

DET KONGELIGE
FINANSDEPARTEMENT

St.prp. nr. 1

(2008–2009)

FOR BUDSJETTÅRET 2009

Utgiftskapitler: 20–51 og 1600–1651

Inntektskapitler: 3024–3051, 4600–4638, 5341, 5580, 5605 og 5692

Innhold

Del I

Innledning	9
1 Oversikt	11
1.1 Virkeområde	11
1.2 Hovedoppgaver og organisering ...	11
1.3 Oversikt over budsjettforslaget for Finansdepartementet	12
1.3.1 Samlede utgifter	12
1.3.2 Samlede inntekter	13
2 Prioriterte oppgaver i 2009	14
2.1 Statens pensjonsfond	14
2.2 Arbeidet med bærekraftig utvikling	14
2.3 Utvalg for å utrede tiltak mot økonomiske forskjeller	15
2.4 Finansmarkedsområdet	15
2.5 Innsats mot skatte- og avgiftsunndragelser og annen økonomisk kriminalitet	15
3 Oversiktstabeller for budsjettet	18
3.1 Utgifter fordelt på kapitler	18
3.2 Inntekter fordelt på kapitler	19
3.3 Bruk av stikkordet «kan overføres»	20
3.4 Årsverksanslag per 1. mars 2008 på Finansdepartementets område	21

Del II

Budsjettforslaget for 2009	23
Programområde 00 Konstitusjonelle institusjoner	25
<i>Programkategori 00.30 Regjering</i>	<i>25</i>
Kap. 20 Statsministerens kontor	25
Kap. 3020 Statsministerens kontor	26
Kap. 21 Statsrådet	26
Kap. 3021 Statsrådet	27
Kap. 24 Regjeringsadvokaten	27
Kap. 3024 Regjeringsadvokaten	28
<i>Programkategori 00.40 Stortinget og underliggende institusjoner</i>	<i>29</i>
Kap. 41 Stortinget	29
Kap. 3041 Stortinget	31
Kap. 42 Ombudsmannsnemnda for Forsvaret	31

Kap. 43 Stortingets ombudsmann for forvaltningen	32
Kap. 3043 Stortingets ombudsmann for forvaltningen	33
Kap. 44 Stortingets kontrollutvalg for etterretnings-, overvåkings- og sikkerhetstjeneste	33
Kap. 51 Riksrevisjonen	34
Kap. 3051 Riksrevisjonen	35
Programområde 23 Finansadministrasjon	36
<i>Programkategori 23.10 Finansadministrasjon</i>	<i>36</i>
Kap. 1600 Finansdepartementet	36
Kap. 4600 Finansdepartementet	44
Kap. 1602 Kredittilsynet	45
Kap. 4602 Kredittilsynet	51
Kap. 5580 Sektoravgifter under Finansdepartementet	51
Kap. 1605 Senter for statlig økonomistyring ..	52
Kap. 4605 Senter for statlig økonomistyring ..	55
Kap. 1608 Tiltak for å styrke statlig økonomi- og prosjektstyring	55
<i>Programkategori 23.20 Skatte- og avgiftsadministrasjon</i>	<i>57</i>
Kap. 1610 Toll- og avgiftsetaten	58
Kap. 4610 Toll- og avgiftsetaten	66
Kap. 1618 Skatteetaten	66
Kap. 4618 Skatteetaten	77
<i>Programkategori 23.30 Offisiell statistikk</i>	<i>80</i>
Kap. 1620 Statistisk sentralbyrå	80
Kap. 4620 Statistisk sentralbyrå	86
<i>Programkategori 23.40 Andre formål</i>	<i>87</i>
Kap. 1632 Kompensasjon for merverdiavgift ..	87
Kap. 1634 Statens innkrevingsentral	88
Kap. 4634 Statens innkrevingsentral	92
Kap. 1637 EU-opplysning	92
Kap. 1638 Kjøp av klimavoter	93
Kap. 4638 Salg av klimavoter	96
Programområde 24 Statlig gjeld og fordringer, renter og avdrag mv.	97
<i>Programkategori 24.10 Statsgjeld, renter og avdrag mv.</i>	<i>97</i>
Kap. 1650 Statsgjeld, renter mv.	98

Kap. 1651 Statsgjeld, avdrag og innløsning	99	5.2	Finansdepartementets underliggende etater	107
<i>Programkategori 24.20 Statlige fordringer, avsetninger mv.</i>	100	5.3	Programkategori 00.30 Regjering .	108
Kap. 5341 Avdrag på utestående fordringer ...	101	6	Miljø- og ressurspørsmål	109
Kap. 5351 Overføring fra Norges Bank	101	6.1	Finansdepartementet	109
Kap. 5605 Renter av statskassens kontantbe- holdning og andre fordringer	102	6.1.1	Oppfølging av arbeidet med bærekraftig utvikling	109
Kap. 5692 Utbytte av statens kapital i Den nordiske investeringsbank	103	6.2	Statistisk sentralbyrå	110

Del III

Andre saker	105
-------------------	-----

5	Likestilling	107
5.1	Finansdepartementet	107

Forslag til vedtak om bevilgning for budsjettåret 2009, kapitlene 20–51 og 1600–1651, 3024–3051, 4600–4638, 5341, 5580, 5605 og 5692	112
---	-----

Vedlegg 1

Ledernes ansettelsesvilkår i heleide statlige foretak	118
--	-----

Tabelloversikt

Tabell 4.1	Kredittilsynets ressursbruk, fordelt på tilsynsområder	46	Tabell 4.15	Frigivelse av statistikker – andel avvik fra annonsert tidspunkt	81
Tabell 4.2	Innbetaling av skatter, avgifter og toll	58	Tabell 4.16	Statistikkens aktualitet – antall uker etter periodens utløp	81
Tabell 4.3	Toll- og avgiftsetaten – utdrag av beslagsstatistikken	59	Tabell 4.17	Svarprosent i undersøkelser fra Statistisk sentralbyrå	82
Tabell 4.4	Toll- og avgiftsetaten – inn- og utførelsesstatistikk – kontrollstatistikk	60	Tabell 4.18	Oppgavebyrde knyttet til rapportering	82
Tabell 4.5	Toll- og avgiftsetaten – inntekter og restanser	61	Tabell 4.19	Andel oppgavegivere som rapporterer elektronisk	82
Tabell 4.6	Fordelingen av fastsatte skatter og avgifter	67	Tabell 4.20	Statistisk sentralbyrå – bruker-finansierte oppdrag etter kundegruppe	83
Tabell 4.7	Antall behandlede selvangivelser mv.	68	Tabell 4.21	Statens innkrevingssentral – registrerte krav og innkrevd beløp	88
Tabell 4.8	Landene med størst arbeidsinnvandring til Norge	69	Tabell 4.22	Statens innkrevingssentral – innkrevingseffektivitet	89
Tabell 4.9	Skatteetaten – antall behandlede saker i klagenemnder	70	Tabell 4.23	Statens innkrevingssentral – produktivitetsutvikling	89
Tabell 4.10	Samlet aktiv restanse	71	Tabell 4.24	Statens innkrevingssentral – servicegrad	90
Tabell 4.11	Skatt og arbeidsgiveravgift for inntektsårene 2005-2007	71	Tabell 4.25	Innenlandsk statsgjeld	97
Tabell 4.12	Merverdiavgift og investeringsavgift for avgiftsårene 2004-2006	72	Tabell 4.26	Garantiordninger vedrørende Den nordiske investeringsbank .	101
Tabell 4.13	Tilsagnsordningen vedrørende oppfølging av konkursbo	79	Tabell 5.1	Kvinneandeler i Finansdepartementets underliggende etater	107
Tabell 4.14	Frigitte statistikker	81	Tabell 6.1	Bevilgning til miljøtiltak	109

Figuroversikt

Figur 1.1	Virksomheter på Finansdepartementets område i 2009	11	Figur 4.1	Skatte- og avgiftsadministrasjonens arbeid med fastsetting og innkreving av skatter og avgifter ..	57
-----------	--	----	-----------	--	----

DET KONGELIGE
FINANSDEPARTEMENT

St.prp. nr. 1

(2008–2009)

FOR BUDSJETTÅRET 2009

Utgiftskapitler: 20–51 og 1600–1651

Inntektskapitler: 3024–3051, 4600–4638, 5341, 5580, 5605 og 5692

*Tilråding fra Finansdepartementet av 26. september 2008,
godkjent i statsråd samme dag.
(Regjeringen Stoltenberg II)*

Del I
Innledning

1 Oversikt

1.1 Virkeområde

I denne proposisjonen fremmes forslag om utgifter og inntekter under programområde 00 Konstitusjonelle institusjoner, programområde 23 Finansadministrasjon, herunder skatte- og avgiftsadministrasjonen, og programområde 24 Statlig gjeld og fordringer, renter og avdrag mv. Ansvaret for bevilgningene, herunder regnskapsavleggelse, under programkategoriene 00.30 Regjering og 00.40 Stortinget og underliggende institusjoner tiligger henholdsvis Statsministerens kontor og Stortingets egne institusjoner. Av praktiske hensyn føres disse programkategoriene opp i Finansdepartementets proposisjon, og beløpene tas med i oversikter over bevilgninger på Finansdepartementets område. Forslag under programkategori 00.40 er i samsvar med forslag fra Stortingets administrasjon.

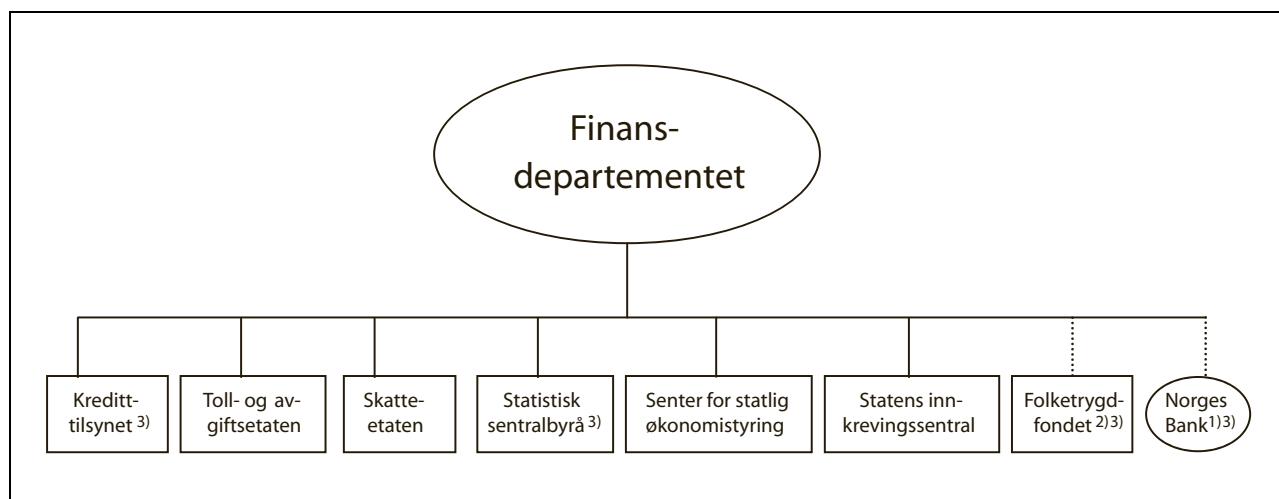
1.2 Hovedoppgaver og organisering

Finansdepartementet med underliggende etater har blant annet ansvar for å:

- bidra til et egnet beslutningsgrunnlag for den økonomiske politikken og budsjettarbeidet
- forvalte statens formue
- sikre finansieringen av offentlig virksomhet gjennom skatter og avgifter
- koordinere arbeidet med statsbudsjettet og økonomistyring i staten
- bidra til et offisielt statistikk- og datagrunnlag til bruk i offentlig og privat virksomhet
- bidra til velfungerende finansmarkeder

Politikken på disse områdene er omtalt i St.meld. nr. 1 (2008-2009) Nasjonalbudsjettet 2009, St.prp. nr. 1 (2008-2009) Statsbudsjettet for budsjettåret 2009 og St.prp. nr. 1 (2008-2009) Skatte-, avgifts- og tollvedtak. Denne proposisjonen omfatter i første rekke forvaltningen og administrasjonen på områdene som er nevnt ovenfor.

Nedenfor følger en oversikt over virksomheter på Finansdepartementets område.

Figur 1.1 Virksomheter på Finansdepartementets område i 2009

¹ Ansvarsforholdet mellom Norges Bank og statsmyndighetene i blant annet budsjettsaker og administrative saker er regulert ved lov 24. mai 1985 nr. 28 om Norges Bank og pengevesenet mv.

² Fondet er fra 1.1.2008 eget rettssubjekt, jf. lov 29. juni 2007 nr. 44 om Folketrygdfondet.

³ Virksomhet med eget styre.

1.3 Oversikt over budsjettforslaget for Finansdepartementet

1.3.1 Samlede utgifter

Programområder under departementet:

Betegnelse	(i 1 000 kr)			
	Regnskap 2007	Saldert budsjett 2008	Forslag 2009	Pst. endr. 08/09
Programområde 00 Konstitusjonelle institusjoner	1 454 370	1 590 194	1 662 060	4,5
Programområde 23 Finansadministrasjon	19 103 229	19 143 100	23 346 600	22,0
Programområde 24 Statlig gjeld og fordringer, renter og avdrag mv.	45 730 429	17 359 600	65 448 800	277,0
Sum utgifter	66 288 028	38 092 894	90 457 460	137,5

Programområde 00 Konstitusjonelle institusjoner

Programområde 00 Konstitusjonelle institusjoner omfatter Regjeringen og Stortinget med underliggende institusjoner. Forslag til bevilgning for 2009 under programområde 00 Konstitusjonelle institusjoner utgjør 1 662,1 mill. kroner.

Forslaget under programkategori 00.40 Stortinget og underliggende institusjoner er i samsvar med forslag oversendt fra Stortingets administrasjon.

Programområde 23 Finansadministrasjon

Programområde 23 Finansadministrasjon omfatter skatte- og avgiftsadministrasjon, offisiell statistikk, finansadministrasjon og enkelte andre formål. Samlet forslag til bevilgninger for 2009 under programområde 23 Finansadministrasjon utgjør

23 346,6 mill. kroner. Dette er en økning på 4 203,5 mill. kroner fra saldert budsjett 2008. Av økningen gjelder 3 545 mill. kroner økte utgifter til merverdiavgiftskompensasjon til kommuner og fylkeskommuner og til private og ideelle virksomheter. Videre foreslås bevilgningen til kjøp av klimakvoter i samsvar med Kyoto-avtalen økt med 215 mill. kroner i forhold til saldert budsjett for 2008.

Programområde 24 Statlig gjeld og fordringer, renter og avdrag mv.

Programområdet omfatter utgifter til renter og avdrag på den innenlandske og utenlandske statsgjelden, og på statskassens fordringer. Departementets renter og avdrag på statsgjeld er budsjettet til 65 448,8 mill. kroner. Økningen på 48 089,2 mill. kroner fra saldert budsjett 2008 skyldes i hovedsak forfall av et stort obligasjonslån i 2009.

Utgifter fordelt på postgrupper

Post-gr.	Betegnelse	(i 1 000 kr)			
		Regnskap 2007	Saldert budsjett 2008	Forslag 2009	Pst. endr. 08/09
01-23	Driftsutgifter	8 181 418	8 708 794	9 491 990	9,0
30-49	Nybygg, anlegg mv.	193 150	294 800	240 120	-18,5
60-69	Overføringer til kommuner	10 848 820	10 300 000	13 650 000	32,5
70-89	Overføringer til private	17 415 193	18 769 200	22 124 350	17,9
90-99	Utlån, avdrag mv.	29 649 447	20 100	44 951 000	223 536,8
	Sum under departementet	66 288 028	38 092 894	90 457 460	137,5

Utgiftene under programområde 00 Konstitusjonelle institusjoner og programområde 23 Finansadministrasjon er i hovedsak administrasjonsutgifter. Av de samlede utgiftene utgjør driftsutgiftene snaut 87 pst. under programområde 00

og 97 pst. under programområde 23, eksklusive kap. 1632 Kompensasjon for merverdiavgift. Renteutgifter føres over postgruppe 70-89 og utgjør vel 92 pst. av forslaget for denne postgruppen.

1.3.2 Samlede inntekter

Programområder under departementet:

Betegnelse	(i 1 000 kr)			
	Regnskap 2007	Saldert budsjett 2008	Forslag 2009	Pst. endr. 08/09
Programområde 00 Konstitusjonelle institusjoner	32 614	18 900	58 150	207,7
Programområde 23 Finansadministrasjon	2 827 281	4 223 600	5 079 200	20,3
Programområde 24 Statlig gjeld og fordringer, renter og avdrag mv.	10 251 288	9 010 457	14 327 700	59,0
Sum inntekter	13 111 183	13 252 957	19 465 050	46,9

Samlede inntekter, eksklusive skatter og avgifter, utgjør 19 465 mill. kroner, hvorav 9 302,6 mill. kroner er renteinntekter. For omtale av statens renteinntekter av statskassens foliokonto og andre fordringer i 2009 vises det til omtalen under kap. 5605 Renter av statskassens kontantbeholdning og

andre fordringer. På programområde 23 Finansadministrasjon øker inntektene med 855,6 mill. kroner. Av økningen gjelder 645 mill. kroner kap. 4638 Salg av klimakvoter. Skatter og avgifter omtales i en egen proposisjon – St.prp. nr. 1 (2008-2009) Skatte-, avgifts- og tollvedtak.

2 Prioriterte oppgaver i 2009

I tillegg til de løpende oppgavene vil Finansdepartementet særlig prioritere følgende oppgaver i 2009:

- arbeidet med Statens pensjonsfond
- arbeidet med bærekraftig utvikling
- utvalg for å utrede tiltak mot økonomiske forskjeller
- arbeidet med rammevilkår for finansnæringen og markedsregulering for å bidra til velfungerende finansmarkeder og for å ivareta hensynet til sikkerhet og soliditet
- innsats mot skatte- og avgiftsunndragelser og annen økonomisk kriminalitet

Nedenfor er det gjort nærmere rede for disse prioriterte oppgavene.

2.1 Statens pensjonsfond

Statens pensjonsfond ble opprettet ved lov 21. desember 2005 nr. 123 og er en overbygning over det som tidligere var Statens petroleumsfond og Folketrygdfondet. Statens pensjonsfond består av Statens pensjonsfond – Utland, og Statens pensjonsfond – Norge. Utenlandsdelen er plassert som innskudd på konto i Norges Bank, mens innenlandsdelen er plassert som et kapitalinnskudd i Folketrygdfondet. Motverdiene forvaltes etter nærmere regler fastsatt av departementet. Finansdepartementet er i pensjonsfondloven gitt i oppgave å forvalte fondet. Den operative forvaltningen av Statens pensjonsfond – Utland er delegert til Norges Bank, mens Statens pensjonsfond – Norge forvaltes av Folketrygdfondet.

Den samlede markedsverdien av Statens pensjonsfond var nær 2 020 mrd. kroner ved inngangen til 2008, og det er ventet at fondet vil vokse sterkt i tiden framover. God forvaltning av denne fellesformuen blir derfor en stadig viktigere oppgave for departementet.

For å styrke Finansdepartementets arbeid med forvaltningen av Statens pensjonsfond, opprettet departementet høsten 2006 en ny avdeling – avdeling for formuesforvaltning. Avdelingens oppgaver omfatter den overordnede investeringsstrategien for fondene, oppfølging av Norges Banks og Folketrygdfondets operative forvaltning og oppfølging av de etiske retningslinjene. I 2009 vil det bli arbeidet

med prioriterte oppgaver innen alle disse tre hovedområdene.

Arbeidet med Statens pensjonsfond er nærmere omtalt i St.meld. nr. 16 (2007-2008) Om forvaltningen av Statens pensjonsfond i 2007 og i St.meld. nr. 1 (2008-2009) Nasjonalbudsjettet 2009.

2.2 Arbeidet med bærekraftig utvikling

I Nasjonalbudsjettet 2008 la Regjeringen fram en nasjonal strategi for bærekraftig utvikling. Strategien var et resultat av en bred prosess hvor norske organisasjoner har bidratt aktivt på ulike stadier. Som et ledd i utviklingen av strategien ble politikken for bærekraftig utvikling evaluert av en ekspertgruppe fra Sverige og Uganda. Mange av forslagene fra organisasjonene og evalueringsgruppen ble innarbeidet i strategien.

Både bærekraftstrategien og klimaforliket inneholder tiltak for å styrke den institusjonelle forankringen av arbeidet med klima og bærekraftig utvikling. Regjeringen satte våren 2008 ned et ekspertutvalg som skal vurdere hvordan bærekraftig utvikling og klima bedre kan ivaretas i offentlige beslutningsprosesser. Utvalget vil blant annet vurdere håndtering av irreversibilitet, usikkerhet og tiltak der både kostnader og gevinster kan strekke seg over meget lang tid. Utvalget skal levere sin innstilling til finansministeren innen 1. juni 2009. Sekretariat for utvalget ledes av Finansdepartementet.

Våren 2008 ble det opprettet en ny *møteplass for bærekraftig utvikling* hvor norske organisasjoner, forskningsmiljøer og næringsliv gis mulighet til å drøfte og komme med innspill til oppfølgingen av strategien. Tema som diskuteres, inkluderer blant annet fangst og sikker lagring av CO₂, det private forbrukets betydning i bærekraftsammenheng og utviklingen i de nasjonale indikatorene for bærekraftig utvikling. Møteplassen ledes av Finansdepartementet.

I de årlige nasjonalbudsjetter vil det bli rapportert om arbeidet med å følge opp den nasjonale strategien for bærekraftig utvikling. Alle departementer rapporterer til Finansdepartementet om sitt arbeid for bærekraftig utvikling. Dette er et viktig bidrag til omtalen i nasjonalbudsjettet. Finansdepartementet vil arbeide videre for å styrke koor-

dineringen og øke vektleggingen av bærekraftshensyn i Regjeringens arbeid.

I den nye bærekraftstrategien er det offisielle indikatorsettet for bærekraftig utvikling blitt revidert og gjort mer politisk relevant. Statistisk sentralbyrå er gitt en viktig rolle i oppfølgingen av indikatorene og leverer årlig en fyldig rapport om utviklingen i indikatorene. Styrkingen av indikatorsettet har aktualisert en ytterligere bruk av indikatorene i arbeidet med nasjonalbudsjettet.

En ny nordisk strategi for bærekraftig utvikling skal gjelde fra 2009 til og med 2012. Utkast til strategi har vært på høring hos organisasjoner i de nordiske landene og er presentert for departementer i de ulike landene. Finansdepartementet deltar i ekspertgruppen som har hovedansvaret for utarbeidelsen av den nordiske strategien.

2.3 Utvalg for å utrede tiltak mot økonomiske forskjeller

Regjeringen har nedsatt et utvalg for å utrede tiltak mot økonomiske forskjeller. Det er et behov for å skaffe mer grunnleggende kunnskap om utviklingen i økonomiske forskjeller over tid, om de prosessene som har påvirket den, og om hvilke tiltak som kan bidra til en jevnere fordeling. Utgangspunktet for utvalgets mandat er å få en bred analyse av faktorer som bestemmer inntektsfordelingen, og å la utvalget se på et bredt spekter av tiltak. Mandatet legger opp til en tredelt utredning. Del I Historisk utvikling og drivkrefter skal både beskrive utviklingen i økonomiske forskjeller over tid, og forsøke å forklare hvorfor utviklingen er blitt som den er. Del II Fordeling, effektivitet og den nordiske modellen skal gi en sammenfatning av det teoretiske og empiriske grunnlaget for avveiningen mellom mål på ulike politikkområder, inkludert faktorer som forklarer den nordiske modellen. Del III Vurdering av tiltak mot økte forskjeller skal utrede og foreslå tiltak som kan bidra til å redusere økonomiske forskjeller over tid.

2.4 Finansmarkedsområdet

På finansmarkedsområdet legges det også i 2009 opp til et omfattende arbeid med å utvikle og tilpasse finansnæringens rammebetingelser gjennom hensiktsmessige lover og forskrifter. Regelverket skal bidra til at finansmarkedene og finansinstitusjonene virker på en effektiv måte, samtidig som hensynet til sikkerhet og stabilitet i finansmarkedet ivaretas. Det legges vekt på å ivareta kundenes interesser, med særlig vekt på forbrukerinteresser. Regelverksarbeidet på finansmarkedsområdet er dels gjennomføring av EØS-forpliktelser

og dels modernisering og gjennomgang av rammelegging som ikke er EØS-initiert. Det er redegjort nærmere for prioriterte regelverksoppgaver i proposisjonens del II under kap. 1600 Finansdepartementet.

Arbeidet med finansiell stabilitet er delt mellom Finansdepartementet, Kredittilsynet og Norges Bank. Finansdepartementet har et overordnet ansvar for finansiell stabilitet, og arbeider særlig med rammevilkårene for finanssektoren. En omtale av dette området og av den senere tids uro i internasjonale finansmarkeder, er gitt i St.meld. nr. 1 (2008-2009) Nasjonalbudsjettet. Det vises også til at det i den årlige Kredittmeldinga gis informasjon om utviklingen i finansmarkedet og en omtale av finansiell stabilitet.

2.5 Innsats mot skatte- og avgiftsunndragelser og annen økonomisk kriminalitet

Finansdepartementet prioriterer innsatsen mot økonomisk kriminalitet høyt. Dette gjelder både den nasjonale innsatsen og innsats gjennom de internasjonale fora departementet og virksomheter på departementets område, er med i. Unndragelsesmetoder og ulovlige handlinger utvikles i et tempo og i et omfang som krever økt innsats og nye virkemidler fra skatte- og avgiftsmyndighetene. For å sikre bedre kontroll- og sanksjonsmuligheter er det i tillegg til endringer i lovverket, løpende behov for å vurdere organisatoriske, metodiske og teknologiske tiltak.

Skatteetatens kontrollarbeid skal både avdekke og forebygge skatteunndragelser og annen økonomisk kriminalitet. I statsbudsjettet for 2009 foreslås det derfor en betydelig styrking av skatteetatens kontrollvirksomhet. Det foreslås særskilt avsatt 99,2 mill. kroner til tiltak for å forebygge og avdekke svart økonomi og skatteunndragelser, og til innsats overfor utenlandske arbeidstakere. Helårsvirkningen av denne styrkingen vil være 185,4 mill. kroner fra 2010. Tiltakene er nærmere omtalt nedenfor og i proposisjonens del II under kap. 1618 Skatteetaten.

Omorganiseringen av skatteetaten som trådte i kraft 1. januar 2008, legger til rette for en mer spesialisert og målrettet kontrollvirksomhet. Skatteetatens fem skattekrimenheter som skal arbeide med tunge og vanskelige saker relatert til svart økonomi og økonomisk kriminalitet, inngår som egen funksjon i ny organisering. I statsbudsjettet for 2009 foreslås det å øke bevilgningene til skattekrimenheterne med 8,8 mill. kroner. Erfaring fra skatteetatens satsing på skattekrimenheterne skal

legges til grunn for det videre arbeidet med alvorlig og omfattende skattekriminalitet.

Såkalte «bransjekontroller» er effektive og får stor oppmerksomhet. Avdekkingen av skatteunndragelser i drosjenæringen er et godt eksempel på dette. Det foreslås derfor å styrke skatteetatens kontroll av enkeltbransjer der det antas å finne sted omfattende skatteunndragelser, med til sammen 39 mill. kroner.

Både internasjonalt og i Norge er det et økende omfang av merverdiavgiftssvindel og en tendens til at store og små virksomheter ser merverdiavgiftssystemet som en forholdsvis enkel kilde for urettmessig tilegnelse av store beløp fra statskassen. Skatteetaten erfarer at skatte- og avgiftskriminalitet i økende utstrekning skjer gjennom organiserte nettverk med interne transaksjoner. Etaten har kunnskap om nasjonale og internasjonale «merverdiavgifts-karuseller» der merverdiavgift ved falsk fakturering fradragsføres i et eller flere ledd, mens utgående avgift ikke blir innbetalt. Det foreslås derfor å styrke kontrollen på merverdiavgiftsområdet med 26,2 mill. kroner.

I tillegg foreslås det å bevilge ytterligere 12,2 millioner kroner til kontroll av norske skattebetalere som har tilknytning til utlandet. Arbeidet med å kontrollere utenlandske arbeidstakere som kommer til Norge, foreslås styrket med 13 mill. kroner. Styrkingen av disse områdene vil blant annet bidra til å bygge opp spesialisert kontrollkompetanse rettet mot grenseoverskridende handel og persons investeringer i utlandet.

Effektive og klare kontrollhemler er avgjørende for skatte-, toll- og avgiftsmyndighetenes muligheter til å avdekke unndragelser. På bakgrunn av Høyesteretts uttalelser i en dom 20. november 2007 har det oppstått tvil om hvilke kopieringsmetoder som kan benyttes når skatte-, toll- og avgiftsmyndighetene tar kopi av virksomheters elektroniske arkiver med sikte på senere gjennomgang i kontrollmyndighetenes egne lokaler. Finansdepartementet sendte derfor 4. juni 2008 på høring et forslag om å presisere i skatte-, toll- og avgiftslovgivningen at kontrollmyndighetene kan benytte den til enhver tid eksisterende og best mulige teknologi for kopiering, herunder såkalt speilkopiering, i forbindelse med kontroll av virksomheter. Forslag til regelendringer fremmes i Ot.prp. nr. 1 (2008-2009) Skatte- og avgiftsopplegget 2009 – lovendringer.

Finansdepartementet oppnevnte 1. juni 2007 et offentlig utvalg som skal gjennomgå og vurdere regelverket som ligger til grunn for skatte- og avgiftsmyndighetenes muligheter for å avdekke unndragelser av skatt, herunder også merverdiavgift, toll og særavgifter. Utvalget skal gjennomgå

reglene om oppgave- og opplysningsplikt, kontroll og avdekking og komme med forslag til regelendringer og andre tiltak på dette området for å styrke innsatsen mot skatteunndragelser. Det skal også vurdere de utfordringer og problemer som internasjonale forhold skaper i kampen mot skatteunndragelser. Utvalget skal levere sin utredning innen 16. februar 2009.

Skatte- og avgiftsmyndighetene har de siste årene rettet en spesiell innsats mot bygg- og anleggsbransjen. Det vil være nødvendig å fortsette dette arbeidet også i 2009. På oppdrag fra Finansdepartementet har Skattedirektoratet de senere årene vurdert ulike modeller for å ansvarliggjøre hovedentreprenør for underentreprenørens skatter og avgifter. I den siste modellen som er utredet, gjøres oppdragsgiver ansvarlig for oppdragstakerens forskuddstrekk og arbeidsgiveravgift dersom oppdragstakeren ikke er registrert i et leverandørregister. Departementet følger nå opp utredningen. Departementet skal også følge opp en varslet utredning fra Skattedirektoratet om det bør innføres regler om at det er kjøper, og ikke selger, som plikter å innbetale påløpt merverdiavgift mellom aktører i byggebransjen.

Finansdepartementet foreslo i Ot.prp. nr. 1 (2007-2008) å innføre hjemmel for skatte- og avgiftsmyndighetene til å ilegge bokføringspålegg og betinget tvangsmulkt ved overtredelser av bokføringsregelverket. Forslaget er vedtatt og ordningen har trådt i kraft. Bakgrunnen for ordningen er at mangelfull bokføring vanskeliggjør skatte- og avgiftsmyndighetenes arbeid og kontrollmuligheter. Ordningen gir muligheter for større etterlevelse av regelverket, og det vil være viktig å se på de konkrete effektene av tiltaket når ordningen har virket en periode. I Ot.prp. nr. 59 (2007-2008) Om endringer i skatte- og avgiftslovgivinga mv., kapittel 6, ble det foreslått en hjemmel for likningsmyndighetene til å innhente kontrollopplysninger om bruk av utenlandske betalingskort i Norge. Endringen innebærer at likningsmyndighetene blant annet vil kunne avdekke midler som er plassert i utlandet som ikke er oppgitt til beskatning her, samt avdekke personer som reelt sett oppholder seg i Norge og som skulle skattet hit, men som hevder å oppholde seg i utlandet. Forslaget ble vedtatt av Stortinget 20. juni og trådte i kraft 27. juni 2008.

De som ønsker det, har i dag mange muligheter til å unndra midler fra myndighetenes kunnskap ved å benytte såkalte «skatteparadis». Som en oppfølging av OECDs arbeid med disse problemene vedtok Nordisk Råd i 2006 et felles nordisk prosjekt for å etablere bilaterale informasjonsutvekslingsavtaler med aktuelle skatteparadisland. I

løpet av 2008 har det vært forhandlet med flere sentrale skatteparadisland. Forhandlingene vil fortsette i 2009 og påregnes å føre til undertegning av flere bilaterale avtaler. Avtalene forutsettes å etablere innsyn i selskapsetableringer og transaksjoner i disse landene, og også gi tilgang til opplysninger fra banker og finansinstitusjoner.

Et lovutvalg som skal vurdere forebyggende tiltak mot hvitvasking og manipulering av finansiell informasjon, ble oppnevnt 10. november 2006. Det er viktig å bidra til å hindre at det finansielle systemet misbrukes til hvitvasking og terrorfinansiering. Utvalget avga 24. august 2007 sin første delutredning i NOU 2007: 10 Om tiltak mot hvitvasking og terrorfinansiering. Utvalget foreslår her norsk gjennomføring av internasjonale forpliktelser og anbefalinger på dette området, særlig EØS-regler som svarer til EUs tredje hvitvaskingsdirektiv (direktiv 2005/60/EF). Utredningen er sendt på høring, og departementet tar sikte på å legge fram lovforslag høsten 2008.

Utvalget arbeider nå med sin andre delutredning om tiltak mot manipulering av regnskaper og annen finansiell informasjon. I de senere år er det blitt avdekket flere til dels grove tilfeller der selskaper har gitt uriktig eller ufullstendig finansiell informasjon som har vært egnet til å villedde investorer, kreditorer og andre. Utvalget skal gjennomgå lovgivningen med sikte på å foreslå tiltak som kan motvirke denne typen manipulering. Utvalget avgir sin andre delutredning høsten 2008. Utredningen vil deretter bli sendt på høring.

Ny bokføringslov med forskrifter trådte i kraft i 2005. Bokføringsreglene er sentrale i myndighetenes skatte- og avgiftskontroll. Kravene til bokfør-

ing skal også gjøre det vanskeligere å gjennomføre og lettere å avdekke økonomisk kriminalitet. Finansdepartementet har 13. november 2007 gitt Norsk Regnskapsstiftelse i oppdrag å gå gjennom reglene i bokføringsloven og bokføringsforskriften og vurdere behovet for endringer ut fra de erfaringene en til nå har med bokføring etter det nye regelverket. Gjennomgangen inkluderer blant annet vurdering av krav til kontroll med kassaapparater for å hindre at de blir manipulert. Regnskapsstiftelsen skal avgi sin rapport høsten 2008, og den vil deretter sendes på høring.

Det er behov for forskning om økonomisk kriminalitet, blant annet for å skaffe bedre kunnskap om forekomsten av denne typen kriminalitet. Det er naturlig at kartlegging av ulike sider ved denne kriminalitetsformen, herunder skatte- og avgiftsunndragelser knyttet til ulike næringer, er en viktig del av arbeidsoppgavene for skatte- og avgiftsmyndighetene. Kontrollmyndighetene driver et utstrakt samarbeid med bransjeorganisasjonene og arbeidslivsorganisasjonene for å bedre etterlevelsen av regelverket. I tillegg legges det vekt på langsiktig, forebyggende arbeid mot flere målgrupper, særlig informasjon og veiledning overfor næringslivet og informasjonstiltak overfor ungdom. Dette arbeidet bør videreføres.

Finansdepartementet deltar i Embetsmannsutvalget mot økonomisk kriminalitet (EMØK). EMØK har hatt det administrative ansvaret med å kontrollere at tiltakene i handlingsplanen mot økonomisk kriminalitet 2004-2007, er fulgt opp. EMØK arbeider nå med forslag til en ny handlingsplan mot økonomisk kriminalitet. Planen er tenkt lagt fram annet halvår 2009.

3 Oversiktstabeller for budsjettet

3.1 Utgifter fordelt på kapitler

(i 1 000 kr)					
Kap.	Betegnelse	Regnskap 2007	Saldert budsjett 2008	Forslag 2009	Pst. endr. 08/09
Regjering					
20	Statsministerens kontor	68 008	71 350	76 220	6,8
21	Statsrådet	121 562	128 644	146 600	14,0
24	Regjeringsadvokaten	53 433	59 800	61 100	2,2
	<i>Sum kategori 00.30</i>	<i>243 003</i>	<i>259 794</i>	<i>283 920</i>	<i>9,3</i>
Stortinget og underliggende institusjoner					
41	Stortinget	804 023	918 100	902 470	-1,7
42	Ombudsmannsnemnda for Forsvaret	4 101	4 800	5 300	10,4
43	Stortingets ombudsman for forvaltningen	38 434	37 900	42 300	11,6
44	Stortingets kontrollutvalg for etterretnings-, overvåkings- og sikkerhetstjeneste	6 071	7 800	7 670	-1,7
51	Riksrevisjonen	358 738	361 800	420 400	16,2
	<i>Sum kategori 00.40</i>	<i>1 211 367</i>	<i>1 330 400</i>	<i>1 378 140</i>	<i>3,6</i>
	<i>Sum programområde 00</i>	<i>1 454 370</i>	<i>1 590 194</i>	<i>1 662 060</i>	<i>4,5</i>
Finansadministrasjon					
1600	Finansdepartementet	287 691	317 600	323 200	1,8
1602	Kredittilsynet	198 180	209 500	247 300	18,0
1605	Senter for statlig økonomistyring	299 537	305 700	300 000	-1,9
1608	Tiltak for å styrke statlig økonomi- og prosjektstyring	15 589	17 200	20 700	20,3
	<i>Sum kategori 23.10</i>	<i>800 997</i>	<i>850 000</i>	<i>891 200</i>	<i>4,8</i>
Skatte- og avgiftsadministrasjon					
1610	Toll- og avgiftsetaten	1 179 981	1 238 900	1 313 300	6,0
1618	Skatteetaten	4 161 978	4 079 700	4 360 700	6,9
	<i>Sum kategori 23.20</i>	<i>5 341 959</i>	<i>5 318 600</i>	<i>5 674 000</i>	<i>6,7</i>
Offisiell statistikk					
1620	Statistisk sentralbyrå	630 668	621 000	655 700	5,6
	<i>Sum kategori 23.30</i>	<i>630 668</i>	<i>621 000</i>	<i>655 700</i>	<i>5,6</i>

					(i 1 000 kr)
Kap.	Betegnelse	Regnskap 2007	Saldert budsjett 2008	Forslag 2009	Pst. endr. 08/09
Andre formål					
1632	Kompensasjon for merverdiavgift	12 067 677	11 595 000	15 140 000	30,6
1634	Statens innkrevingsentral	256 855	239 200	249 800	4,4
1637	EU-opplysning	4 200	4 300	4 500	4,7
1638	Kjøp av klimakvoter	873	515 000	731 400	42,0
	<i>Sum kategori 23.40</i>	<i>12 329 605</i>	<i>12 353 500</i>	<i>16 125 700</i>	<i>30,5</i>
	<i>Sum programområde 23</i>	<i>19 103 229</i>	<i>19 143 100</i>	<i>23 346 600</i>	<i>22,0</i>
Statsgjeld, renter og avdrag mv.					
1650	Statsgjeld, renter mv.	16 080 982	17 359 500	20 497 800	18,1
1651	Statsgjeld, avdrag og innløsning	29 649 447	100	44 951 000	
	<i>Sum kategori 24.10</i>	<i>45 730 429</i>	<i>17 359 600</i>	<i>65 448 800</i>	<i>277,0</i>
	<i>Sum programområde 24</i>	<i>45 730 429</i>	<i>17 359 600</i>	<i>65 448 800</i>	<i>277,0</i>
	<i>Sum utgifter</i>	<i>66 288 028</i>	<i>38 092 894</i>	<i>90 457 460</i>	<i>137,5</i>

3.2 Inntekter fordelt på kapitler

					(i 1 000 kr)
Kap.	Betegnelse	Regnskap 2007	Saldert budsjett 2008	Forslag 2009	Pst. endr. 08/09
Regjering					
3020	Statsministerens kontor	380			
3021	Statsrådet	339			
3024	Regjeringsadvokaten	7 386	7 300	7 600	4,1
	<i>Sum kategori 00.30</i>	<i>8 105</i>	<i>7 300</i>	<i>7 600</i>	<i>4,1</i>
Stortinget og underliggende institusjoner					
3041	Stortinget	12 896	8 300	48 250	481,3
3043	Stortingets ombudsman for forvaltningen	598			
3051	Riksrevisjonen	11 015	3 300	2 300	-30,3
	<i>Sum kategori 00.40</i>	<i>24 509</i>	<i>11 600</i>	<i>50 550</i>	<i>335,8</i>
	<i>Sum programområde 00</i>	<i>32 614</i>	<i>18 900</i>	<i>58 150</i>	<i>207,7</i>
Finansadministrasjon					
4600	Finansdepartementet	16 130	12 800	12 300	-3,9
4602	Kredittilsynet	4 480	1 400	1 800	28,6
4605	Senter for statlig økonomistyring	55 035	43 000	36 900	-14,2
5580	Sektoravgifter under Finansdepartementet	166 524	208 100	245 500	18,0
	<i>Sum kategori 23.10</i>	<i>242 169</i>	<i>265 300</i>	<i>296 500</i>	<i>11,8</i>

(i 1 000 kr)

Kap.	Betegnelse	Regnskap 2007	Saldert budsjett 2008	Forslag 2009	Pst. endr. 08/09
Skatte- og avgiftsadministrasjon					
4610	Toll- og avgiftsetaten	305 943	269 900	270 300	0,1
4618	Skatteetaten	191 818	66 400	104 100	56,8
	<i>Sum kategori 23.20</i>	<i>497 761</i>	<i>336 300</i>	<i>374 400</i>	<i>11,3</i>
Offisiell statistikk					
4620	Statistisk sentralbyrå	246 115	176 800	186 800	5,7
	<i>Sum kategori 23.30</i>	<i>246 115</i>	<i>176 800</i>	<i>186 800</i>	<i>5,7</i>
Andre formål					
4634	Statens innkrevingsentral	1 841 236	1 525 200	1 656 500	8,6
4638	Salg av klimakvoter		1 920 000	2 565 000	33,6
	<i>Sum kategori 23.40</i>	<i>1 841 236</i>	<i>3 445 200</i>	<i>4 221 500</i>	<i>22,5</i>
	<i>Sum programområde 23</i>	<i>2 827 281</i>	<i>4 223 600</i>	<i>5 079 200</i>	<i>20,3</i>
Statlige fordringer, avsetninger mv.					
5341	Avdrag på utestående fordringer	2 500 011	4 957	5 000 100	
5605	Renter av statskassens kontantbeholdning og andre fordringer	7 678 020	8 932 200	9 290 800	4,0
5692	Utbytte av statens kapital i Den nordiske investeringsbank	73 257	73 300	36 800	-49,8
	<i>Sum kategori 24.20</i>	<i>10 251 288</i>	<i>9 010 457</i>	<i>14 327 700</i>	<i>59,0</i>
	<i>Sum programområde 24</i>	<i>10 251 288</i>	<i>9 010 457</i>	<i>14 327 700</i>	<i>59,0</i>
	<i>Sum inntekter</i>	<i>13 111 183</i>	<i>13 252 957</i>	<i>19 465 050</i>	<i>46,9</i>

3.3 Bruk av stikkordet «kan overføres»

(i 1 000 kr)

Kap.	Post	Betegnelse	Overført til 2008	Forslag 2009
1600	21	Spesielle driftsutgifter	8 812	36 000
1605	21	Spesielle driftsutgifter	1 781	
1608	21	Spesielle driftsutgifter	2 005	20 700
1618	22	Større IT-prosjekter	14 556	63 500
1620	21	Spesielle driftsutgifter	34 537	177 500
1638	01	Driftsutgifter	6 000	8 000
1638	21	Kvotekjøp, generell ordning	104 127	715 000
1638	22	Kvotekjøp, statsansattes flyreiser		8 400

3.4 Årsverksanslag per 1. mars 2008 på Finansdepartementets område

Kap.	Betegnelse	Per 1. mars 2007	Per 1. mars 2008
20	Statsministerens kontor	63	70
21	Statsrådet	81	82
24	Regjeringsadvokaten	50	50
Sum	Regjering	194	202
41	Stortinget	409	406
42	Ombudsmannsnemnda for Forsvaret	3	3
43	Stortingets ombudsmann for forvaltningen	42	43
44	Stortingets kontrollutvalg for etterretnings-, overvåkings- og sikkerhetstjeneste	4	4
51	Riksrevisjonen	454	475
Sum	Stortinget og underliggende institusjoner	912	931
Sum	Programområde 00	1 106	1 133
1600	Finansdepartementet	273	290
1602	Kredittilsynet	199	214
1605	Senter for statlig økonomistyring	281	334
Sum	Finansadministrasjon	753	838
1610	Toll- og avgiftsetaten	1 681	1 693
1618	Skatteetaten	6 075	5 873
Sum	Skatte- og avgiftsadministrasjon	7 756	7 566
1620	Statistisk sentralbyrå	948	942
Sum	Offisiell statistikk	948	942
1634	Statens innkrevingsentral	326	327
Sum	Andre formål	326	327
Sum	Programområde 23	9 783	9 673
	Totalt	10 889	10 806

Del II
Budsjettforslaget for 2009

Programområde 00 Konstitusjonelle institusjoner

Programkategori 00.30 Regjering

Utgifter under programkategori 00.30, fordelt på kapitler:

					(i 1 000 kr)
Kap.	Betegnelse	Regnskap 2007	Saldert budsjett 2008	Forslag 2009	Pst. endr. 08/09
20	Statsministerens kontor	68 008	71 350	76 220	6,8
21	Statsrådet	121 562	128 644	146 600	14,0
24	Regjeringsadvokaten	53 433	59 800	61 100	2,2
	Sum kategori 00.30	243 003	259 794	283 920	9,3

Om Statsministerens kontor, Statsrådet og Regjeringsadvokaten

Statsministerens kontor og Statsrådet

Statsministerens kontor bistår statsministeren i å lede og samordne regjeringens arbeid, blant annet ved å forberede, gjennomføre og følge opp regjeringskonferansene.

Visse saker behandles i Statsrådet under Kongens ledelse. Dette gjelder for eksempel framleggelse av lovforslag, budsjettforslag og andre forslag til vedtak til Stortinget. Statsministerens kontor har sammen med fagdepartementene ansvar for å forberede, gjennomføre og følge opp Statsrådets møter hos Kongen. Videre samordner kontoret regjeringsmedlemmenes deltakelse i Stortingets debatter og spørretimer. Bistand til statsministeren i internasjonalt arbeid er også blant kontorets oppgaver. Videre har kontoret lønns- og arbeidsgiverfunksjoner overfor regjeringens medlemmer og øvrige politikere i departementene.

Statsministerens kontor er organisert med tre avdelinger (Administrativ avdeling, Innenriksavdeling og Internasjonal avdeling) og en kommunikasjonsseksjon. I Administrativ avdeling inngår også regjeringens biltjeneste.

Regjeringsadvokaten

Regjeringsadvokatens hovedoppgaver er å føre sivile rettssaker på vegne av staten samt å gi uttalelser om juridiske spørsmål. Regjeringsadvokatens klienter er statlige organer, dvs. regjeringen, departementene og deres underliggende virksomheter. Regjeringsadvokatens saksfelt omfatter alle områder av statens virksomhet. Viktige områder er domstolskontroll av offentlig myndighet (skatt, trygd, konsesjoner, ekspropriasjon mv.), erstatningssaker, eiendomssaker, saker vedrørende arbeids- og tjenesteforhold mv. Regjeringsadvokaten fører også saker for internasjonale domstoler.

Kap. 20 Statsministerens kontor

					(i 1 000 kr)
Post	Betegnelse	Regnskap 2007	Saldert budsjett 2008	Forslag 2009	
01	Driftsutgifter	68 008	71 350	76 220	
	Sum kap. 20	68 008	71 350	76 220	

Rapport 2007

Statsministerens kontor har bistått statsministeren i å lede og samordne regjeringens arbeid, blant annet ved å forberede, gjennomføre og følge opp regjeringskonferansene. I 2007 ble den administrative staben styrket med to stillinger.

Budsjett 2009**Post 01 Driftsutgifter**

Bevilgningen under kapittel 20 Statsministerens kontor dekker ordinære driftsutgifter for Statsministerens kontor. For 2009 foreslås det bevilget 76,22 mill. kroner. Forslaget inkluderer en økning på 650 000 kroner for å styrke den administrative staben med en ny stilling.

Kap. 3020 Statsministerens kontor

		(i 1 000 kr)		
Post	Betegnelse	Regnskap 2007	Saldert budsjett 2008	Forslag 2009
16	Refusjon av foreldrepenger	29		
18	Refusjon av sykepenger	351		
	Sum kap. 3020	380		

Kap. 21 Statsrådet

		(i 1 000 kr)		
Post	Betegnelse	Regnskap 2007	Saldert budsjett 2008	Forslag 2009
01	Driftsutgifter	120 637	128 644	146 600
70	Tilskudd til tidligere statsministere	925		
	Sum kap. 21	121 562	128 644	146 600

Rapport 2007**Post 01 Driftsutgifter**

Ut over normale driftsutgifter ble det i 2007 utbetalt etterlønn til politikere. I tillegg ble det opprettet en ny statssekretærstilling.

Post 70 Tilskudd til tidligere statsministere

Tidligere statsminister Kjell Magne Bondevik har etter sin fratredelse fått tilskudd til administrativ støtte for å håndtere henvendelser og for å kunne videreføre et personlig engasjement så vel nasjonalt som internasjonalt. Ordningen omfatter økonomisk støtte til leie av kontorlokaler, nødvendige driftsutgifter og lønnsutgifter tilsvarende en medarbeider.

Budsjett 2009**Post 01 Driftsutgifter**

Bevilgningen under kapittel 21 Statsrådet skal dekke regjeringsmedlemmenes, statssekretærenes og de politiske rådgivernes lønnsutgifter, samt en del andre utgifter knyttet opp mot den politiske ledelsen i departementene. Dette gjelder bl.a. utgifter til bolig for pendlere, hjemreiser og besøksreiser for familie, diett når vedkommende har utgifter til dobbel husholdning og bedriftsbarnehageplasser for politisk ledelse.

Bevilgningen dekker generelle driftsutgifter for den politiske ledelse i departementene, herunder utgifter til tjenestereiser og alle driftsutgifter forbundet med regjeringens biltjeneste.

Nærmere regler om hvilke ytelser politisk ledelse kan få dekket, er gitt i Reglement om arbeidsvilkår for politisk ledelse, fastsatt ved kgl.res. 28. mars 2003. Reglementet suppleres av Håndbok for politisk ledelse, som utgis av Statsministerens kontor.

Budsjettet for 2009 har en foreslått ramme på 146,6 mill. kroner.

Rammen er foreslått økt med om lag 18 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2008. Økningen inkluderer bl.a. husleie, driftsutgifter til ny statsministerbolig og styrking av politisk ledelse i departementene.

Statsministerens kontor har, i samråd med politiet, ansvaret for å iverksette visse sikkerhetstiltak for statsministeren og regjeringens øvrige med-

lemmer. Det er vanskelig å budsjettere tiltakene, og tiltakene vil også kunne endre seg i løpet av budsjettåret. Det foreslås derfor at Stortinget samtykker i at Statsministerens kontor i 2009 kan overskride bevilgningen på kapittel 21 Statsrådet, post 01 Driftsutgifter, for å iverksette nødvendige sikkerhetstiltak for statsministeren og regjeringens øvrige medlemmer, jf. forslag til romertallsvedtak III.1.

Kap. 3021 Statsrådet

		(i 1 000 kr)		
Post	Betegnelse	Regnskap 2007	Saldert budsjett 2008	Forslag 2009
16	Refusjon av foreldrepenger	339		
	Sum kap. 3021	339		

Kap. 24 Regjeringsadvokaten

		(i 1 000 kr)		
Post	Betegnelse	Regnskap 2007	Saldert budsjett 2008	Forslag 2009
01	Driftsutgifter	44 965	46 800	47 500
21	Spesielle driftsutgifter	8 468	13 000	13 600
	Sum kap. 24	53 433	59 800	61 100

Rapport 2007

Regjeringsadvokaten behandler et stort antall saker. Av flere grunner er Regjeringsadvokaten ikke tjent med å øke antall advokater. Den økte arbeidsbelastningen løses ved å sette ut saker til private advokater, først og fremst på områder der embetet har et større antall saker av relativt ensartet karakter.

Budsjett 2009

Post 01 Driftsutgifter

Bevilgningen skal dekke lønns- og driftsutgifter hos Regjeringsadvokaten. For 2009 foreslås det bevilget 47,5 mill. kroner.

Post 21 Spesielle driftsutgifter

Bevilgningen skal dekke prosessutgifter og utgifter til leie av advokater. Posten kan også benyttes til å finansiere oppdrag som Regjeringsadvokaten påtar seg, jf. inntekter under kap. 3024, post 03 Oppdrag. For 2009 foreslås det bevilget 13,6 mill. kroner, dvs. en økning med 0,6 mill. kroner fra 2008.

Kap. 3024 Regjeringsadvokaten

		(i 1 000 kr)		
Post	Betegnelse	Regnskap 2007	Saldert budsjett 2008	Forslag 2009
01	Erstatning for utgifter i rettssaker	6 178	6 800	7 100
03	Oppdrag	330	500	500
16	Refusjon av foreldrepenger	406		
18	Refusjon av sykepenges	472		
	Sum kap. 3024	7 386	7 300	7 600

Post 01 Erstatning for utgifter i rettssaker

Inntektsforslaget dekker inntekter som følge av at staten tilkjennes saksomkostninger i sivile saker der Regjeringsadvokaten har vært prosessfullmektig. Budsjettet for 2009 har en foreslått ramme på 7,1 mill. kroner.

Post 03 Oppdrag

Posten skal dekke inntekter fra oppdrag som Regjeringsadvokaten tar på seg, blant annet for statsforetakene, jf. kap. 24, post 21. Budsjettet for 2009 har en foreslått ramme på 0,5 mill. kroner.

Programkategori 00.40 Stortinget og underliggende institusjoner

Utgifter under programkategori 00.40, fordelt på kapitler:

(i 1 000 kr)					
Kap.	Betegnelse	Regnskap 2007	Saldert budsjett 2008	Forslag 2009	Pst. endr. 08/09
41	Stortinget	804 023	918 100	902 470	-1,7
42	Ombudsmannsnemnda for Forsvaret	4 101	4 800	5 300	10,4
43	Stortingets ombudsmann for forvaltningen	38 434	37 900	42 300	11,6
44	Stortingets kontrollutvalg for etterretnings-, overvåkings- og sikkerhetstjeneste	6 071	7 800	7 670	-1,7
51	Riksrevisjonen	358 738	361 800	420 400	16,2
Sum kategori 00.40		1 211 367	1 330 400	1 378 140	3,6

Programkategorien omfatter lønns- og driftsutgifter til Stortinget, Ombudsmannsnemnda for Forsvaret, Stortingets ombudsmann for forvaltningen, Stortingets kontrollutvalg for etterretnings-,

overvåkings- og sikkerhetstjeneste og Riksrevisjonen. Forslaget er i samsvar med forslag oversendt fra Stortingets administrasjon.

Kap. 41 Stortinget

(i 1 000 kr)				
Post	Betegnelse	Regnskap 2007	Saldert budsjett 2008	Forslag 2009
01	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 70</i>	597 186	655 600	682 000
32	Kjøp av leiligheter, <i>kan overføres</i>	15 175	75 000	10 000
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	68 311	59 500	59 920
70	Tilskudd til partigruppene	122 351	127 000	139 300
72	Tilskudd til Det Norske Nobelinstituttets bibliotek	1 000	1 000	1 100
73	Kontingenter, internasjonale delegasjoner			10 150
Sum kap. 41		804 023	918 100	902 470

Hovedoppgaver og organisasjon

Stortingets administrasjon har som hovedoppgave å bistå Stortinget i dets konstitusjonelle og administrative gjøremål, slik disse er nedfelt i Grunn-

loven, lov, stortingsvedtak og gjennom konstitusjonell praksis, og ellers på best mulig måte å legge forholdene til rette for at stortingsrepresentantene får utført sine oppgaver.

Direktøren er Stortingets øverste administrative leder og direkte underlagt Stortingets presidentskap. Administrasjonen er organisert i et konstitusjonelt kontor og fire avdelinger: Drifts- og serviceavdelingen, Forvaltningsavdelingen, Informasjons- og dokumentasjonsavdelingen og Internasjonal avdeling.

Rapport 2007

Stortinget har hatt 99 møter, Odelstinget 40 og Lagtinget 15 møter i 2007. Det er behandlet til sammen 404 Stortings-, Odelstings- og budsjettinnstillinger. I tillegg er det behandlet 319 private forslag (dokument 8), Odelstings- og Stortingsmeldinger, Odelstings- og Stortingsproposisjoner, og 1 447 skriftlige spørsmål er besvart. Totalt var det 96 saker/høringer og 897 organisasjoner til høring i 2007.

I 2007 ble det inngått en avtale om kjøp av 28 nye tjenesteboliger i Maridalsveien 10. De skal stå klare høsten 2009. Det er også inngått avtale om innføring av fibernett i alle leiligheter, et prosjekt som fullføres i 2008. Videre er arbeidet med oppussing av Akersgata 21 fullført, og det er foretatt en del omdisponering av arealer. Det ble også etablert et nytt nødstrømsaggregat i stortingsbygningen. I 2007 ble det opprettet en prosjektgruppe for å gjennomføre en miljøkartlegging innenfor innkjøp, energi, transport og avfall.

MiniTinget, Stortingets lærings- og opplevelsessenter, har vært nesten fullbooket i 2007. Ordningen er beregnet på elever i videregående skole. I 2007 ble det utlyst en konkurranse om «Ungdommens demokrati», et pedagogisk opplegg beregnet på elever i ungdomsskolen.

Som følge av grunnlovsvedtak om opphevelse av Odelstinget og Lagtinget fra 1. oktober 2009 må Epos – elektronisk parlamentarisk oppfølgings-system for Stortinget – endres. I 2007 ble det lagt noen forutsetninger for dette arbeidet og kartlagt hvilke konsekvenser omleggingen får for arbeidet i Stortinget. Det ble også gjort forarbeid for en offentlig anbudsrunde for et dokumenthåndteringssystem. Videre ble det inngått avtale for å forme et nytt stortinget.no slik at det skal bli enklere å finne informasjon.

Mål og budsjett 2009

Budsjettet omfatter den parlamentariske virksomheten i vid forstand, medregnet Stortingets deltakelse i internasjonale parlamentarikerforsamlinger, øvrige reiser og stortingsrepresentantenes godtgjørelser. Budsjettet omfatter også den administrative driften av Stortinget.

Det er utarbeidet en ny informasjons- og teknologistrategi, og vedtatt spesifikke mål for perioden 2009-2012 innenfor hovedområdene parlamentarisk saksbehandling, utadrettet informasjonsvirksomhet og administrative prosesser.

Stortingets internasjonale aktiviteter ivaretas gjennom besøksutvekslinger til og fra Norge. Stortinget ønsker også å bidra til demokratiutvikling og styrking av parlamentenes rolle i nye demokratier.

Det er en viktig målsetting for Stortinget å dokumentere og sikre at dokumentasjonen av Stortingets konstitusjonelle og administrative virksomhet blir bevart på en hensiktsmessig og rasjonell måte for gjenfinning til samtidig og framtidig bruk. Videre er det et mål å drive, vedlikeholde og videreutvikle de servicemessige, tekniske og administrative tjenester, systemer og installasjoner i Stortinget.

Budsjettforslaget for 2009 er økt med 98,4 mill. kroner i forhold til regnskap 2007 og redusert med 15,6 mill. kroner i forhold til budsjett for 2008. Reduksjonen for post 32 Kjøp av leiligheter, er alene på 65 mill. kroner. Kapittel 41 blir ikke tilført midler fra den sentrale lønnsreserven i staten, og det må følgelig legges inn en viss lønnsreserve i budsjettet.

Post 01 Driftsutgifter, kan nyttes under post 70

Posten omfatter lønn og godtgjørelser for stortingsrepresentanter og ansatte, samt utgifter til Stortingets kjøp av varer og tjenester. Posten omfatter også utgifter til reiser og deltakelse i faste internasjonale parlamentarikerforsamlinger. Utgifter til trykking av Stortingets publikasjoner, drift av Stortingets bibliotek og arkiv, samt vedlikehold og drift av bygninger og Stortingets tjenesteboliger inngår i denne posten. I 2009 er det stortingsvalg, og i den sammenheng blir det en del oppussingsarbeid og mange flyttinger av tjenesteleiligheter og kontorer. NATOs parlamentariske forsamling skal ha møte i Oslo i 2009.

Post 32 Kjøp av leiligheter, kan overføres

Nye tjenesteboliger i Maridalsveien 10 ferdigstilles og tas i bruk etter valget.

Post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, kan overføres

Her budsjetteres kjøp av teknisk utstyr, fornyelse og videreutbygging av Stortingets IKT-anlegg, kjøp av kunst, ombyggingsarbeider, større vedlikeholdsarbeider mv. i Stortingets bygningsmasse.

Det planlegges brannmessig gjennomgang av bygningsmassen, fasadeutbedring, reparasjoner av pultene i stortingsssalen samt fjerning av alunskifer. Ny teknisk plattform for mobile kontor og en utskifting av alle bærbare PCer skal også gjennomføres.

Post 70 Tilskudd til partigruppene

Posten omfatter Stortingets tilskudd til partienes gruppesekretariater. Tilskuddet til hver stortingsgruppe avhenger av partiets representasjon på Stortinget. Det gis et fast, felles grunntilskudd til

hver partigruppe samt et tillegg per stortingsrepresentant. I valgår er totalbeløpet for gruppetilskudd noe høyere, da grupper som eventuelt reduserer antall representanter ved valget, får beholde den opprinnelige støtten ut året.

Post 73 Kontingenter, internasjonale delegasjoner

Dette er en nyopprettet post der kontingentene til Nordisk Råd, OSSE og IPU føres. Kontingentene er tidligere ført som driftsutgifter.

Kap. 3041 Stortinget

(i 1 000 kr)				
Post	Betegnelse	Regnskap 2007	Saldert budsjett 2008	Forslag 2009
01	Salgsinntekter	7 046	5 700	5 840
03	Leieinntekter	2 515	2 600	2 410
40	Salg av leiligheter	3 335		40 000
	Sum kap. 3041	12 896	8 300	48 250

Under dette kapitlet budsjetteres blant annet salgsinntekter og leieinntekter. Salgsinntektene kommer stort sett fra kafeteriaene.

Det planlegges salg av 22 tjenesteboliger da nye leiligheter skal stå klare til innflytting høsten 2009.

Kap. 42 Ombudsmannsnemnda for Forsvaret

(i 1 000 kr)				
Post	Betegnelse	Regnskap 2007	Saldert budsjett 2008	Forslag 2009
01	Driftsutgifter	4 101	4 800	5 300
	Sum kap. 42	4 101	4 800	5 300

Hovedoppgaver

Ombudsmannsnemnda skal bidra til å sikre allmennmenneskelige rettigheter for Forsvarets personell, og ved sitt arbeid søke å medvirke til å effektivisere Forsvaret. Nemndas formann benevnes som Ombudsmannen for Forsvaret. Personellet i Forsvaret kan bringe inn alle typer saker for Ombudsmannen, dersom de mener seg urettmessig behandlet av Forsvarets ordinære forvaltningsorganer. Antall henvendelser til Ombudsmannen er økende, og de fleste henvendelser løses på «lavnivå». Antall henvendelser fra vernepliktige og tjenestemenn innenfor det som kan rubriseres som «rådgivende funksjon», har også hatt en økende

tendens, det samme har henvendelser fra personellorganisasjonene. Ombudsmannen merker et økende antall henvendelser fra personell i Heimevernet.

Saker av prinsipiell karakter, eller som har særlig allmenn interesse, forelegges nemnda etter forberedelse av Ombudsmannen.

Stortingets forsvarskomiteé, forsvarsministeren og forsvarsjefen kan forelegge saker for nemnda til uttalelse.

Som ledd i tilsynet med tjenesteforholdene i Forsvaret, foretar Ombudsmannsnemnda rutinemessige befaringer. Medlemmer av Forsvarets ombudsmannsnemnd er også medlemmer av Ombudsmannsnemnda for sivile vernepliktige.

Utgifter vedrørende sistnevnte nemnd dekkes også over kap. 42.

Innberetning til Stortinget

Ved utgangen av hvert år sender Ombudsmannsnemnda melding om sin virksomhet til Stortinget (Dok. nr. 5). Gjenpart av meldingen sendes Forsvarsdepartementet. Nemnda kan også, når den finner det ønskelig, sende melding til Stortinget om enkeltsaker i årets løp.

Av nemndas melding for 2007 framgår at det samlede klageantall er stabilt, men noe varierende fra år til år. Stadig flere saker løses gjennom veiledning per telefon. Disse sakene registreres ikke som klagesaker.

Klagesakene knytter seg i hovedsak til spørsmål vedrørende utsettelse av førstegangstjeneste, utsettelse av øvelser, økonomiske ytelser som bostøtte, sosial stønad, økonomisk erstatning, befalrets rettigheter, tjenesteuttalelser mv.

Ved befaringer/inspeksjoner søker Ombudsmannsnemnda å bidra til en stadig bedring av tjenesteforholdene i Forsvaret.

Ombudsmannsnemnda for sivile vernepliktige sender innberetning til Stortinget (Dok. nr. 6) hvert fjerde år.

Budsjett 2009

Budsjettøkningen skyldes økt reiseaktivitet for nemndsmedlemmene og behov for økt befaringsaktivitet og møte-/konferansedeltakelse.

Kap. 43 Stortingets ombudsmann for forvaltningen

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2007	Saldert budsjett 2008	Forslag 2009
01	Driftsutgifter	38 434	37 900	42 300
	Sum kap. 43	38 434	37 900	42 300

Hovedoppgaver

Bestemmelser om Sivilombudsmannen er gitt i lov 22. juni 1962 med senere endringer, senest 16. januar 2004 nr. 3, og i Stortingets instruks for ombudsmannen 19. februar 1980, sist endret 2. desember 2003.

Ombudsmannen skal, som Stortingets tillitsmann, både bidra til at menneskerettighetene respekteres, og føre kontroll med at det i den offentlige forvaltning ikke blir begått urett mot den enkelte borger. Disse oppgavene ivaretas først og fremst gjennom undersøkelser og behandling av klager fra enkeltpersoner. Ombudsmannen tar imidlertid også opp saker av eget tiltak, og han foretar inspeksjoner og besøk i forvaltningen, fengsler, psykiatriske sykehus og andre lukkede institusjoner. Ved siden av å informere og orientere om ombudsmannens virksomhet, tar besøkene/

inspeksjonene sikte på å skaffe ombudsmannen og hans medarbeidere bedre kjennskap til forholdene i forvaltningen og ved institusjonene.

Rapport 2007

Ombudsmannens årsmelding for 2007 er overlevert Stortinget i mars 2008. Meldingen er tatt inn i Dok. nr. 4 (2007-2008).

Mål og budsjett 2009

For å styrke og effektivisere kontrollen med forvaltningens saksbehandling og rettsanvendelser er det ønskelig for ombudsmannen å stadig finne fram til forenklede metoder i sine undersøkelser omkring saksbehandlingsrutiner og praksis. Ombudsmannen ser det som nødvendig og ønskelig å opprettholde et høyt nivå på egne tiltak.

Kap. 3043 Stortingets ombudsmann for forvaltningen

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2007	Saldert budsjett 2008	Forslag 2009
16	Refusjon av foreldrepenger	598		
	Sum kap. 3043	598		

Kap. 44 Stortingets kontrollutvalg for etterretnings-, overvåkings- og sikkerhetstjeneste

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2007	Saldert budsjett 2008	Forslag 2009
01	Driftsutgifter	6 071	7 800	7 670
	Sum kap. 44	6 071	7 800	7 670

Stortingets kontrollutvalg for etterretnings-, overvåkings- og sikkerhetstjeneste (EOS-utvalget) er et permanent utvalg, opprettet i 1996. Utvalget har syv medlemmer som alle er valgt for fem år.

Hovedoppgaver

EOS-utvalget skal kontrollere både den sivile overvåkingstjenesten, den militære etterretningstjenesten og sikkerhetstjenesten (EOS-tjenestene). Kontrollutvalgets oppgaver er å føre regelmessig tilsyn med den virksomhet som tjenestene utfører, undersøke alle klager og på eget initiativ ta opp saker og forhold som utvalget ut fra formålet finner det riktig å behandle. Hovedformålet er å ivareta den enkeltes rettsikkerhet.

Det avgis årlig melding til Stortinget om utvalgets virksomhet, og ellers gis det innberetning ved behov.

Rapport 2007

Stortingets kontrollutvalg (EOS-utvalget) har i 2007 gjennomført i alt 28 inspeksjoner og møter i tjenestene som er underlagt utvalgets kontroll, og i ulike etater og avdelinger. Det er gjennomført 15 inspeksjoner av ytre ledd, og det er avholdt 20 interne arbeidsmøter. Det har i 2007 blitt mottatt 22 klagesaker, og utvalget har tatt opp 18 saker av eget tiltak.

Utvalget har videre hatt studiebesøk av kontrollmyndigheter i Sverige og Nederland, og utvalget har vært representert på et seminar i Neder-

land om kontroll med EOS-tjenester. Det har i 2007 også vært arbeidet med forberedelse av et seminar som skal arrangeres i Oslo høsten 2008 i samarbeid med Geneva Centre for Democratic Control of Armed Forces (DCAF) og Human Rights Center ved Universitetet i Durham.

Utvalget flyttet medio desember inn i nye lokaler i Akersgata 8, inngang Tollbugata. Hovedårsaken til flyttingen var plassmangel og redusert sikkerhet i de tidligere lokalene i Nedre Vollgate 5-7.

Nærmere opplysninger om virksomheten er gitt i utvalgets årsmelding (Dok. nr. 9 for 2007-2008).

Budsjett 2009

Utvalgets faglige prioriteringer på saksnivå styres av hva som framkommer gjennom inspeksjonsvirksomheten, og av de signalene Stortinget gir ved behandlingen av utvalgets årsmeldinger.

Utvalget vil i 2009 ta i bruk prosjektrettede undersøkelser som arbeidsmetode, som supplement til den løpende inspeksjonsvirksomheten. Behovet skyldes hovedsakelig økt kompleksitet pga. teknologiutviklingen og økt samarbeid mellom tjenestene. I den forbindelse er det i budsjettforslaget for 2009 søkt om en ekstra stilling i utvalgets sekretariat.

Utvalget vil opprettholde samarbeidet med kontrollmyndigheter og fagmiljøer i andre land. Slikt samarbeid er faglig svært viktig og har fått større betydning ettersom det internasjonale samarbeidet mellom EOS-tjenestene er økende.

Kap. 51 Riksrevisjonen

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2007	Saldert budsjett 2008	Forslag 2009
01	Driftsutgifter	358 738	361 800	420 400
	Sum kap. 51	358 738	361 800	420 400

Hovedoppgaver og organisering

Riksrevisjonen ledes av et kollegium som består av fem riksrevisorer valgt av Stortinget for en periode på fire år. Riksrevisjonens formål, oppgaver og rammevilkår følger av lov 7. mai 2004 nr. 21 om Riksrevisjonen og instruks om Riksrevisjonens virksomhet av 11. mars 2004. Riksrevisjonen skal gjennom revisjon, kontroll og veiledning bidra til at statens inntekter blir innbetalt som forutsatt, og at statens midler og verdier blir brukt og forvaltet på en økonomisk forsvarlig måte og i samsvar med Stortingets vedtak og forutsetninger, jf. riksrevisjonsloven § 1.

Riksrevisjonen kan også etter avtale påta seg revisjons-, kontroll- og bistandsoppdrag internasjonalt. Stortinget kan pålegge Riksrevisjonen å sette i gang særlige undersøkelser. Oppgavene er nærmere utdypet i instruks om Riksrevisjonens virksomhet.

Riksrevisjonen er organisert i syv avdelinger, med fire regnskapsrevisjonsavdelinger, to forvaltningsrevisjonsavdelinger og en administrasjonsavdeling.

Rapport 2007

Riksrevisjonen oversendte følgende dokumenter til Stortinget i 2007:

- Dokument nr. 1 (2007-2008), resultatet av den årlige revisjon og kontroll for budsjetterminen 2006
- Dokument nr. 2 (2007-2008), melding om Riksrevisjonens virksomhet i 2006
- Dokument nr. 3-serien, dvs. resultatene av gjennomførte forvaltningsrevisjoner, og enkelte andre saker (15 dokumenter)

I Dokument nr. 2 (2007-2008), som ble lagt fram for Stortinget 22. april 2008, orienterte Riksrevisjonen om virksomheten i 2007.

I 2007 er det satset mye på å bygge opp kompetanse og ressurser knyttet til Riksrevisjonens utviklingssamarbeid med riksrevisjoner i utviklingsland og samarbeidsland i Øst- og Sentral-Europa. Det er undertegnet en samarbeidserklæring mellom UD og Riksrevisjonen knyttet til bistandsarbei-

det, og Riksrevisjonen har undertegnet intensjonsavtaler om bistand med Mongolia, Malawi og Zambia og er i forhandlinger med Serbia og Nepal. Budsjett og regnskap er tilrettelagt for DAC-rapportering. I 2007 ble 1 995 787 kroner innrapportert som DAC-midler til OECD via Norad.

Alle dokumenter som sendes Stortinget, administrative rapporter og annen informasjon om Riksrevisjonen er tilgjengelig på Riksrevisjonens nettsted www.riksrevisjonen.no. Det samme er Riksrevisjonens offentlige journal.

Mål og budsjett 2009

Riksrevisjonen skal bidra til at fellesskapets midler og verdier blir forvaltet slik Stortinget har bestemt. Dette gjøres gjennom revisjon, kontroll og veiledning. Resultatet av revisjonen rapporteres til Stortinget. Riksrevisjonen skal være kompetent, uavhengig og objektiv.

Riksrevisjonen skal ha god kompetanse på alle nivåer for å møte de forventninger og krav som stilles, og må derfor legge til rette for kompetanseutvikling. Riksrevisjonen må blant annet ha god kompetanse på IKT-revisjon for å møte forvaltningens økte satsinger på teknologi i oppgaveløsningen/tjenesteproduksjonen og kompetanse på revisjon av mål- og resultatstyringen i forvaltningen. Riksrevisjonen må også streve for å beholde personell med erfaring og god kompetanse, ha effektive rekrutteringsprosesser og sikre kompetanseoverføring ved utskifting av personell.

God kvalitet i arbeidet skal sikres gjennom en riktig forståelse og bruk av standarder og retningslinjer, og ved å tilpasse metoder og revisjonsverktøy til utviklingen i relevante nasjonale og internasjonale fagmiljøer. Det er viktig å ha gode administrative støttesystemer for å sikre en effektiv og god oppgaveløsning.

Riksrevisjonens internasjonale aktiviteter skal være godt forankret i organisasjonen gjennom bred involvering og god informasjonsflyt. Riksrevisjonen vil bl.a. styrke utviklingssamarbeidet med riksrevisjoner i utviklingsland og samarbeidsland i Øst- og Sentral-Europa.

Riksrevisjonen har betydelig kompetanse innen miljørevisjon og vil fortsatt ha fokus på dette området. Fra 2008 har Riksrevisjonen overtatt oppgaven med å lede og være sekretariat for arbeidsgruppen for miljørevisjon i den europeiske paraplyorganisasjonen for riksrevisjoner, EUROSAL.

Post 01 Driftsutgifter

Posten omfatter lønnsutgifter og utgifter til Riksrevisjonens kjøp av varer og tjenester. I forbindelse med nye oppgaver, eksempelvis miljørevisjon og utviklingssamarbeid med riksrevisjoner i andre land, vil antall ansatte øke. Markedssituasjonen for

arbeidskraft gjør at også Riksrevisjonen må betale høyere lønn enn tidligere for godt kvalifiserte medarbeidere. Det betyr høyere lønnsutgifter. I 2009 forventer Riksrevisjonen at ca. 10 mill. kroner vil bli innrapportert som DAC-midler til OECD via Norad, men anslaget er usikkert. Riksrevisjonen vil fortsatt satse spesielt på videreutvikling av IKT-basert revisjonsstøtteverktøy, administrative støttesystemer og informasjonssikkerhet. Riksrevisjonen har engasjert Handelshøyskolen BI til å skrive Riksrevisjonens historie i forbindelse med at Riksrevisjonen er 200 år i 2016. Kontraktssummen utgjør 5,6 mill kroner ekskl. mva. fordelt over syv år.

Kap. 3051 Riksrevisjonen

Post	Betegnelse	(i 1 000 kr)		
		Regnskap 2007	Saldert budsjett 2008	Forslag 2009
01	Refusjon innland	1 238	1 300	1 300
02	Refusjon utland	930	2 000	1 000
16	Refusjon av foreldrepenger	4 770		
18	Refusjon av sykepenger	4 077		
	Sum kap. 3051	11 015	3 300	2 300

Riksrevisjonen vil motta refusjoner i forbindelse med inngått leieavtale med IDI-sekretariatet og oppdrag i utlandet.

Programområde 23 Finansadministrasjon

Programkategori 23.10 Finansadministrasjon

Utgifter under programkategori 23.10, fordelt på kapitler:

(i 1 000 kr)					
Kap.	Betegnelse	Regnskap 2007	Saldert budsjett 2008	Forslag 2009	Pst. endr. 08/09
1600	Finansdepartementet	287 691	317 600	323 200	1,8
1602	Kredittilsynet	198 180	209 500	247 300	18,0
1605	Senter for statlig økonomistyring	299 537	305 700	300 000	-1,9
1608	Tiltak for å styrke statlig økonomi- og prosjektstyring	15 589	17 200	20 700	20,3
	Sum kategori 23.10	800 997	850 000	891 200	4,8

Kap. 1600 Finansdepartementet

(i 1 000 kr)					
Post	Betegnelse	Regnskap 2007	Saldert budsjett 2008	Forslag 2009	
01	Driftsutgifter	246 533	251 300	275 400	
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	29 358	34 500	36 000	
70	Tilskuddsmidler fra Finansmarkedsfondet	11 800	11 800	11 800	
96	Innskudd egenkapital Folketrygdfondet		20 000		
	Sum kap. 1600	287 691	317 600	323 200	

Hovedoppgaver

Finansdepartementets arbeidsoppgaver kan deles opp i fem hovedområder:

1. Samordning av den økonomiske politikken, som omfatter:

- overvåking og analyse av den økonomiske utviklingen
- finanspolitikk
- penge- og valutakurspolitikk
- inntekts- og fordelingspolitikk
- strukturpolitikk, herunder funksjonsmåten til arbeidsmarkedet og produktmarkedene
- koordinering av Regjeringens arbeid med bærekraftig utvikling

- internasjonalt økonomisk samarbeid
 - statlig gjeldsforvaltning og statens kjøp og salg av klimakvoter
 - offisiell statistikk, herunder overordnet styring av Statistisk sentralbyrå
2. Arbeidet med formuesforvaltning, som omfatter:
- investeringsstrategien til Statens pensjonsfond – Utland og Statens pensjonsfond – Norge
 - oppfølging av Norges Banks og Folketrygdfondets operative forvaltning
 - oppfølging og videreutvikling av de etiske retningslinjene for Statens pensjonsfond – Utland

3. Arbeidet med statsbudsjettet, som omfatter:
 - statsbudsjettets utgifter og inntekter under de enkelte fagdepartementene
 - effektivitet og ressursbruk i statsforvaltningen og økonomiske og administrative virkninger av offentlige utgifter
 - forvaltning og utvikling av regelverk for økonomistyring i statsforvaltningen, tiltak for å tilrettelegge for økonomistyringen i virksomhetene og overordnet styring av Senter for statlig økonomistyring
 - saker fra fagdepartementene med økonomiske og administrative konsekvenser
4. Arbeidet på skatte- og avgiftsområdet, som omfatter:
 - skatte- og avgiftsforslag som ledd i den samlede finanspolitikken
 - regelverksutvikling for skatter, avgifter og toll
 - skatte- og avgiftssystemenes virkninger på det offentliges inntekter, ressursutnyttelsen i økonomien og fordelingsvirkninger
 - overordnet styring av skatteetaten, toll- og avgiftsetaten og Statens innkrevingssentral
 - internasjonalt samarbeid på skatte-, toll- og avgiftsområdet
5. Arbeidet med finansmarkedsspørsmål, som omfatter overordnet styring av Kredittilsynet og utforming av regelverk for og overvåking av:
 - finansinstitusjonene, herunder banker, øvrige kredittinstitusjoner, forsikringselskaper, eiendomsmeglere mv.
 - verdipapirmarkedet, autoriserte markedsplasser og børser
 - struktur- og konkurransepolitikk for finansmarkedet
 - regnskaps- og revisjonslovgivning

Rapport

Økonomisk politikk, forvaltning av statens gjeld og statlig handel med klimavoter

Arbeidet med å utforme og samordne Regjeringens økonomiske politikk er en av Finansdepartementets hovedoppgaver, jf. nasjonalbudsjettet og revidert nasjonalbudsjett. Politikken og de analyser den bygger på, gis en bred omtale i de løpende budsjettokumentene til Stortinget. For omtalen av forvaltningen av statens gjeld vises det til den årlige lånefullmaktsproposisjonen. Departementets vurdering av utøvelsen av pengepolitikken er nærmere omtalt i de årlige kredittmeldingene. Prosessen med innkjøp av klimavoter har pågått kontinuerlig siden desember 2007, da det ble lagt ut et offentlig anbud på kjøp av klimavoter. Etter denne innledende runden har en innhentet tilbud etter en

forenklet prosedyre, jf. nærmere omtale under kapitlene 1638 og 4638 i denne proposisjonen.

Departementet vil legge fram en perspektivmelding for norsk økonomi høsten 2008. Meldingen vil diskutere bærekraftig økonomisk utvikling med utgangspunkt i de utfordringene norsk økonomi og den norske velferdsmodellen stilles overfor som følge av en aldrende befolkning, globaliseringen og de globale miljøproblemene. En god og bredt formidlet forståelse av utfordringer og valgmuligheter er et viktig grunnlag for utformingen av den økonomiske politikken.

Formuesforvaltning

Arbeidet med statlig formuesforvaltning har stått sentralt også i 2007. Departementet rapporterte om forvaltningen av Statens pensjonsfond i 2007 i St.meld. nr. 16 (2007-2008), som er den andre årlige meldingen om forvaltningen av fondet.

I denne meldingen la departementet fram analyser av resultatene i forvaltningen for 2007. Det ble også lagt fram en ekstern evaluering av risikostyringen i Norges Banks forvaltning av Statens pensjonsfond – Utland.

Flere endringer i investeringsstrategien for Statens pensjonsfond – Utland ble presentert: Eieendom etableres som en ny aktivaklasse for Statens pensjonsfond – Utland og skal over tid utgjøre opp til 5 pst. av fondets investeringer. Videre vil fondets referanseportefølje bli utvidet til å inkludere flere framvoksende aksjemarkeder. Det ble også lagt opp til å heve eierandelsgrensen i utenlandsdelen av Pensjonsfondet for investeringer i børsnoterte selskaper fra 5 til 10 pst.

Arbeidet med etiske hensyn i forvaltningen av Statens pensjonsfond ble presentert sammen med videre planer for evalueringen av de etiske retningslinjene for Statens pensjonsfond – Utland. Evalueringen skal gjennomføres i løpet av denne stortingsperioden.

Det ble også rapportert om at Folketrygdfondet fra 1. januar 2008 ble etablert som særlovselskap, jf. Stortingets behandling av Ot.prp. nr. 49 (2006-2007), og om departementets arbeid med å implementere endringene i rammeverket for Folketrygdfondet slik det ble lagt til grunn i den nye loven.

Arbeidet med statsbudsjettet og økonomistyring i staten

Finansdepartementet har et overordnet ansvar for effektiv ressursbruk i statsforvaltningen. Dette ivaretas blant annet ved å fastsette og forvalte felles prinsipper og normer for økonomistyring i staten

(økonomiregelverket mv.) og ved ulike tiltak for å legge til rette for økonomistyringen i statlige virksomheter.

Senter for statlig økonomistyring (SSØ) har fått delegert myndighet til å forvalte hoveddelen av økonomiregelverket, med unntak av fagområdet etatsstyring som er beholdt i departementet.

Finansdepartementet har etablert et nettverk for etatsstyring med deltakere fra de fleste departementene. Det er et siktemål å legge til rette for informasjonsutveksling og kompetansebygging på tvers av departementsfelleskapet og bidra til faglig utvikling på et krevende fagfelt.

Finansdepartementet har fulgt opp forslaget om å videreføre arbeidet med utprøving av nye regnskapsprinsipper i statlige virksomheter, jf. omtale i Gul bok 2007 og 2008 og Stortingets behandling av dette. Arbeidet ledes av SSØ i samarbeid med en del pilotvirksomheter, deres overordnede departementer og Finansdepartementet. Det er lagt til grunn at bevilgningsvedtakene fortsatt baseres på kontantprinsippet og at de økonomiske fullmaktene til virksomhetene ikke endres.

Regjeringen har fra og med budsjettforslaget for 2005 presentert helhetlige budsjettframskrivninger for tre år utover budsjettforslaget.

Finansdepartementet har løpende fulgt opp kvalitetssikringsarbeidet av større, statlige investeringsprosjekter med bl.a. forskning og utvikling av standarder for prosjektstyring. Forskningen er organisert i et eget forskningsprogram, Concept, jf. omtale under kap. 1608 Tiltak for å styrke statlig økonomi- og prosjektstyring.

Skatte- og avgiftsområdet

Regjeringens forslag til endringer i skattelovens bestemmelser om den særskilte rederiskatteordningen ble vedtatt 14. desember 2007. Finansdepartementet har etter dette sendt på høring og vedtatt utfyllende forskrifter. Departementet har også foreslått enkelte justeringer og opprettinger knyttet til endringene i rederiskatteordningen, jf. Ot.prp. nr. 31 (2007-2008) og Ot.prp. nr. 59 (2007-2008).

Flere former for grenseoverskridende transaksjoner er nå blitt selskapsrettslig regulert. Dette gjelder stiftelse mv. av SE-selskaper (Europeisk selskap, jf. SE-loven av 1. april 2005 nr. 14) og SCE-foretak (Europeisk samvirkeforetak, jf. SCE-loven av 30. juni 2006 nr. 50) og fusjon og fisjon over landegrensene innenfor EØS av aksjeselskaper og allmennaksjeselskaper, jf. endringer i aksjeloven og allmennaksjeloven ved endringslov av 21. desember 2007 nr. 129. Departementet har arbeidet med høringsnotat om skattemessig behandling av ulike

former for slike grenseoverskridende omorganiseringer. Høringsnotatet vil også legge opp til å utvide området for skattefrie omorganiseringer innenlands, bl.a. for å redusere behovet for å søke om skattefritak etter skatteloven § 11-22. Det tas sikte på å sende saken på høring høsten 2008.

Departementet har arbeidet med innstramning av fritaksmetoden fordi den oppfattes som for liberal når det gjelder retten til fradragsføring av kostnader knyttet til opptjening av inntekter som etter fritaksmetoden er skattefrie. En direkte avskjæring av fradragsretten skaper avgrensingsproblemer mot andre fradragsberettigede kostnader. Regjeringen foreslår å innføre en sjablongordning for å kompensere for at kostnadsfradraget er for gunstig. Det vises til nærmere omtale i Ot.prp. nr. 1 (2008-2009) Skatte- og avgiftsopplegget 2009 – lovendringer.

Finansdepartementet sendte 19. desember 2007 ut høringsnotat om innføring av kildeskatt på pensjoner som utbetales fra Norge til personer som er bosatt i utlandet. Departementet tar sikte på å fremme proposisjon i løpet av 2008.

En arbeidsgruppe ledet av Finansdepartementet har gjennomgått ulike områder i skattereglene for Svalbard. Arbeidsgruppen foreslår å avvikle skattemessige særordninger for enkelte utenlandske grupperinger på Svalbard og den ulovfestede praksis for beskatning av arbeidstakere som pendler mellom bolig på fastlandet og arbeid på Svalbard. Gruppen foreslår også enkelte tekniske justeringer i skattepliktsvilkårene til Svalbard. Gruppens rapport sendes på høring høsten 2008. Eventuelle oppfølgende forslag til lovendringer vil kunne forventes fremmet i forbindelse med budsjettet for 2010.

Fra og med inntektsåret 2008 er beløpsgrensene i reglene om forenklet oppgjør av forskuddstrekk og fritak fra arbeidsgiveravgift ved private arbeidsoppdrag i hjemmet samordnet. Private arbeidsgivere som yter vederlag som ikke overstiger 60 000 kroner, kan etter endringene velge mellom å innbetale forskuddstrekk en gang i året eller samtidig med hver enkelt lønnsutbetaling. Velges sistnevnte slipper arbeidsgiver å skaffe seg organisasjonsnummer og opprette skattetrekkkonto. Lønn for arbeid i hjem og fritidsbolig er unntatt arbeidsgiveravgift dersom betalingen ikke overstiger 60 000 kroner. Gjelder arbeidet pass av barn under 12 år og barn med særlige behov, er utbetalingen – uavhengig av beløp – helt fritatt fra arbeidsgiveravgift.

I Ot.prp. nr. 58 (2006-2007) ble det foreslått ny lov om toll og vareførsel (tolloven). Forslaget var en teknisk revisjon og ble vedtatt 21. desember 2007. Toll- og avgiftsdirektoratet har utarbeidet et

utkast til forskrift til den nye loven. Forskriften ble sendt på høring 6. mai 2008 med høringsfrist til 7. august 2008. Det tas sikte på at det nye regelverket iverksettes 1. januar 2009.

I Ot.prp. nr. 59 (2006-2007) Om lov om endring i lov 19. juni 1969 nr. 66 om merverdiavgift, ble det foreslått endringer i bestemmelsene om uttak av varer og tjenester. Det ble også foreslått bestemmelser om justering av inngående merverdiavgift for kapitalvarer. Endringene i uttaksbestemmelsene trådte i kraft 1. juli 2007, mens endringene i justeringsbestemmelsene trådte i kraft 1. januar 2008. Finansdepartementet har 19. desember 2007 fastsatt forskrift om justering av inngående merverdiavgift for kapitalvarer, og 16. november 2007 og 19. desember 2007 gitt fortolkingsuttalelser til de nye justeringsbestemmelsene.

Finansdepartementet sendte 30. mars 2007 et forslag til ny merverdiavgiftslov på høring med frist til 15. august 2007. Forslaget er først og fremst en teknisk revisjon av merverdiavgiftsregelverket. Departementet tar sikte på å fremme en proposisjon om ny merverdiavgiftslov høsten 2008. Det tas foreløpig sikte på at det nye regelverket kan iverksettes fra siste halvår 2009.

EFTAs overvåkningsorgan ESA traff 3. mai 2007 vedtak om at en del av den generelle merverdiavgiftskompensasjonsordningen for kommunesektoren er i strid med statsstøtteregelverket i EØS-avtalen. I Ot.prp. nr. 1 (2007-2008) Skatte- og avgiftsopplegget 2008 – lovendringer, ble det fremmet et forslag som innebærer at kommunesektoren avskjæres fra rett til kompensasjon på merverdiavgiftsunntatte virksomhetsområder hvor kommuner og fylkeskommuner mot vederlag tilbyr tjenester i konkurranse med private. Endringen trådte i kraft 1. januar 2008. I samarbeid med Skattedirektoratet har Finansdepartementet iverksatt en prosess for å kreve ulovlig støtte tilbakebetalt fra kommunesektoren. Det vises til nærmere omtale i St.prp. nr. 1 (2008-2009) Skatte-, avgifts- og tollvedtak.

Kultur momsutvalget ble oppnevnt ved kongelig resolusjon 1. desember 2006. Utvalget skulle gjennomgå merverdiavgiftsregelverket på kultur- og idrettsområdet, herunder frivillig sektor, med sikte på å utvide avgiftsgrunnlaget og forenkle bestemmelsene. Utvalget overleverte 26. februar 2008 sin utredning NOU 2008: 7 Kultur momsutvalget – Utvidelse av merverdiavgiftsgrunnlaget på kultur- og idrettsområdet. Utvalgets utredning har vært på alminnelig høring. Høringsfristen utløp 30. juni 2008. Om den videre oppfølging av utvalgets rapport vises det til omtalen i St.prp. nr. 1 (2008-2009) Skatte-, avgifts- og tollvedtak.

Særavgiftsutvalget ble satt ned 1. desember 2006 og leverte 22. juni 2007 sin innstilling NOU 2007: 8. En vurdering av særavgiftene. Innstillingen ble sendt på høring med frist 22. oktober 2007. I St.meld. nr. 2 (2007-2008) Revidert nasjonalbudsjett 2008 er det uttalt at Regjeringen på bakgrunn av høringsrunden vil komme tilbake til Stortinget i kommende budsjetter med nærmere oppfølging av forslagene fra utvalget.

1. juli 2009 innfører EU krav om forhåndsvarsling av all vareførsel til og fra EU-området. EU innfører også en sertifiseringsordning, Authorised Economic Operators. Innføringen av nye bestemmelser i EU kan få konsekvenser for norske foretak som er involvert i vareførsel til og fra EU-området. EU har åpnet for at Norge på nærmere vilkår kan få et unntak fra kravet om forhåndsvarsling mellom Norge og EU, og dette er tema for videre forhandlinger. Det vises for øvrig til kap. 1610 Toll- og avgiftsetaten under omtalen av prosjektet Nye TVINN, hvor systemkonsekvensene av forhåndsvarsling og sertifiseringer behandles.

I Ot.prp. nr. 31 (2007-2008) Om endringer i skatte- og avgiftslovgivningen mv., kapittel 7, ble det foreslått endringer i ligningsloven § 6-10 om rapportering av utenlandske oppdragstakere og arbeidstakere. Hovedformålet med forslaget var å gjøre rapporteringsreglene mer treffsikre og forenkle regelverket. Forslaget ble vedtatt i Stortinget i april 2008 og lovendringene trådte i kraft 1. september 2008.

Finansdepartementet fremmet i Ot.prp. nr. 31 (2007-2008) Om endringer i skatte- og avgiftslovgivningen mv., kapittel 8, forslag om endringer i skatte-, toll- og avgiftsmyndighetenes taushetspliktbestemmelser. Forslaget innebærer bl.a. at skatte-, toll- og avgiftsmyndighetene får en videre adgang enn tidligere til å gi opplysninger til politi og påtalemyndighet om straffbare overtredelser av regelverk utenfor eget forvaltningsområde. Lovendringene trådte i kraft 9. mai 2008.

Finansdepartementet fastsatte 17. april 2008 en forskrift som åpner for å pålegge offentlige myndigheter mv. en plikt til ukrevet å gi skattemyndighetene opplysninger om utbetaling av erstatninger, tilskudd, bidrag, trygder, stønader og liknende ytelser som ikke allerede er innberetningspliktige. Nærmere regler fastsettes av Skattedirektoratet.

I Ot.prp. nr. 59 (2007-2008) Om endringer i skatte- og avgiftslovgivinga mv., kapittel 7, ble det foreslått endringer i ligningsloven med virkning for fiske- og fangstnæringen. Endringene innebærer at fiskesalgslagene ukrevet skal innberette verdien av all omsetning av råfisk til likningsmyndighetene, og at arbeidsgivere i fiske- og fangstnæringen kan pålegges gebyr ved for sent eller ikke

innlevert lønns- og trekkoppgave. Forslaget ble vedtatt i Stortinget 20. juni 2008 og sanksjonert i statsråd 27. juni 2008.

Finansmarkedsområdet

Finansdepartementets arbeid med regelverk på finansmarkedsområdet består dels av gjennomføring av EØS-forpliktelser og andre internasjonale forpliktelser i norsk rett, dels av utvikling av nytt regelverk og dels modernisering og oppdatering av lover og forskrifter. Departementet behandler videre et stort antall enkeltsaker på finansmarkedsområdet.

Regelverksarbeidet på finansmarkedsområdet har også i stortingsperioden 2007-2008 resultert i mange lovforslag:

Departementet fremmet i Ot.prp. nr. 24 (2007-2008) forslag til endringer i innskuddspensjonsloven, forsikringsformidlingsloven, forsikringsloven mv. Loven ble vedtatt i Stortinget 13. mars 2008. Loven inneholder blant annet et forbud mot provisjon fra forsikringsselskap til forsikringsmegler ved meglers formidling av forsikringsavtale til selskapet. Lovvedtaket om forbud mot meglerprovisjon ble satt i kraft 1. juli 2008. De øvrige deler av lovvedtaket ble satt i kraft straks.

Departementet fremmet i Ot.prp. nr. 36 (2007-2008) forslag til endringer i lov om verdipapirfond (regler om spesialfond). Loven ble vedtatt i Stortinget 12. juni 2008. Lovendringene åpner for at det kan etableres norske spesialfond. Det stilles bl.a. krav til at salg av spesialfond til allmennheten skal skje gjennom et forvaltningsselskap eller en investeringsrådgiver med konsesjon etter verdipapirhandeloven, og det stilles særskilte krav til informasjon til kunden. Loven vil tre i kraft når utfyllende forskrifter til loven er fastsatt.

I Ot.prp. nr. 50 (2007-2008) fremmet departementet forslag til ny lov om individuell pensjonsordning. Loven ble vedtatt i Stortinget 20. juni 2008. Loven åpner for at det fra og med inntektsåret 2008 kan gis fradrag i skattepliktig inntekt for innbetaling på inntil 15 000 kroner per år til individuell pensjonsavtale som tilfredsstiller nærmere angitte vilkår. Loven trådte i kraft straks.

Departementet gir hvert år en mer detaljert orientering om regelverksutvikling og viktige forvaltningssaker på finansmarkedsområdet i en egen stortingsmelding, Kredittmeldinga. Det gis derfor ikke en redegjørelse om fastsatte forskrifter og avgjørelser i enkeltsaker her. Den årlige kredittmeldingen inneholder også en redegjørelse for virksomheten i Kredittilsynet og Norges Bank.

Kredittmeldinga 2007 ble fremmet som St.meld. nr. 19 (2007-2008).

Departementet mottok i desember 2007 Banklovkomisjonens utredning nr. 18, NOU 2007: 17 Individuell pensjonsordning.

Departementet har hittil i 2008 mottatt følgende utredninger fra offentlig oppnevnte utvalg på finansmarkedsområdet:

- NOU 2008: 12 Revisjonsplikten for små foretak
- NOU 2008: 13 Eierkontroll i finansinstitusjoner – utredning nr. 19 fra Banklovkomisjonen
- NOU 2008: 16 Om foretaksstyring og tiltak mot manipulering av finansiell informasjon

Budsjett 2009

I kap. 2, del I, i denne proposisjonen omtales flere prioriterte oppgaver for Finansdepartementet i 2009. Videre framgår det av rapportdelen ovenfor at flere av de sakene som er omtalt der, krever oppfølging også etter 2008.

Økonomisk politikk, forvaltning av statens gjeld og statlig handel med klimavoter

Arbeidet med å utforme og samordne Regjeringens økonomiske politikk vil være en hovedoppgave for Finansdepartementet også i 2009. Politikken, og de analyser den bygger på, vil bli gitt en bred omtale i de løpende budsjettdokumentene til Stortinget. Det vises til nærmere omtale i St.meld. nr. 1 (2008-2009) Nasjonalbudsjettet 2009.

Finansdepartementet har ansvaret for å koordinere Regjeringens politikk for bærekraftig utvikling. I Nasjonalbudsjettet 2008 la Regjeringen fram en oppdatert nasjonal strategi for bærekraftig utvikling. Oppfølging av bærekraftstrategien vil være en viktig oppgave også i 2009.

For kjøp og salg av klimavoter vises det til omtale under kapitlene 1638 og 4638 i denne proposisjonen.

Formuesforvaltning

Arbeidet med oppfølging av Statens pensjonsfond vil stå sentralt i 2009. Forvaltningskapitalen har de senere årene steget sterkt, og kompleksiteten i forvaltningen har økt ved at det nå er flere typer investeringer i porteføljen som gir økte krav til oppfølging. Videre har oppmerksomheten knyttet til fondets etiske retningslinjer økt.

Det vises til nærmere omtale i pkt. 2.1 i proposisjonens del I og St.meld. nr. 1 (2008-2009) Nasjonalbudsjettet 2009.

Arbeidet med statsbudsjettet og økonomistyring i staten

Finansdepartementet og Senter for statlig økonomistyring (SSØ) vil i 2009 videreføre arbeidet med å styrke det faglige fellesskapet i staten på god virksomhets- og økonomistyring. Etatsstyringsnettverket som ledes av Finansdepartementet, videreføres med sikte på å tilrettelegge for at departementene kan videreutvikle sin styring av underliggende virksomheter.

Finansdepartementet vil i 2009 i samarbeid med SSØ evaluere utprøvingen av statlige virksomheters føring av sine virksomhetsregnskap etter periodiseringsprinsippet, og oppsummere kost-/nyttevurderinger ved bruk av periodisert regnskapsinformasjon i intern virksomhetsstyring og departementets etatsstyring. Evalueringen vil gi et grunnlag for å vurdere om alle eller utvalgte grupper av statlige virksomheter som en obligatorisk ordning bør føre sitt virksomhetsregnskap etter periodiseringsprinsippet. Det vises også til omtale under kap. 1608 Tiltak for å styrke statlig økonomi- og prosjektstyring og til omtale av statlig økonomistyring i Gul bok 2009.

Finansdepartementet vil løpende følge opp arbeidet med å kvalitetssikre større, statlige investeringsprosjekter, jf. omtale under kap. 1608 Tiltak for å styrke statlig økonomi- og prosjektstyring.

Skatte- og avgiftsområdet

Arbeidet på skatte- og avgiftsområdet har som mål at landet har et skatte-, toll- og avgiftssystem som tilfredsstillende politiske, faglige og administrative krav, og en forvaltning som ivaretar dette. I 2009 vil blant annet følgende saker kreve særlig innsats:

Utvexling av grunndata på personinformasjonsområdet

Finansdepartementet vil i samarbeid med Fornyings- og administrasjonsdepartementet følge opp utredningen fra arbeidsgruppen som har kartlagt behov for data fra folkeregisteret og krav til innhold og kvalitet for slike data. Rapporten er på høring med høringsfrist til 15. oktober 2008, og departementene vil i 2009 arbeide videre med forslagene og høringsuttalelsene.

Revisjon av saksbehandlingsreglene for kildeskatt på utbytte

Finansdepartementet har gitt Skattedirektoratet i oppdrag å vurdere behovet for endringer i saksbehandlingsreglene for kildeskatt på utbytte fra

norske selskaper til utenlandske aksjonærer. Oppdraget har blant annet bakgrunn i at utenlandske aktører i økende grad investerer i norske selskaper. Skattedirektoratet skal komme med sine vurderinger innen 31. desember 2008. Utredningen skal følges opp av departementet i 2009.

Nye skatteforvaltningsregler

Departementet tar sikte på å iverksette et prosjekt som skal vurdere muligheten for samordning og regelverksforenkling på skatteforvaltningsområdet. Begrunnelsen for dette er at forvaltningsreglene på skatte-, avgifts- og tollområdet i dag er fragmentariske og regulert i flere forskjellige lover. Dette gjør at regelverket på flere områder er uoversiktlig for brukerne.

Ny lov om Statens innkrevingsentral

Finansdepartementet arbeider med høringsnotat om en ny lov som skal regulere virksomheten til Statens innkrevingsentral. Saken vil bli sendt på høring i løpet av høsten 2008 eller våren 2009. Departementet vil deretter følge opp høringsuttalelsene med sikte på å fremme lovforslag i løpet av 2009.

Oppfølging av NOU 2007: 12 Offentlig innkreving

Innkrevingsutvalget som har sett nærmere på den samlede offentlige innkrevingsfunksjonen, leverte sin innstilling 6. november 2007. Utredningen ble sendt på høring av Fornyings- og administrasjonsdepartementet med høringsfrist 2. juni 2008.

Utvalg – skatteunndragelser

Skatteunndragelsesutvalget ble oppnevnt ved kongelig resolusjon 1. juni 2007. Utvalget skal gjennomgå sentrale deler av det regelverk og den praksis som ligger til grunn for skatte- og avgiftsmyndighetenes muligheter til å avdekke unndragelser. Utvalget har fått utsettelse til første halvdel av februar 2009 med å avgi sin rapport. Finansdepartementet vil arbeide med oppfølging av utvalgets forslag i 2009.

Endring av merverdiavgiftsoppgjør for tidligere terminer

Finansdepartementet tar sikte på å sende et forslag om bestemmelser om registrerte avgiftspliktiges adgang til å endre merverdiavgiftsoppgjøret for tidligere terminer på alminnelig høring høsten 2008.

Departementet vil fremme lovforslag for Stortinget etter dette.

Ny merverdiavgiftslov

Finansdepartementet tar sikte på å fremme en proposisjon om ny merverdiavgiftslov høsten 2008. Forslaget er først og fremst en teknisk revisjon av merverdiavgiftsregelverket. Departementet tar i denne forbindelse sikte på å sende et forslag til samleforskrift til den nye loven på bred høring høsten 2008. Ny forskrift vil bli utarbeidet og fastsatt i 2009, og det tas foreløpig sikte på at det nye regelverket iverksettes fra siste halvdel av 2009.

Kultur momsutvalget

Høringsfristen for kultur momsutvalgets utredning NOU 2008: 7 Kultur momsutvalget – Utvidelse av merverdiavgiftsgrunnlaget på kultur- og idrettsområdet, utløp 30. juni 2008. Om den videre oppfølging av utvalgets rapport vises det til omtalen i St.prp. nr. 1 (2008-2009) Skatte-, avgifts- og tollvedtak.

Forslag om nye bestemmelser om fradrag for inngående avgift

Finansdepartementet tar sikte på å sende et utkast til nye bestemmelser om fradrag for inngående merverdiavgift på høring i løpet av 2009. Forslaget vil i hovedsak være en klargjøring/presisering av fradragsretten for delte virksomheter.

Finansmarkedsområdet

I 2009 vil blant annet følgende lovsaker kreve særlig innsats på finansmarkedsområdet:

Et lovutvalg som skal vurdere forebyggende tiltak mot hvitvasking, terrorfinansiering og manipulering av finansiell informasjon, avga sin andre delutredning 19. september 2008. I utredningen vurderes tiltak mot manipulering av regnskaper og annen finansiell informasjon. Det vises til nærmere omtale i proposisjonens del I, pkt. 2.5.

Lovutvalget som vurderte om små foretak skal være unntatt fra revisjonsplikt, avga sin utredning 27. juni 2008. Et flertall i utvalget mener at revisjonsplikten bør videreføres for alle aksjeselskaper. Et mindretall går inn for at de minste selskapene unntas fra revisjonsplikt. Utredningen er sendt på høring. Departementet tar sikte på å fremme eventuelle lovforslag i løpet av 2009.

Finansdepartementet ga 13. november 2007 Norsk Regnskapsstiftelse i oppdrag å gå gjennom reglene i bokføringsloven og bokføringsforskrift-

en. Det vises til nærmere omtale i proposisjonens del I, pkt. 2.5.

EU vedtok 5. september 2007 direktiv 2007/44/EF om prosedyreregler og kriterier ved konseksjonsbehandling av erverv og forhøyelse av eierandeler i finansinstitusjoner innenfor EØS-området (eierkontrollregler). Direktivet er innlemmet i EØS-avtalen. Fristen for å gjennomføre EØS-regler som svarer til direktivet, er 21. mars 2009. Finansdepartementet ba 29. april 2008 Banklovkommisjonen om å utarbeide høringsnotat med forslag til nødvendige lov- og forskriftsendringer. Utredningen ble overlevert 6. august og sendt på høring 7. august 2008. Departementet tar sikte på å fremme lovforslag i 2009.

I tilknytning til utredningen av nye regler for finansforetak, er Banklovkommisjonen i brev av 6. mars 2007 og 19. oktober 2007 fra Finansdepartementet bedt om å utrede nye lovregler for sparebanker på bakgrunn av innstillingen fra Sparebankforeningens rammevilkårsutvalg. Etter ønske fra Sparebankforeningen ba Finansdepartementet i brev 20. juni 2008 om at Banklovkommisjonen prioriterer arbeidet med å utrede og utarbeide utkast til regler om etablering av en nærmere angitt stiftelsesmodell som er behandlet i rammevilkårsutvalgets innstilling. Banklovkommisjonen har frist til 15. desember 2008 for å avgi sin utredning. Utredningen vil bli sendt på høring. Departementet vil vurdere eventuelle lovforslag på bakgrunn av utredningen og den påfølgende høringen.

Finansdepartementet nedsatte 9. januar 2008 en arbeidsgruppe som skal utrede og utarbeide forslag til regler som skal gjennomføre EØS-regler som svarer til EUs direktiv om betalingstjenester (direktiv 2007/64/EF). Fristen for å avgi utredning er satt til 15. desember 2008. Utredningen vil bli sendt på høring, og departementet tar sikte på å fremme lovforslag i 2009.

Samfunnssikkerhet og beredskap

Finansdepartementet har som mål at det innen departementets ansvarsområder skal være et systematisk samfunnssikkerhetsarbeid og en tilfredsstillende beredskap for å kunne håndtere ekstraordinære hendelser.

En hovedutfordring innen finansiell sektor er å sikre at betalingsformidlingen opprettholdes og fungerer tilfredsstillende, slik at samfunnets behov for betalingstjenester dekkes.

Sårbarheten i finansiell sektor er i økende grad knyttet til driften av IKT-systemer og kontinuerlig tilgang på telekommunikasjon og strømforsyning. Det har de senere år blitt arbeidet med å effektivisere og tilpasse beredskapsarbeidet i finansiell

sektor til de sårbarhetsforholdene som et moderne betalingssystem innebærer. Som et resultat av dette er det etablert et eget beredskapsutvalg for finansiell sektor (BFI). Beredskapsutvalget har som hovedoppgaver å:

- komme fram til og koordinere tiltak for å forebygge og løse krisesituasjoner og andre situasjoner som kan resultere i store forstyrrelser i den finansielle infrastrukturen
- forestå nødvendig koordinering av beredskapsaker innenfor finansiell sektor, herunder å samordne utarbeidelse og iverksettelse av varslingsplaner og beredskapstiltak ved sikkerhetspolitiske kriser og krig

BFI ledes av Norges Bank og har deltakere fra myndighetsorganer og andre sentrale aktører i finansiell sektor. Det er lagt opp til at arbeidet med beredskapsspørsmål innen finansiell sektor samordnes innenfor rammen av BFI på grunnlag av beredskapsutvalgets mandat. Utvalget erstatter ikke den enkelte institusjons selvstendige ansvar for å utvikle stabile driftsløsninger og gode reserve- og beredskapsløsninger i egen virksomhet.

Post 01 Driftsutgifter

Driftsbevilgningen dekker lønnsutgifter og andre utgifter til drift av departementet. Finansdepartementet hadde per 1. mars 2008 en bemanning tilsvarende 290 årsverk, jf. pkt. 3.4 i del I. Lønnsrelaterte utgifter utgjør om lag 65 pst. av budsjettet. Av øvrige driftsutgifter utgjør lokaleie den største enkeltposten. I tillegg til rene driftsutgifter dekker bevilgningen også utgifter til styrever, råd og utvalg under departementet. For 2009 foreslås det bevilget 275,4 mill. kroner som er 24,1 mill. kroner høyere enn saldert budsjett for 2008. Økningen gjelder lønns- og prisjustering og styrking av arbeidet med Statens pensjonsfond og statens klimakvoteforvaltning. Det legges for øvrig opp til om lag samme aktivitetsnivå som i 2008.

Finansdepartementet mottar refusjoner fra andre offentlige virksomheter som departementet samarbeider med. På grunn av usikkerhet om størrelsen på refusjonene ber Finansdepartementet om fullmakt til å overskride bevilgningen under kap. 1600, post 01 Driftsutgifter, med et beløp tilsvarende merinntekter under kap. 4600, post 02 Diverse refusjoner, jf. forslag til romertallsvedtak II.1.

Post 21 Spesielle driftsutgifter, kan overføres

Posten omfatter hovedsakelig utgifter til kjøp av forsknings- og utredningsoppdrag under Finansdepartementet. En vesentlig del av midlene brukes til forskning i regi av Norges forskningsråd, blant annet knyttet til skatteøkonomi. Bevilgningen dekker også utgifter til kjøp av utviklingstjenester fra Statistisk sentralbyrå. En viktig oppgave som Statistisk sentralbyrå ivaretar for departementet, er å vedlikeholde det økonomiske modellapparatet som brukes ved utforming av den økonomiske politikken. I tillegg brukes midlene på posten til en rekke enkeltstående utredningsarbeider, blant annet kjøp av eksterne konsulenttjenester knyttet til departementets oppfølging av Statens pensjonsfond.

For 2009 foreslås det bevilget 36 mill. kroner som er 1,5 mill. kroner høyere enn for 2008.

Post 70 Tilskuddsmidler fra Finansmarkedsfondet

I forbindelse med statsbudsjettet for 2002 ble det vedtatt å bruke en del av provenyet fra omdanning og salg av Oslo Børs til å opprette et finansmarkedsfond med en fondsavsetning på 90 mill. kroner. Fondets kapital ble senere økt til ca. 201 mill. kroner ifm. omdanning og salg av Verdipapirsentralen. Fondets formål er å bidra til økt kunnskap om, og forståelse for, finansielle markeds virkemåte. Fondet skal også fremme innsikt og økt bevissthet med hensyn til næringslivsetikk på finansmarkedsområdet. Fondets avkastning skal inntektsføres i statsbudsjettet og gi grunnlag for en utgiftsbevilgning til nevnte formål. Styret for fondet ble oppnevnt av Finansdepartementet 10. april 2003. Finansdepartementet fastsatte 19. desember 2003 vedtekter for fondet, og 23. april 2004 Regelverk for Finansmarkedsfondet. Vedtektene for fondet ble endret høsten 2006. Etter dette kan styret for fondet, i tillegg til de midler som bevilges over statsbudsjettet, utdele midler som mottas som gave. Disse midlene vil gå til de samme formål som fondsavkastningen.

Som følge av at Finansmarkedsfondet reelt sett ikke startet sin virksomhet før i 2004, ble fondets kapital i juni 2004 økt med ubenyttet andel av 2003-bevilgningen. Etter dette utgjør kapitalen i Finansmarkedsfondet 206,666 mill. kroner.

Kapitalen i fondet er plassert som tre kontolån til staten med rente tilsvarende renten på statsobligasjoner med 10 års bindingstid fra valuteringspunktene. Forrige års avkastning fra fondskapitalen føres inn på inntektssiden i statsbudsjettet etterfølgende år. For 2008 anslås avkastningen til om lag 11,8 mill. kroner. Dette beløpet foreslås inn-

tekstført på kap. 4600 Finansdepartementet, post 85 Avkastning fra Finansmarkedsfondet, for 2009. Det samme beløpet foreslås utgiftsført på kap. 1600 Finansdepartementet, post 70 Tilskuddsmidler fra Finansmarkedsfondet. Kostnader til drift av fondet, herunder styrehonorar og andre administrasjonskostnader, vil bli belastet fondet og reduserer det beløpet som skal fordeles til dets formål.

Post 96 Innskudd egenkapital Folketrygdfondet

Folketrygdfondet ble etablert som særlovselskap med virkning fra 1. januar 2008, jf. Ot.prp. nr. 49 (2006-2007). Som følge av omdanningen til særlovselskap ble det skutt inn egenkapital i selskapet på 20 mill. kroner, jf. St.prp. nr. 1 (2007-2008). Folketrygdfondet vil med dette ha en innskutt kapital som oppfyller kravene til ansvarlig kapital for et forvaltningsselskap, som kan være et naturlig sammenlikningsgrunnlag. I St.prp. nr. 1 (2007-

2008) ble det lagt til grunn at det skal betales utbytte på den innskutte ansvarlige kapitalen, og at den første utbyttebetalingen vil finne sted i 2009.

Folketrygdfondet er nå i ferd med å implementere det nye rammeverket for forvaltningen av Statens pensjonsfond – Norge. Det nye rammeverket innebærer at det er stilt strengere krav til måling, styring og kontroll av risiko og rapportering enn tidligere, noe som blant annet krever en betydelig investering i nye styringssystemer i Folketrygdfondet, jf. omtale i St.meld. nr. 16 (2007-2008). Forvaltningsavtalen som er inngått mellom Finansdepartementet og Folketrygdfondet, legger i tråd med dette opp til en betydelig økning i Folketrygdfondets driftsutgifter. En del av utgiftsøkningen vil være av engangskaraktér. Med bakgrunn i at Folketrygdfondet er i ferd med å implementere nye styringssystemer og usikkerhet om det endelige utgiftsbehovet for 2008, er det foreløpig ikke lagt opp til at det vil bli utbetalt utbytte på den innskutte ansvarlige kapitalen i 2009.

Kap. 4600 Finansdepartementet

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2007	Saldert budsjett 2008	Forslag 2009
01	Diverse inntekter	7		
02	Diverse refusjoner		1 000	500
16	Refusjon av foreldrepenger	2 640		
18	Refusjon av sykepenges	1 668		
85	Avkastning fra Finansmarkedsfondet	11 815	11 800	11 800
	Sum kap. 4600	16 130	12 800	12 300

Post 02 Diverse refusjoner

Posten omfatter refusjoner fra andre offentlige virksomheter som Finansdepartementet samarbeider med.

Post 85 Avkastning fra Finansmarkedsfondet

Kapitalen i Finansmarkedsfondet utgjør 206,666 mill. kroner. Forrige års avkastning inntektsføres i

statsbudsjettet, og gir grunnlag for en utgiftsbevilgning til fondets formål. Avkastningen i 2008 anslås til om lag 11,8 mill. kroner. Dette beløpet inntektsføres under kap. 4600, post 85 i 2009. Det vises til nærmere omtale av fondet under kap. 1600, post 70 Tilskuddsmidler fra Finansmarkedsfondet.

Kap. 1602 Kredittilsynet

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2007	Saldert budsjett 2008	Forslag 2009
01	Driftsutgifter	198 180	209 500	247 300
	Sum kap. 1602	198 180	209 500	247 300

Formål, hovedoppgaver og organisering

Kredittilsynet skal se til at institusjonene under tilsyn virker på en hensiktsmessig og betryggende måte i samsvar med lov og bestemmelser gitt i medhold av lov, samt den hensikt som ligger til grunn for institusjonens opprettelse, dens formål og vedtekter. Kredittilsynets oppgaver er fastlagt i lov 7. desember 1956 nr. 1 om tilsynet for kredittinstitusjoner, forsikringsselskaper og verdipapirhandel mv. (kredittilsynsloven), og i de ulike særlovene for områdene under tilsyn.

Kredittilsynet vedtok høsten 2006 strategiplan for perioden fram til 2010. Hovedmålet for Kredittilsynet er:

Gjennom tilsyn med institusjoner og markeder å bidra til finansiell stabilitet og velfungerende markeder.

Dette er konkretisert i følgende delmål:

- Solide finansinstitusjoner og foretak med egnet ledelse, god internkontroll og risikostyring
- Robust infrastruktur som sørger for betryggende oppgjør og betalinger
- God overvåking av risikoen i husholdninger, foretak og eiendoms- og verdipapirmarkeder
- Tilstrekkelig informasjon til investorer og brukere i finansmarkedet, og god kvalitet på finansiell rapportering fra børsnoterte foretak
- Å bidra til at aktørene i finansmarkedet overholder atferdsreglene og søke å forhindre atferd som kan medføre redusert tillit til finansmarkedet
- At kritiske situasjoner håndteres med minst mulig skadevirkning

Kredittilsynet ledes av et styre på fem medlemmer, supplert med to representanter fra de ansatte ved behandling av administrative saker. Virksomheten hadde per 1. mars 2008 en bemanning tilsvarende 214 årsverk, jf. pkt. 3.4 i del I.

Sentrale innsatsområder i de nærmeste år

Kredittilsynet deler sine virkemidler for å nå hovedmål og delmål inn i hhv. tilsyn og overvåking, forvaltning, regelverksutvikling, informasjon og kommunikasjon. Dette følges opp som en del av

styringsdialogen mellom Finansdepartementet og Kredittilsynet, bl.a. i forbindelse med utforming av departementets tildelingsbrev for 2009.

Følgende tiltak anses som sentrale de nærmeste år:

Tilsyn og overvåking

- Videreutvikle et risikobasert tilsyn, herunder påse at foretakenes risikoeksponering er tilpasset soliditet og kvalitet på risiko- og styringssystemer. Det er viktig å sikre god soliditet og bygge opp reserver i gode år.
- Fortsatt legge vekt på en risikobasert tilnærming i prioriteringen av tilsynsarbeidet rettet mot ulike tilsynsområder, foretak og temaer
- Videreføre den makroøkonomiske overvåkingen, foreta analyser og følge opp forhold som kan gi indikasjoner på endringer i finansinstitusjonenes risiko
- Følge opp operasjonell risiko gjennom økt vekt på IKT-rettet tilsynsvirksomhet og regelmessige risiko- og sårbarhetsanalyser for IKT-området
- Følge opp internasjonale krav til tilsynsstandarder, jf. nye regler for kapitaldekning og solvenskrav
- Videreføre samarbeidet med utenlandske tilsynsmyndigheter
- Øke bruken av elektroniske spørreskjema og egenmeldinger i tilsynsmessige undersøkelser
- Videreutvikle tilsynssamarbeidet med Den norske Revisorforening og Norges Autoriserte Regnskapsføreres Forening

Forvaltning

- Arbeide for at finansmarkedet er preget av effektiv konkurranse og prisdannelse
- Videreføre samarbeidet med forbrukermyndigheter og bransjeorganisasjoner for å bidra til at det gis objektiv og pålitelig informasjon til forbrukerne om finansielle produkter og risiko forbundet med disse
- Vurdere omfanget av ulike godkjenningprosedyrer for tillatelse til å drive virksomhet i finans-

- markedet, herunder bruk av delegasjon fra Finansdepartementet, og legge til rette for elektroniske søknader
- Videreføre arbeidet med å sikre kvalitet både i vedtak truffet av Kredittilsynet og i forberedelse av saker for departementet

- Gi god informasjon om lover og regler, og advare mot ulovlig virksomhet
- Benytte elektroniske kanaler for informasjon og kommunikasjon
- Gjennomføre brukerundersøkelser, høringer og kontaktmøter for å sikre god kommunikasjon med berørte parter

Regelverksutvikling

- Bidra til hensiktsmessig utvikling av norsk regelverk på finansmarkedsområdet
- Forenkle produktregler, herunder vurdere harmonisering av regelverk der dette er naturlig
- Forenkle rapporteringsregler, herunder vurdere frekvens for rapportering og i hvilken grad det er behov for informasjonen som innhentes i dag
- Vurdere bruk av bransjenormer, markedsdisiplin og selvregulering der dette kan utfylle lover og regler

Virksomhetsutøvelse

- Legge vekt på samordning av tilsynet med de ulike deler av finans- og verdipapirmarkedet
- Utnytte mulighetene innenfor IKT for på en effektiv måte å nå Kredittilsynets mål
- Gjennomgå arbeidsprosessene med sikte på effektivisering
- Tilstrebe en høy servicegrad med mål om at de fleste forvaltningssaker skal behandles i løpet av 30 dager

Informasjon og kommunikasjon

- Legge til rette for innsyn og forutsigbarhet i Kredittilsynets virksomhet

Rapport 2007

Nedenfor følger en nærmere beskrivelse av Kredittilsynets arbeid i 2007.

Tabell 4.1 Kredittilsynets ressursbruk, fordelt på tilsynsområder

Tilsynsområder	Regnskap 2006		Regnskap 2007		Foreløpige plantall 2009	
	Årsverk	Pst.	Årsverk	Pst.	Plantall 2008	Pst.
Banker	53,0	28,5	53,8	27,8	27,4	28,0
Finansieringsselskaper og kredittforetak	5,6	3,0	6,4	3,3	3,8	3,5
Forsikring	38,3	20,6	38,4	19,8	18,2	18,6
Pensjonskasser og fond	5,2	2,8	7,8	4,0	4,4	4,1
Verdipapirhandel	40,7	21,9	39,4	20,4	20,7	21,0
Eiendomsmeglere	8,2	4,4	9,2	4,8	5,0	5,1
Inkassoforetak	3,3	1,8	3,5	1,8	2,1	1,2
Revisorer og regnskapsførervirksomhet mv.	21,2	11,4	22,0	11,4	11,2	11,5
Regnskapskontrollen	7,8	4,2	10,4	5,4	5,4	5,5
Andre	2,9	1,6	2,9	1,5	1,8	1,5
Sum	186	100	194	100	100	100

Generelt

Ressursinnsatsen, målt i årsverk, økte med 4,3 pst. fra 2006 til 2007 (8 årsverk). Økningen var 9 årsverk lavere enn planlagt. Avviket skyldes særlig at det er blitt vanskeligere å rekruttere personer med

nødvendig kompetanse. Det har også vært en del tilfeller av langtidssykefravær. Ressursinnsatsen overfor de fleste tilsynsgruppene økte fra 2006 til 2007.

Ressursinnsatsen fordelt på ulike aktivitetsområder viste størst økning for stedlig og dokument-

basert tilsyn og for utvikling og forenkling av regelverk. Antall stedlige tilsyn, særlig med revisorer, gikk likevel noe ned, mens det var planlagt økning. Dette hadde sammenheng med ubesatte stillinger og flere ressurskrevende saker. Antall stedlige tilsyn med eiendomsmeglingsforetak økte betydelig. Som ledd i den generelle overvåking av finansmarkedet ble det også for 2007 utarbeidet en «Tilstandsrapport for finansmarkedet».

Fra og med 2003 har Kredittilsynet fastsatt konkrete mål for saksbehandlingstider for et utvalg av forvaltningssaker, og for tilsynsrapporter og tilsynsmerknader. For de fleste forvaltningssaker er målet at 90 pst. skal være behandlet innen 30 dager. Fristen for tilsynsrapporter og -merknader varierer. Det blir rapportert om måloppnåelse hvert kvartal. I 2007 var måloppnåelsen for forvaltningssaker 88 pst. for saker med frist 30 dager og 69 pst. for saker med lengre frist. Totalt var måloppnåelsen 85 pst. Tilsynsrapporter og -merknader hadde i 2007 en måloppnåelse på henholdsvis 68 pst. og 51 pst. Det er i hovedsak flere kompliserte saker, blant annet på verdipapirområdet, som er årsaken til at målene for forvaltningssaker ikke ble nådd. For tilsynsrapporter og -merknader er årsakene dels en del særlig omfattende og kompliserte tilsyn, og dels bemanningsproblemer.

Nedenfor gis en kort oversikt over prioriteringer og viktige oppgaver i 2007. For en mer detaljert gjennomgang vises det til St.meld. nr. 19 (2007-2008) Kredittmeldinga.

Bank og finans

Finansinstitusjonenes lønnsomhet, soliditet og risikoeksponering blir regelmessig analysert. I tillegg blir det gjennomført ad hoc-analyser av aktuelle problemstillinger. Resultatene for norske banker var fortsatt gode i 2007. Egenkapitalavkastningen var høy, bankene hadde samlet sett ikke utlånstap, og kostnadene økte mindre enn forvaltningskapitalen. Resultatene var noe svakere enn for 2006 som følge av økte kurstap på verdipapirer, ingen tilbakeføringer av utlånstap, og lavere netto renteinntekter i forhold til forvaltningskapital. Norske banker har i følge Kredittilsynet ikke hatt eksponering mot subprime-boliglån¹ eller strukturerte kredittprodukter².

Som en følge av store tap på likviditetsporteføljen høsten 2007 og våren 2008, hentet Eksportfinans inn kapital gjennom en emisjon og fikk utstedt en porteføljegaranti fra eierne. Staten del-

tok proratarisk tilsvarende sin eierandel. Saken er nærmere omtalt i St.prp. nr. 33 (2007-2008), Innst. S. nr. 151 (2007-2008), St.prp. nr. 62 (2007-2008) og Innst. S. nr. 308 (2007-2008).

Både kredittrisiko og likviditetsrisiko har økt siden sommeren 2007. Likviditetssituasjonen i norske banker er tilfredsstillende, men styring av likviditetsrisiko er blitt mer krevende som følge av den senere tids finansuro. Det er fortsatt press på rentemarginer og netto renteinntekter. Husholdningenes gjeldsbelastning fortsatte å øke fra et allerede høyt nivå. Kredittilsynets boligundersøkelse høsten 2007 viste at det fortsatt gis en betydelig andel lån utover verdigrunnlaget, til tross for kraftig oppbremsing i boligprisveksten og fall i boligprisene siste halvår 2007. Omfanget av rammekreditter vokser kraftig, på bekostning av vanlige nedbetalingslån. Rammekreditter gir økt fleksibilitet for låntakere, men stiller også større krav både til låntakere og banker.

Et hovedelement i tilsynsvirksomheten er de nye kapitaldekningsreglene (Basel II) som trådte i kraft 1. januar 2007. Bankene har hatt adgang til å utsette overgangen til nytt regelverk til 2008. Et stort antall mindre og mellomstore banker benyttet denne muligheten. De nye reglene åpner for at institusjoner kan søke Kredittilsynet om å bruke interne modeller (IRB-modeller) for å beregne minstekrav til ansvarlig kapital for kredittrisiko. I perioden 2005-2007 har det vært gjort et omfattende arbeid i Kredittilsynet med behandling av IRB-søknader. Det er ventet at banker som benytter IRB-modeller etter hvert vil få lavere kapitalkrav enn banker som benytter standardmetoden. I tillegg til å beregne minstekrav til ansvarlig kapital, krever det nye regelverket at foretakene gjennomfører en intern kapitalvurderingsprosess (ICAAP) for å ta stilling til faktisk kapitalbehov. Kredittilsynet skal evaluere foretakenes kapitalvurderingsprosess.

I september 2007 ble det gjennomført en felles nordisk kriseøvelse. Øvelsen inkluderte finansdepartementene, sentralbankene og banktilsynsmyndighetene i de nordiske landene. Øvelsen ga nyttige erfaringer med krisehåndtering.

Nye regler om kredittforetaks adgang til å finansiere utlånsvirksomheten ved å utstede obli-

¹ Subprime boliglån er lån som er kjennetegnet av at låntakeren har dårlig historikk for gjeldsbetjening, lav kredittscore og svært høy rentebelastning.

² Strukturerte kredittprodukter er investeringsprodukter avledet av og/eller basert på blant annet en enkeltaksje eller obligasjon, en verdipapirkurv, råvarer, valuta eller gjeldspapirer. Produktet innehar normalt en kontrakt om å kjøpe på et gitt tidspunkt, og det har en høy gjeldsgrad. Produktet tillater risikooverføring gjennom at aktiva samles i en pool som deretter benyttes som sikkerhet for utstedelse av verdipapirer.

gasjoner med fortrinnsrett trådte i kraft 1. juni 2007.

Kredittilsynet gjennomførte høsten 2007 en undersøkelse blant 15 banker om sammensatte produkter³. Resultatet av undersøkelsen indikerer at egenkapitalfinansierte, sammensatte produkter i gjennomsnitt ikke har generert mer avkastning enn en risikofri investering. Lånefinansierte investeringer ga i mange tilfeller negativ avkastning. På oppdrag fra Finansdepartementet utarbeidet Kredittilsynet forslag til endringer i forskrift om opplysningsplikt for finansinstitusjoner ved tilbud om kjøp av sammensatte produkter. Forskriften ble fastsatt av Kredittilsynet tidlig i 2008. Den største endringen er at bestemmelsen i verdipapirforskriftens kapittel 10 får anvendelse for finansinstitusjoner, slik at reguleringen blir mest mulig lik for finansinstitusjoner og verdipapirforetak.

Forsikring og pensjonskasser

I overvåkingen av forsikringsbransjen ble det også i 2007 lagt vekt på analyser av forsikringsselskaperens lønnsomhet og soliditet. Den internasjonale finansuroen påvirket forsikringsselskaperens resultater, i første rekke gjennom det generelle verdifallet på private obligasjoner som følge av smittevirkninger fra krisen i amerikanske boligmarkeder. Oppskrivninger av eiendom og oppgang i aksjemarkedene for året som helhet bidro likevel til å bedre selskaperens resultater. Både aksjeandeler og bufferkapital falt i 2007. Lavere finansinntekter bidro til å redusere skadeforsikringsselskaperens resultater i 2007. Det er generelt svært viktig å bygge opp bufferkapital i gode år.

Kredittilsynet følger utviklingen i forsikringsselskaperne gjennom stedlig tilsyn, stresstester og analyser.

Som følge av den økte usikkerheten undersøkte Kredittilsynet i august 2007 livsforsikringsselskaperens bufferkapitalsituasjon og selskaperens stresstester nærmere. I september ba Kredittilsynet livsforsikringsselskaperne og de største skadeforsikringsselskaperne og pensjonskassene om redegjørelse for eventuelle direkte eller indirekte eksponeringer mot amerikanske subprime boliglån. Resultatene viste at det i liten grad var slike eksponeringer.

³ Sammensatte produkter er spareprodukter som er satt sammen av en innskudds- eller obligasjonsdel og en derivatdel der kundens avkastning er knyttet til indekser eller andre nærmere definerte markedsvariabler, eksempelvis aksjer, renter, råvarer eller valuta. Kunden garanteres normalt at en prosentvis del av det investerte beløpet tilbakebetales ved kontraktens utløp.

Hovedutfordringen for pensjonsordninger i Norge og resten av verden er økt levealder. For pensjonsordninger innebærer dette økte kostnader som må dekkes inn med økte premier og premiereserver. Finansnæringsens Hovedorganisasjon har utarbeidet et nytt og oppdatert dødelighetsgrunnlag som forutsetter nedgang i dødeligheten fram til 2020. Kredittilsynet vil ha en tett oppfølging av selskaperens avsetninger i forhold til det nye dødelighetsgrunnlaget.

Som ledd i det nordiske tilsynssamarbeidet deltok Kredittilsynet i 2007 i arbeidet med en samlet risikovurdering for Sampogruppen og If.

Kredittilsynet forvalter lov om obligatorisk tjenestepensjon (OTP), lov om innskuddspensjon og lov om foretakspensjon. Plikt til å etablere tjenestepensjonsordning etter OTP-loven ble gjort gjeldende fra 1. januar 2007. Kredittilsynet avga et betydelig antall tolkningsuttalelser i 2007 i tilknytning til disse lovene. I henhold til OTP-loven kan Kredittilsynet pålegge foretak som ikke har pensjonsordning i samsvar med loven, å rette opp forholdet innen en fastsatt frist. Etterkommes ikke pålegget kan Kredittilsynet bestemme at foretaket skal betale en løpende mulkt til forholdet er rettet. Kredittilsynet har foreløpig ikke ilagt noen foretak slik mulkt.

Klagenemnda for forsikringsmeglingsvirksomhet og gjenforsikringsmeglingsvirksomhet ble opprettet i desember 2007. Kredittilsynet er sekretariat for nemnda.

Verdipapirmarkedet

Kredittilsynet har ansvar for tilsynet med håndhevingen av de generelle atferdsreglene fastsatt i verdipapirhandelloven. Det ble også i 2007 gjennomført undersøkelser i en rekke saker hvor det har vært mistanke om ulovlig atferd. Mange av sakene har vært undersøkt etter anmodning fra Oslo Børs. Det har også vært samarbeid med Nord Pool om undersøkelse av mistanke om manipulasjon av priser i markedet for kraftderivater. Også i 2007 gjennomførte Kredittilsynet en del undersøkelser basert på mistenkelig kursbevegelser på aksjer. Det ble også mottatt informasjon fra verdipapirforetak om enkelte mistenkelige transaksjoner. Det tette samarbeidet med Økokrim og enkelte politidistrikter ble videreført i 2007.

På oppdrag fra Finansdepartementet ble det i 2007 utarbeidet en rapport om samarbeidet mellom Oslo Børs, Kredittilsynet og Økokrim. Oppdraget var foranlediget av regjeringens handlingsplan mot økonomisk kriminalitet framlagt av Bondevik II-regjeringen og videreført under nåværende regjering. Rapporten ble levert 22. juni

2007. Konklusjonen var at samarbeidet mellom de tre institusjonene fungerer godt. Også når det gjelder virkemidler og rammebetingelser for de tre institusjonene finner utvalget kun mindre endringsbehov. Utvalget understreket likevel at ressursituasjonen, særlig for Økokrim og i noe grad for Kredittilsynet, begrenser evnen til effektivt å bekjempe verdipapirkriminalitet.

Kredittilsynets aktivitet knyttet til verdipapirinstitusjoner var i 2007 sterkt påvirket av arbeidet med forskrifter til ny verdipapirhandellov og søknader om konsesjon etter den nye loven. Tjenestene investeringsrådgivning og formidling av ordre i finansielle instrumenter ble etter den nye loven konsesjonspliktig. Dette medførte at et stort antall foretak søkte konsesjon for å kunne videreføre sin aktivitet knyttet til nevnte tjenester. Kredittilsynet satte av betydelige ressurser til konsesjonsbehandlingen slik at konsesjoner kunne gis innen lovens ikrafttredelse 1. november 2007. Mange kandidater ble underkjent i denne prosessen. Kredittilsynet kalte i 2007 tilbake to konsesjoner for verdipapirforetak.

Også i 2007 ble det rettet oppmerksomhet mot en økende svindelaktivitet, i første rekke fra utenlandske aktører.

2007 var preget av en del eiermessig omstrukturering for europeiske børser og markedsplasser. Viktig i nordisk sammenheng var det at den amerikanske børsen Nasdaq innledet samtaler om integrasjon med den baltisk nordiske børsgruppen OMX og gjennomførte en fusjon vinteren 2008. I løpet av 2007 innledet Oslo Børs og Verdipapirsentralen (VPS) samtaler om fusjon. Fusjonen ble gjennomført vinteren 2008.

Revisjon og regnskap

Kredittilsynet har etter revisorloven ansvar for godkjenningen av revisorer. Også revisjonsselskap som velges til å revidere årsregnskap for revisjonspliktige, må være godkjent av Kredittilsynet. Kredittilsynet har som tidligere gjennomført forskjellige former for tilsyn med revisorenes virksomhet. Annethvert år gjennomføres det et dokumentbasert tilsyn med samtlige revisorer og revisjonsselskap. Et slikt tilsyn ble gjennomført høsten 2007 med rapportering via Altinn. Rapporten ble ferdigstilt våren 2008. I 2007 ble det tilbakekalt 7 godkjenninger som revisorer, mot 15 i 2006.

Kredittilsynets oppgaver overfor regnskapsførere er godkjenning av enkeltpersoner og foretak i henhold til lovkrav, samt registerføring og tilsyn. Annethvert år gjennomføres det dokumentbasert tilsyn med samtlige regnskapsførere. Dette ble gjort høsten 2006 med rapportering via Altinn.

Rapporten ble ferdigstilt våren 2007. Det ble fattet 68 tilbakekallsvedtak i 2007. 53 av disse var begrunnet i manglende svar eller tilbakemelding på det dokumentbaserte tilsynet.

Kredittilsynet har ansvar for å se til at børsnoterte foretak følger de internasjonale regnskapsstandardene (International Financial Reporting Standards – IFRS) når de avlegger konsernregnskap. Det gjennomføres en rotasjonsordning som sikrer at alle foretaks finansielle rapportering blir fulgt opp innenfor en gitt tidsperiode. Foretak blir også valgt ut på bakgrunn av risikovurderinger. Kredittilsynet gikk i 2007 gjennom hele eller deler av den finansielle rapporteringen til 31 foretak. I tillegg ble det gjennomført en begrenset, temabasert kartlegging av tilleggsinformasjon gitt om den regnskapsmessige pensjonsforpliktelsen. På bakgrunn av gjennomgangen ble sju saker fulgt nærmere opp. Kredittilsynet gikk også gjennom alle børsnoterte foretaks revisjonsberetninger.

Eiendomsmegling og inkasso

I 2007 var det en svak nedgang i tallet på formidlede eiendommer gjennom eiendomsmegler. Samtidig var det en relativt høy nettotilvekst av nye meglerforetak. Rundt 40 pst. av foretakene fikk negativt driftsresultat i 2007, mot om lag 33 pst. i 2006. 8 pst. av foretakene rapporterte negativ egenkapital ved utgangen av 2007. Det har vært flere konkurser enn i tidligere år. En del foretak innstilte driften uten tap for kreditorene. Det er i disse sakene ikke avdekket irregulære forhold til skade for klienter.

Ny lov om eiendomsmegling trådte i kraft 1. januar 2008. For å styrke forbrukerrettighetene setter loven nye og strengere rammebetingelser for bransjen.

I 2007 var det ikke lenger merkbar nedgang i nye inkassokrav som ble sendt til inndriving. Av de totalt 2,7 millioner saker som var til inndriving ved årsskiftet 2007/2008, hadde tre inkassobyråer en andel på 42 pst. Kredittilsynet behandlet i 2007 flere alvorlige saker hvor inkassoforetak både i enkeltsaker og mer systematisk hadde begått alvorlige overtredelser av inkassolovgivningen. Kredittilsynet tilbakekalte totalt tre foretaksbevilgninger i 2007.

Budsjett 2009

Budsjettforslaget for 2009 innebærer en økning på 18 pst. fra saldert budsjett 2008. Utgiftsøkningen skyldes i hovedsak at det for 2009 er avsatt økte midler til bank- og finansområdet, forsikrings- og pensjonsområdet, verdipapirirområdet, regnskaps-

kontroll og revisortilsyn, samt økt satsing på IT-tilsyn og øvrig IKT-arbeid.

Det er fortsatt behov for å øke ressursinnsatsen som følge av de nye kapitaldekningsreglene som trådte i kraft 1. januar 2007. Dette gjelder bl.a. arbeidet knyttet til de interne kapitalvurderingsprosesser for mindre og mellomstore banker, styrking av modellteknisk kompetanse, og økning av kompetansen om kapitalmarkedet, nye produkter og teknikker. Det er også avsatt midler til det forberedende arbeidet med nytt EU-regelverk for forsikring (Solvens II).

Kredittilsynet har behov for å styrke verdipapirtilsynet, både for å følge opp økte oppgaver som følge av nytt regelverk og for å styrke atferdskontrollen. Det er også avsatt midler til å styrke revisortilsynet, blant annet som følge av at nytt revisjonsdirektiv gir økte oppgaver til Kredittilsynet.

Det var opprinnelig planlagt at Kredittilsynet skulle flytte til nye lokaler i Norges Bank-bygget høsten 2008. Dette er utsatt til årsskiftet 2009/2010. Flyttingen er nærmere omtalt i St.prp. nr. 59 (2007-2008) Tilleggsbevilgninger og omprioriteringer i statsbudsjettet 2008. Det er lagt til grunn at kostnadene forbundet med flyttingen, anslått til ca. 15 mill. kroner, kan fordeles over to år. Halvparten, 7,5 mill. kroner, er lagt inn i budsjettforslaget for 2009. Når det gjelder merutgifter for Kredittilsynet i 2009 som følge av utsatt flytting, skal disse dekkes av Norges Bank, jf. kap. 4602. I 2009 utgjør disse merutgiftene 1,8 mill. kroner.

Prioriterte oppgaver for budsjettåret 2009 vil være:

- Videreutvikle det risikobaserte tilsynet, særlig med sikte på å påse at foretakenes risikoksponeering er tilpasset soliditet og kvalitet på styrings- og kontrollsystemer i samsvar med Basel II-regelverket. Det er viktig å sikre god soliditet og likviditet for å kunne møte svakere konjunkturer og finansiell uro.
- Overvåke soliditet i enkeltinstitusjoner og finansiell stabilitet gjennom å følge utviklingen i struktur og endringer i norsk og internasjonal økonomi av betydning for finansinstitusjoner og finansmarkeder. Overvåke utviklingen i penge- og kapitalmarkeder og eiendomsmarkedet, bl.a. i lys av den internasjonale finanskrisen.
- Sørge for rask og effektiv håndtering av brudd på lover og regelverk, og dessuten sikre gode etiske normer og ordnede forhold blant aktørene i finansmarkedet.
- Følge opp nytt regelverk, herunder forsikringsloven, ny lov om eiendomsmegling, endringer i revisorloven, nye regnskapsregler og nytt regelverk på verdipapiriområdet. Etablere en konsistent praksis når det gjelder kravene til god forretningsskikk for verdipapirforetak og informere om denne i rundskriv. Videreutvikle tilsyn med investeringsrådgivning, særlig med sikte på god investorbeskyttelse.
- Gjennomføre stedlig tilsyn i tilstrekkelig omfang, blant annet med sikte på oppfølging av kreditt-, markeds-, likviditets-, forsikrings- og operasjonell risiko i finansinstitusjonene under tilsyn. Dette er særlig viktig som følge av den økte usikkerheten i markeder og økonomien.
- Fortsatt legge vekt på IKT-rettet tilsynsvirksomhet med utgangspunkt i risiko- og sårbarhetsanalyser for å sikre tryggheten i nettbanker og andre elektroniske løsninger for produkt- og tjenstedistribusjon.
- Effektivt håndheve atferdsreglene i verdipapirmarkedet og markedene for varederivater. Styrke arbeidet mot verdipapirkriminalitet, herunder oppfølging av forbudet mot innsidehandel og kursmanipulasjon.
- Forberede innføring av nye soliditetsregler for forsikringsselskaper (Solvens II), herunder tilsynsmetodikk, modellgodkjenning og rapportering.
- Gjennomføre tilsyn og kontroll med pensjonsordninger, herunder pensjonsavtaler inngått med forsikringsselskaper etablert utenfor Norge, for å sikre at alle lovregler i de lovene som regulerer private pensjonsordninger blir etterlevd.
- Delta og bidra i det internasjonale arbeidet innenfor tilsynsområdene for å bidra til økt harmonisering av rammebetingelser og tilsynspraksis.
- Videreutvikle og styrke kontrollen med de børsnoterte foretaks finansielle rapportering (regnskapskontrollen). Følge opp praktiseringen av IFRS, herunder utviklingen internasjonalt når det gjelder forsikringskontrakter og verdivurderinger i bankregnskap.
- Utarbeide forslag til forskrifter etter endringer i revisorloven, herunder nye krav i revisorregisteret og krav til registrering og tilsyn med andre lands revisorer som avgir revisjonsberetning for selskaper notert på Oslo Børs. Fortsatt prioritere tilsynet med de største revisjons- og regnskapsførerselskapene.
- Bidra til bekjemping av organisert økonomisk kriminalitet gjennom å påse at regelverket for å forhindre hvitvasking av penger og finansiering av terrorisme overholdes.
- Videreføre arbeidet med effektivisering og forenkling i virksomhetsutøvelsen, blant annet ved

- økt bruk av elektroniske løsninger i rapportering, analyse og saksbehandling.
- Bidra til at det gis god informasjon til forbrukere og investorer om risiko og andre egenskaper ved finansielle produkter gjennom fortsatt samarbeid med Forbrukerombudet og Forbrukerrådet om informasjon på www.finansportalen.no, og gjennom fortsatt samarbeid med bransjeorganisasjonene.
- Gjennomføre en brukerundersøkelse blant tilsynsenheter, bransjeorganisasjoner og samarbeidende myndigheter.
- Sikre kompetanse for å følge opp endringer i regelverk, markeder og produkter, samt foreta nødvendige tilpasninger i arbeidsprosesser og organisering.
- Planlegge og gjennomføre flytting til nye kontorlokaler.

Kap. 4602 Kredittilsynet

(i 1 000 kr)				
Post	Betegnelse	Regnskap 2007	Saldert budsjett 2008	Forslag 2009
02	Refusjoner		1 400	1 800
16	Refusjon av foreldrepenger	2 327		
18	Refusjon av sykepenger	2 153		
	Sum kap. 4602	4 480	1 400	1 800

Forslaget under post 02 Refusjoner gjelder Norges Banks dekning av Kredittilsynets merutgifter på grunn av utsatt innflytting i Norges Banks

lokaler. Inntekter fra tilsynsenhetene føres på kap. 5580 Sektoravgifter under Finansdepartementet, jf. nedenfor.

Kap. 5580 Sektoravgifter under Finansdepartementet

(i 1 000 kr)				
Post	Betegnelse	Regnskap 2007	Saldert budsjett 2008	Forslag 2009
70	Kredittilsynet, bidrag fra tilsynsenhetene	166 524	208 100	245 500
	Sum kap. 5580	166 524	208 100	245 500

Tilsynets utgifter dekkes i sin helhet av de institusjoner som er under tilsyn etter kredittilsynsloven § 1 eller annen lov hjemmel. Unntak gjelder for merutgifter grunnet utsatt flytting som refunderes fra Norges Bank. Utlikningen foretas av Kredittilsynet og godkjennes av Finansdepartementet. Inndekningen av utgiftene er hjemlet i § 9 i kredittilsynsloven. Det totale bidrag fra tilsynsenhetene i 2009 er budsjettert til 245,5 mill. kroner. Fordi beregningen og betalingen av den enkelte tilsynsenhets bidrag skjer etterskuddsvis, vil ikke de

budsjetterte inntektene for 2009 bli inntektsført før i 2010. Bakgrunnen for dette er at det totale utlikningsbeløpet ikke vil være klart før på slutten av budsjettåret. Oversikten over hvilke enheter som det skal utliknes på, vil heller ikke foreligge før året er omme. Siden 2005 er utgifter også utliknet på filialer av foretak hjemmehørende i andre EØS-land. Fordi tilsynsoppgavene rettet mot filialene er mindre omfattende enn for norske selskap, betaler disse en redusert tilsynsavgift.

Kap. 1605 Senter for statlig økonomistyring

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2007	Saldert budsjett 2008	Forslag 2009
01	Driftsutgifter	264 044	268 400	285 000
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	35 493	37 300	
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>			15 000
	Sum kap. 1605	299 537	305 700	300 000

Formål, hovedmål og organisering

Senter for statlig økonomistyring (SSØ) er statens ekspertorgan for økonomi- og virksomhetsstyring i staten. SSØ skal bidra til effektiv ressursbruk i staten ved å tilrettelegge for god økonomistyring og levere økonomitjenester til statlige virksomheter. Hovedfunksjonene er knyttet til forvaltning av økonomiregelverket i staten, til forvaltning av konsernsystemene for statsregnskapet og statens konsernkontoordning og til å levere lønns- og regnskapstjenester til statlige forvaltningsvirksomheter.

Hovedmålene for SSØ er:

- SSØ skal levere hensiktsmessige og effektive økonomitjenester og styringsinformasjon til statlige virksomheter.
- SSØ skal utvikle og overføre kompetanse innenfor økonomistyring og samfunnsøkonomisk analyse, tilpasset statlige virksomheters behov.
- SSØ skal forvalte det statlige økonomiregelverket og ivareta operative funksjoner knyttet til statsregnskapet og statlig betalingsformidling.
- SSØ skal bidra til utnyttelse av synergier og stordriftsfordeler med utgangspunkt i statens samlede behov for effektiv ressursbruk.

SSØ er organisert med en sentral enhet i Oslo og seks regionkontorer – i Tromsø, Trondheim, Stavanger, Kristiansand, Drammen og Hamar. Det er også et kontor i Vadsø som er underlagt regionkontoret i Tromsø. SSØ hadde per 1. mars 2008 en bemanning tilsvarende 334 årsverk, jf. pkt. 3.4 i del I.

Mål og resultater 2007

Nedenfor følger en nærmere beskrivelse av SSØs hovedmål og resultater for driften i 2007.

Hovedmål 1: SSØ skal levere hensiktsmessige og effektive økonomitjenester og styringsinformasjon til statlige virksomheter

SSØ tilbyr økonomitjenester til virksomheter i statsforvaltningen. SSØ skal oppnå stordriftsfordeler for staten ved å tilby standardiserte systemløsninger innenfor budsjett og regnskap samt lønn og personal, med tilhørende tjenester. Små og mellomstore virksomheter utgjør en stor del av SSØs kunder. Ved utgangen av 2007 leverte SSØ lønns-tjenester til ca. 75 pst. av statlige virksomheter. Disse virksomhetene utgjør om lag 50 pst. av lønnsmassen i statlige virksomheter. En noe mindre andel av virksomhetene mottar regnskaps-tjenester fra SSØ.

Omfanget av tjenester har økt noe gjennom 2007. Dette skyldes bl.a. en kraftig økning i volumene innen elektronisk fakturabehandling, og at flere kunder har gått over til nytt lønns- og personalsystem med et bredere tjenestespekter.

Kundemassen er om lag uendret – tilgang av nye kunder har om lag tilsvart avgang. Flere statlige virksomheter samordner administrative funksjoner for sine enheter. Antall kundeavtaler blir dermed færre, mens volumene opprettholdes. Dette bidrar til mer effektive prosesser innenfor økonomiområdet. Samtidig øker behovet for bedre og mer styringsinformasjon, og faginnholdet i SSØs leveranser øker.

SSØs satsing på elektronisk fakturabehandling i statlige virksomheter har gitt store administrative besparelser hos kundene og bidratt til bedre kvalitet i økonomistyringen. Antall fakturaer økte fra 169 000 i 2006 til 472 000 i 2007.

I 2006 ble innføringen av nytt personal- og lønnsystem i staten, OPAL-prosjektet, replanlagt. Utrulling av systemet, som startet i 2005, er strukket ut i tid for å legge grunnlaget for en bedre gevinstrealisering for staten. Ved utgangen av 2007 hadde tre av seks regionkontorer i SSØ satt det nye systemet i drift for alle sine kunder. Prosjektet blir ferdigstilt i 2008.

SSØ gjennomfører årlige tilfredshetsundersøkelser hos sine kunder av økonomitjenester. Undersøkelsen for 2007 viste høy tilfredshet, men noe lavere enn året før. Dette antas å ha sammenheng med bl.a. utrulling av OPAL-prosjektet, som først ventes å gi effekter etter noe tid i drift.

Hovedmål 2: SSØ skal utvikle og overføre kompetanse innenfor økonomistyring og samfunnsøkonomisk analyse, tilpasset statlige virksomheters behov

SSØ tilbyr kompetansetiltak, metodeutvikling, veiledning og rådgivning, i tillegg til analyse og informasjonsformidling innenfor sitt ansvarsområde. Dette omfatter bl.a. fagområdene:

- mål- og resultatstyring, resultatmålinger og resultatinformasjon
- virksomhetsstyring og risikostyring
- tilskuddsforvaltning
- evalueringer av styringsmessig karakter
- samfunnsøkonomiske analyser
- statsregnskapet og statlig betalingsformidling

SSØ har økt leveransene innenfor alle hovedkategorier av tjenester på dette området, dvs. veiledere, metodeutvikling, kurs, veiledning og rådgivning, samt bistand til å gjennomføre analyser og evalueringer. Tjenestene er tilgjengelige for alle statlige virksomheter, og skal bidra til at de kan forbedre sin virksomhets- og økonomistyring. I 2007 ble det gitt ut nye veiledere om evaluering av statlige tilskuddsordninger og innføring i risikostyring i virksomhetene, samt en sjekklister for planlegging av evalueringer.

Kurs og andre kompetansetiltak i regi av SSØ bygger på prinsippene og standardene i regelverket for økonomistyring i staten (økonomiregelverket) og på veiledere og metoder som SSØ har utviklet og tilpasset for bruk i statlige virksomheter. I 2007 har SSØ satset sterkere på bruk av faglige nettverk mellom virksomheter og har i den forbindelse startet et nytt nettverk for virksomhetsstyring. Det ble holdt 37 kurs med om lag 700 deltakere i 2007. Nærmere 1 600 personer deltok på kurs, seminarer og nettverksmøter i regi av SSØ. I tillegg deltok om lag 450 personer på SSØ-dagen, en årlig konferanse (etablert i 2006) for statlige ledere og fagpersoner. Konferansens tema er god virksomhets- og økonomistyring i staten.

Ved inngangen til 2007 innledet SSØ et samarbeid med Handelshøyskolen BI om studier på bachelor-nivå for å heve kompetansen innenfor fagområdet virksomhets- og økonomistyring for ansatte i staten. Det er gjennomført to kurs med om lag 70 studenter. SSØ har også et samarbeid

med Høgskolen i Oslo om et studieprogram i regnskap. Programmet hadde 30 studenter i 2007.

I 2007 er det brukt mer ressurser enn tidligere på virksomhetstilpassede seminarer og rådgivning, samt bidrag i analyser og prosjekter, herunder bidrag til NOU-utvalg.

Informasjonsarbeidet ble videreutviklet i 2007, bl.a. på internett ved utvidelser i SSØs nettbaserte søkefunksjon «ordsøk», der statlige virksomheter kan få informasjon og veiledning ved å søke på ord og begreper i det statlige økonomiregelverket.

SSØ gjennomfører fra og med 2007 en årlig brukerundersøkelse som dekker tjenestene kurs, veiledere og rådgivning innenfor økonomistyring og samfunnsøkonomiske analyser. Undersøkelsen i 2007 viste gjennomgående høy tilfredshet med og nytte av SSØs tjenester på disse områdene.

Hovedmål 3: SSØ skal forvalte det statlige økonomiregelverket og ivareta operative funksjoner knyttet til statsregnskapet og statlig betalingsformidling

SSØ ivaretar en myndighetsrolle overfor alle statlige virksomheter ved å ha forvaltningsansvar for økonomiregelverket, med unntak av fagansvaret for etatsstyring som forvaltes av Finansdepartementet.

I 2007 kom det 15 søknader om unntak fra det statlige økonomiregelverket. 14 av disse ble innvilget. Ved utgangen av 2007 var det 57 gyldige unntak fra regelverket, hvorav hoveddelen gjelder valutakonto.

SSØ har ansvaret for forvaltning og drift av statsregnskapet. Statlige virksomheter sender månedlig regnskapsrapporter til statsregnskapet etter fastsatte standarder. Ved utgangen av 2007 rapporterte 279 statlige regnskapsførere til statsregnskapet. Statsregnskapet er løpende levert å jour, avstemt og uten kjente feil.

SSØ inngår og forvalter rammeavtaler med banker om betalingstjenester i staten. Den enkelte statlige virksomhet får tilgang til tjenestene ved å benytte rammeavtalene. Det er obligatorisk for statlige virksomheter å benytte rammeavtalene.

I løpet av 2006 og 2007 gjennomførte SSØ et prosjekt som oppdaterte og effektiviserte statsregnskapets databaseplattform. Dette har forbedret rapporteringsprosessene.

Siden 2005 har ti statlige pilotvirksomheter ført sine interne virksomhetsregnskap etter periodiseringsprinsippet etter mønster fra regnskapsprinsipper i privat sektor, jf. omtale i Gul bok 2007 og 2008. Ansvaret for videreføringen av prosjektet fram til ny evaluering i 2009 ble overført fra Finansdepartementet til SSØ i 2006. Formålet med pro-

sjektet er å framskaffe bedre regnskapsinformasjon som kan understøtte mer effektiv ressursbruk i staten. Det skal vurderes hvordan informasjon om kostnader og bedre oversikt over statens eienheter kan brukes i denne sammenhengen. Det er utviklet en statlig kontoplan og statlige regnskapsstandarder som tar hensyn til problemstillinger som er spesifikke for statlige virksomheter. I 2007 har oppmerksomheten særlig vært rettet mot å prøve ut og oppdatere de foreløpige statlige regnskapsstandardene. Ressursinnsatsen i prosjektet er økt for å vurdere nærmere hvordan regnskapsinformasjon kan benyttes til å bedre virksomhetsstyringen og departementenes etatsstyring.

Hovedmål 4: SSØ skal bidra til utnyttelse av synergier og stordriftsfordeler med utgangspunkt i statens samlede behov for effektiv ressursbruk

Med utgangspunkt i SSØs visjon om «effektiv ressursbruk i staten» arbeider SSØ med et bredt sett av tiltak for å bidra til å hente ut synergier og stordriftsfordeler for staten innenfor virksomhets- og økonomistyring. Økte krav til effektiv ressursbruk i staten innebærer økt oppmerksomhet på mulighetene for besparelser ved samarbeid, felles tiltak og felles tjenester, selv om virksomhetene har svært ulike mål. Det registreres en stadig økende etterspørsel etter metoder, veiledere, analyser og kompetansetiltak. Gjennom læring og bruk av felles tjenester får statlige virksomheter mulighet til å utnytte beste praksis. Stordriftsfordeler oppnås først og fremst gjennom store volumer til lave enhetskostnader. Innenfor økonomitjenesteområdet kommer stordriftsfordelene ved at det er SSØ som utvikler, investerer og kjøper inn systemer på vegne av mange statlige virksomheter. SSØ yter brukerstøtte og tilbyr tjenester som sikrer gjenbruk av kompetanse til mange. Rammeavtalene med bankene innebærer at statlige virksomheter sparer tid og får tilgang til effektive banktjenester. Innenfor rådgivning og kompetansetiltak sparer virksomhetene tid ved at SSØ utvikler metoder og formidler dette, både i form av veiledere, kurs og seminarer.

SSØ viderefører arbeidet med å tilrettelegge for prosesser på tvers av virksomhetene og tilby fellestjenester på områder som kan benyttes av mange virksomheter.

Utfordringer

SSØ er statens ekspertorgan for virksomhets- og økonomistyring og er delegert ansvaret for å forvalte økonomiregelverket i staten (unntatt etatssty-

ring). En god forvaltning på dette området innebærer at SSØ skal vurdere og eventuelt foreslå endringer overfor Finansdepartementet, slik at regelverket til en hver tid er oppdatert og relevant, og påse at statlige virksomheter har et tilstrekkelig tilbud om kompetansebygging og erfaringsoverføring på fagområdet økonomistyring. SSØ skal bidra til å utvikle det faglige fellesskapet innenfor virksomhets- og økonomistyring i staten. Dette innebærer videreutvikling av eksisterende tjenester og tiltak som gir økt bruk av SSØs metoder, kompetansetiltak og veiledningstilbud på blant annet følgende områder:

- effektiv virksomhets- og økonomistyring i statlige virksomheter, herunder at virksomhetene bruker risikovurdering aktivt og etablerer gode systemer for internkontroll
- bruk av samfunnsøkonomiske analyser og evalueringer i styringen
- forbedring og utvikling av kostnadsinformasjon og resultatmålinger som styringsverktøy i staten

Når det gjelder konsernsystemene, er den viktigste utfordringen for SSØ å opprettholde god kvalitet på rapporteringen til statsregnskapet.

På økonomitjenesteområdet må SSØ finne en balanse mellom kravet om å hente ut stordriftsfordeler basert på standardisering, og hensynet til at den enkelte kunde står fritt til å benytte lønns- og regnskapstjenestene som tilbys. Det er en utfordring å tilby standardiserte tjenester og samtidig opprettholde eller øke kundemassen for å sikre stordrift. SSØ må derfor avveie hensynet til kundenes individuelle behov mot hensynet til effektiv ressursbruk i staten. I utgangspunktet bør hensynet til statens samlede behov for effektiv ressursbruk veie tyngst.

Mål og budsjett 2009

Det vises til omtale av SSØs hovedmål ovenfor.

Den underliggende målstruktur (kvalitative og kvantitative resultatmål) fastsettes i styringsdialogen mellom Finansdepartementet og Senter for statlig økonomistyring i forbindelse med utforming av tildelingsbrev til SSØ for 2009. I hovedsak vil de viktigste styringsparameterne for 2009 tilsvare dem som ble anvendt for 2007, og tilsiktede resultater i 2009 skal generelt være minst like gode som oppnådde resultater i 2007, jf. rapportomtalen foran.

Den foreslåtte bevilgningen skal brukes i samsvar med de formål og hovedoppgaver som er omtalt foran. SSØs budsjetttramme for 2009 foreslås satt til 300 mill. kroner. Budsjettet reduseres i

forhold til saldert budsjett for 2008 som følge av at OPAL-prosjektet (nytt lønns- og personalsystem) blir slutført i 2008, men dette kompenseres delvis av forslag om en ny 45-post, jf. omtale nedenfor.

Post 01 Driftsutgifter

Posten omfatter lønnsutgifter, utgifter til opplæring, utgifter til leie og drift av kontorlokaler, reiser, drift og innkjøp av kontorutstyr, drift og innkjøp av IT-utstyr mv. Beløpet inkluderer også direkte utgifter til lønnskjøring for andre statlige virksomheter hos ekstern leverandør. Det foreslås bevilget 285 mill. kroner under post 01.

SSØ vil ha inntekter i forbindelse med utføring av tjenester for andre statlige virksomheter og

enkelte andre inntekter. På grunn av usikkerhet om størrelsen på inntektene ber Finansdepartementet om fullmakt til å overskride bevilgningen under kap. 1605, post 01 Driftsutgifter, med et beløp tilsvarende merinntekter under kap. 4605, post 01 Økonomitjenester, jf. forslag til romertallsvedtak II.1.

Post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, kan overføres

Posten omfatter utviklingstiltak for SSØs systemer og infrastruktur på IKT-området, herunder nødvendige oppgraderinger, videreutvikling av systemløsninger og forprosjekter mv. Det foreslås bevilget 15 mill. kroner under post 45.

Kap. 4605 Senter for statlig økonomistyring

(i 1 000 kr)				
Post	Betegnelse	Regnskap 2007	Saldert budsjett 2008	Forslag 2009
01	Økonomitjenester	30 053	43 000	36 900
02	Andre inntekter	20 604		
16	Refusjon av foreldrepenger	1 351		
18	Refusjon av sykepenger	3 027		
	Sum kap. 4605	55 035	43 000	36 900

Post 01 Økonomitjenester

Posten omfatter betaling fra kunder til dekning av direkte utgifter ved lønnskjøringer og elektronisk fakturabehandling, lisensutgifter og kursutgifter, i

tillegg til eventuelle andre, ikke budsjetterte inntekter. I 2007 ble driftsinntekter ført på post 01, mens prosjektinntekter ble ført på post 02. F.o.m. 2009 vil alle inntekter bli ført på post 01.

Kap. 1608 Tiltak for å styrke statlig økonomi- og prosjektstyring

(i 1 000 kr)				
Post	Betegnelse	Regnskap 2007	Saldert budsjett 2008	Forslag 2009
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	15 589	17 200	20 700
	Sum kap. 1608	15 589	17 200	20 700

Bevilgningen under kap. 1608 går til ulike felles tiltak i staten med formål å styrke økonomistyringen. Kapitlet ble opprettet i 2001, blant annet på bakgrunn av påpekninger fra Riksrevisjonen av gjennomgående svakheter i regnskapsføringen og økonomistyringen i statlige virksomheter. Siden 2003 har bevilgningen også gått til særlige utviklingstiltak innenfor styring av store statlige investeringsprosjekter.

Økonomistyring

Finansdepartementets arbeid med statlig økonomistyring omfatter blant annet fastsettelse og forvaltning av reglement for økonomistyring i staten og andre felles prinsipper og normer for god økonomistyring, og ulike tiltak for å legge til rette for økonomistyringen i statlige virksomheter. Hensikten med tiltakene er å bedre kvaliteten på regnskaps-

føringen og økonomistyringen i virksomhetene, og legge til rette for best mulig utnyttelse av ressursene.

I 2007 ble bevilgningen blant annet benyttet på følgende prioriterte områder:

- Styrking av Senter for statlig økonomistyrings arbeid med tiltak for kompetanseutvikling, rådgivning og metodeutvikling for departementene og statlige virksomheter
- Utvikling og utprøving av felles standarder for regnskapsføring i statlige virksomheter, basert på periodiseringsprinsippet
- Tilrettelegging av verktøy for å effektivisere oppfølging av budsjett og regnskap hos kunder av SSØ
- Analyse for å foreslå en løsning for e-handel for SSØs kunder

For 2009 planlegges blant annet følgende tiltak og videreføring av arbeid som er startet i 2008:

- Tiltak vedrørende videreutvikling og bruk av felles standarder for regnskapsføring i statlige virksomheter basert på periodiseringsprinsippet, jf. omtale i Gul bok 2008 og 2009
- Evaluering og erfaringsoppsummering av utprøvingen av periodisert regnskapsinformasjon i statlige virksomheter, jf. omtale i Gul bok 2009
- Tiltak vedrørende tilrettelegging og implementering av løsninger for e-handel til kunder hos SSØ

For 2009 anslås utgifter på til sammen 13,4 mill. kroner til arbeidet med å styrke den statlige økonomistyringen. Det vises videre til omtale av statlig økonomistyring i Gul bok 2009, kap. 9.

Prosjektstyring

Siden 2000 har statlige investeringsprosjekter med anslått kostnad over 500 mill. kroner vært undergitt særskilt kvalitetssikring av kostnadsoverslag og styringsunderlag. Kvalitetssikringen utføres av særlig kvalifiserte, private virksomheter som har inngått rammeavtale med Finansdepartementet. Det ble 10. juni 2005 inngått ny rammeavtale, hvor

ordningen ble utvidet til også å gjelde konseptvalget. Det er gjort nærmere rede for dette i Gul Bok for 2005, kap. 10.2. Kvalitetssikringen utføres etter dette i to trinn:

- Kvalitetssikring av konseptvalget ved fullført forstudie (KS 1)
- Kvalitetssikring av kostnadsoverslag og styringsunderlag ved fullført forprosjekt, eller i detaljprosjekteringsfasen for enkelte prosjekter (KS 2)

Det er per 1. september 2008 foretatt 12 avrop (bestillinger) på den gjeldende rammeavtalen vedrørende KS 1 og 41 avrop vedrørende KS 2. Forskjellen i antall skyldes i det vesentligste at det er lagt til grunn en gradvis implementering av KS 1-ordningen.

For å følge opp kvalitetssikringsarbeidet ble det allerede i forrige rammeavtaleperiode etablert et eget tverrfaglig forskningsprogram – Concept-programmet. Dette er organisatorisk forankret ved NTNU og SINTEF og fullfinansiert over denne budsjettposten. Hovedprogramfasen startet i 2002.

Concept-programmet arbeider med følgeforskning knyttet til store offentlige investeringer, metodeutvikling over et større faglig spekter, og i tillegg forskningsaktiviteter knyttet til avgrensede, spesifikke problemstillinger. Dette arbeidet vil bli videreført i 2009.

I den forrige rammeavtaleperioden ble det foretatt 52 avrop. Etter hvert som disse prosjektene blir fullført, arbeides det med å trekke ut erfaringsdata som er sammenlignbare på tvers av prosjektene. Dataene vil bli bearbeidet og analysert med sikte på å formidle ny kunnskap til beslutningstakere og kvalitetssikrere. Forskningsresultatene og publikasjonene er åpent tilgjengelige og kan lastes ned fra programmets nettsider.

Utvidelsen av kvalitetssikringssystemet har medført nye utfordringer fra 2007 ettersom forskningsaktivitetene nå omfatter både KS 1 og KS 2, og det har blitt behov for å følge et større antall kvalitetssikringer enn tidligere.

Det anslås for 2009 utgifter til Concept-programmet på 7,3 mill. kroner.

Programkategori 23.20 Skatte- og avgiftsadministrasjon

Utgifter under programkategori 23.20, fordelt på kapitler:

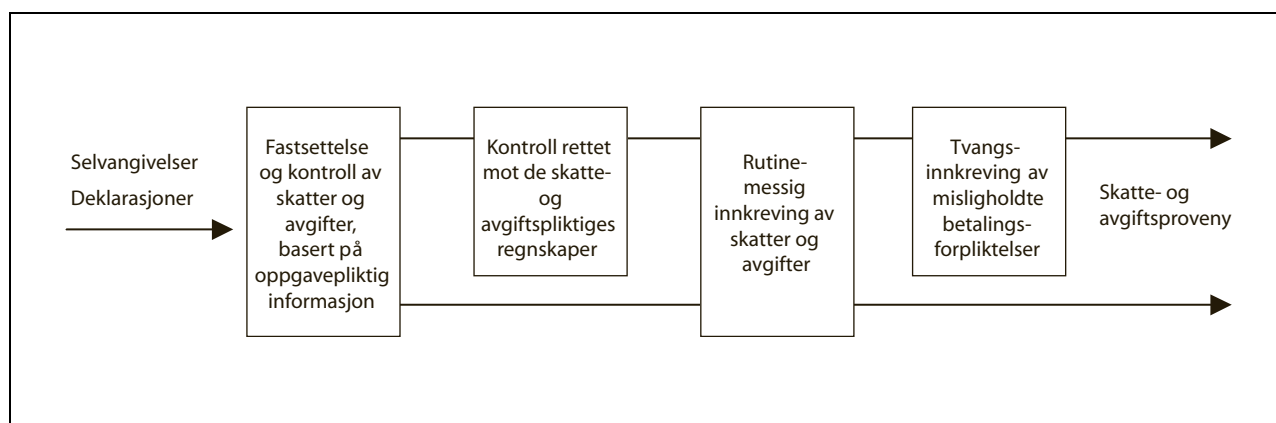
(i 1 000 kr)					
Kap.	Betegnelse	Regnskap 2007	Saldert budsjett 2008	Forslag 2009	Pst. endr. 08/09
1610	Toll- og avgiftsetaten	1 179 981	1 238 900	1 313 300	6,0
1618	Skatteetaten	4 161 978	4 079 700	4 360 700	6,9
	Sum kategori 23.20	5 341 959	5 318 600	5 674 000	6,7

Organisering og ansvarsområder

Finansdepartementet har det overordnede ansvaret for forvaltning av skatte- og avgiftssystemene. Dette omfatter arbeid med skatte- og avgiftslovgivningen og styringen av den statlige delen av skatte-, avgifts- og tolladministrasjonen (skatteetaten og toll- og avgiftsetaten). Skatteoppkreverne hører administrativt til kommunene, men er underlagt Finansdepartementets og skatteetatens faglige instruksjonsmyndighet for innkreving av skatt og folketrygdavgifter, og kontrollfunksjoner overfor

arbeidsgivere. Staten har ansvaret for kontroll og revisjon av skatteoppkreverfunksjonen, ved henholdsvis skatteetaten og Riksrevisjonen.

Finansdepartementet og den øvrige skatte- og avgiftsadministrasjonen skal blant annet sikre en tilfredsstillende etterlevelse av regelverket for skatter, avgifter og toll. Etatene har som primære oppgaver å fastsette, innkreve og kontrollere. Ved siden av regelverksutvikling, informasjon og veiledning, er verdikjeden i skatte- og avgiftsadministrasjonen som vist i figur 4.1.

Figur 4.1 Skatte- og avgiftsadministrasjonens arbeid med fastsetting og innkreving av skatter og avgifter

Overordnede mål for etatene er å sikre riktig fastsettelse og rettidig innbetaling av skatter, avgifter og toll. I tillegg har toll- og avgiftsetaten som mål å forhindre ulovlig inn- og utførsel av varer. Skatteetaten skal i tillegg sørge for et korrekt og oppdatert folkeregister. Det gis en nærmere

beskrivelse av etatenes hovedmål og resultater mv. under henholdsvis kap. 1610 Toll- og avgiftsetaten og kap. 1618 Skatteetaten.

For årene 2005–2007 fordelte skatte- og avgiftsinntektene seg som vist i tabell 4.2.

Tabell 4.2 Innbetaling av skatter, avgifter og toll

	Regnskapstall (mill. kr)		
	2005 ¹	2006 ²	2007 ³
Skatt på inntekt og formue	131 826	137 715	174 188
Arbeidsgiveravgift	92 105	101 584	109 990
Trygdeavgift	65 505	70 081	75 307
Skatt og avgift på utvinning av petroleum	168 817	217 261	191 153
Merverdiavgift	150 311	169 437	183 828
Andre avgifter	71 083	81 770	87 417
Tollinntekter, inkl. salg av tollkvoter	1 684	1 872	2 126
Sum skatte-, avgifts- og tollinntekter over statsbudsjettet	681 331	779 720	824 009
Kommune- og fylkeskommuneskatt på inntekt og formue ⁴	102 935	114 785	116 482
Samlede skatte-, avgifts- og tollinntekter	784 266	894 505	940 491

¹ Jf. St.meld. nr. 3 (2005-2006)

² Jf. St.meld. nr. 3 (2006-2007)

³ Jf. St.meld. nr. 3 (2007-2008)

⁴ Kilde: Statistisk sentralbyrå

Innbetalte beløp som andel av fastsatte beløp har de senere årene ligget på et stabilt, høyt nivå for de viktigste skattene og avgiftene. Det vises til

nærmere omtale under kap. 1610 Toll- og avgiftsetaten og kap. 1618 Skatteetaten.

Kap. 1610 Toll- og avgiftsetaten

Post	Betegnelse	(i 1 000 kr)		
		Regnskap 2007	Saldert budsjett 2008	Forslag 2009
01	Driftsutgifter	1 124 087	1 136 900	1 219 200
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	55 894	102 000	94 100
	Sum kap. 1610	1 179 981	1 238 900	1 313 300

Formål, hovedoppgaver og organisering

De overordnede mål for toll- og avgiftsetaten er å hindre ulovlig inn- og utførsel av varer, og sikre riktig deklarerings-, fastsettelse og rettidig innbetaling av toll og avgifter. Etaten skal yte god service. Toll- og avgiftsetatens hovedoppgaver er å:

- kontrollere gods, reisende og transportmidler
- forvalte deklarerings-, fastsettelses- og innkrevingssystemer som sikrer statens toll- og avgiftsinntekter
- tilrettelegge for innførsel og utførsel av varer for næringslivet og for reisende
- avdekke unndragelser av toll og avgifter og annen ulovlig virksomhet

- forvalte dagens regelverk og gjøre informasjon om regelverk og bestemmelser tilgjengelig for brukerne

Etaten er organisert med et sentralt direktorat og seks underliggende tollregioner. Regionene har til sammen 21 tollsteder og 4 kontroll- og ekspedisjonsheter. Per 1. mars 2008 hadde etaten en bemanning tilsvarende 1 693 årsverk, jf. pkt. 3.4 i del I.

Mål og resultater 2007

Toll- og avgiftsetatens driftsresultater vurderes i forhold til fire fastsatte hovedmål for virksomheten, jf. nedenfor.

Hovedmål 1: Hindre ulovlig inn- og utførsel av varer

Grensekontrollen baseres i stor grad på risikoanalyser og underretning for å avdekke profittmotivert smugling. Erfaringsmessig varierer beslagene fra år til år, og enkeltbeslag kan gjøre store utslag på årsresultatet.

Antall kontrollerte objekter i 2007 var 140 234 med 16 680 treff. Dette utgjør en treffprosent på 11,9. Til sammenlikning var treffprosenten 10,6 i 2006 og 10,4 i 2005. Departementet anser den samlede treffprosent som tilfredsstillende. Treffprosenten er høyest i kontrollen av reisende. Det er lavest treffprosent i godskontrollen, men de beslag som gjøres der er i hovedsak betydelige. Toll- og avgiftsetaten vil fortsatt prioritere godskontroll, bl.a. ved bruk av etatens skannere.

I 2007 ble det i grensekontrollen gjort 363 beslag knyttet til profittmotivert smugling. Til sammenlikning ble det gjort 326 slike beslag i 2006 og 295 i 2005.

Både antall narkotikabeslag og beslaglagt mengde økte fra 2006 til 2007. Antall narkotikabeslag økte med om lag 15 pst. Særlig økte beslagene av amfetamin og kokain. Beslaget av heroin var uvanlig lavt i 2007 (beslagene så langt i 2008 er vesentlig større). Beslagene av sprit var fortsatt på et lavt nivå sammenliknet med perioden før 2001 (metanoleffekten), og beslagene av vin gikk noe

ned i antall og mengde fra foregående år. Beslagene av sigaretter viste en økning fra 2006 til 2007.

Toll- og avgiftsetaten har to mobile skannere som gjør det mulig å undersøke last på vogntog og i containere uten å måtte gå inn i lasterommene. For å bedre utnyttelsen av skannerne ble organiseringen av skannerenheten endret i 2006, noe som ser ut til å ha gitt gode resultater. Antall skannede objekter økte fra 4 000 i 2006 til nesten 4 500 i 2007. Antall større beslag som medfører politianmeldelse, har økt. Dette indikerer at de rette objektene i større grad har blitt plukket ut til skannerkontroll. Skannere framstår nå som et effektivt kontrollverktøy, og gir også gevinst for næringslivet ved at kontroller kan utføres raskere. Bruk av skannerne førte i 2007 bl.a. til beslag av 74,8 kg cannabis, 187,6 kg amfetamin, 409 730 sigaretter, 7 103 liter øl, 596 liter vin og 1 135 liter brennevin.

I mars 2007 ble 600 skytevåpen beslaglagt i en varesending. Dette beslaget utgjorde det meste av økningen i antall beslaglagte skytevåpen. Det var også en betydelig økning i beslagene av andre våpen enn skytevåpen. Dette gjaldt bl.a. gassvåpen, slagvåpen, stikkvåpen, kastevåpen og elektrosjokkvåpen som er å anse som våpen iht. våpenlovgivningen. De største av disse beslagene ble gjort i post- og kurerforsendelser, men det ble også registrert en viss økning i våpenbeslagene fra reisende.

Beslagene av valuta har økt til over 12 mill. kroner, men økningspotensialet antas å være stort, jf. omtale av tiltak nedenfor.

Tabell 4.3 Toll- og avgiftsetaten – utdrag av beslagsstatistikken

År	2005	2006	2007
Antall narkotikabeslag	1 655	2 020	2 382
Cannabis (i kg)	437,7	522,3	327,0
Heroin (i kg)	24,1	79,4	2,8
Amfetamin (i kg)	55,8	96,9	323,2
Kokain (i kg)	168,8	37,2	71,2
Ecstasy (i stk. tabl.)	531	15 678	13 132
Dopingmidler (enheter)	182 143	366 282	301 126
Brennevin (i liter)	19 486	21 562	25 050
Sprit ¹ (i liter)	371	4 333	310
Vin (i liter)	69 385	47 130	44 625
Øl (i liter)	235 575	255 108	224 203
Sigaretter (stk.)	6 349 464	6 063 492	7 658 800
Skytevåpen (stk.)	14	8	644
Valuta NOK	11 694 236	11 311 177	12 279 249

¹ Brennevin med mer enn 60 pst. alkohol

Hovedmål 2: Riktig deklarerings og fastsettelse av toll og avgifter

I 2007 var antall inn- og utførselsdeklarasjoner samlet om lag 5,9 mill., jf. tabell 4.4. Dette er en økning på over 400 000 deklarasjoner fra 2006. Alle deklarasjonene blir behandlet i TVINN (TollVesensets INformasjonssystem med Næringslivet), og i underkant av 190 000 deklarasjoner ble tatt ut til dokumentkontroll og/eller fysisk kontroll, hvor toll- og avgiftsetaten sjekker informasjon i deklarasjonene mot underliggende dokumentasjon eller mot varen. Kontrollene i 2007 medførte at deklarasjonene ble rettet med 226,1 mill. kroner til fordel for statskassen og med 455,3 mill. kroner til fordel for næringslivet.

Etatens behandling og kontroll av innførsels- og utførselsdeklarasjonene (tolldeklarasjonene) er nødvendig for at Norge skal oppfylle sine forpliktelser i henhold til internasjonale avtaler, og er grunnlaget for innkrevingen av det meste av etatens inntekter. Deklarasjonene brukes videre i statistikken for norsk utenrikshandel, og utgjør behandlings- og beslutningsgrunnlag for andre etater som Statistisk sentralbyrå, Mattilsynet, Statens landbruksforvaltning og Statens forurensningstilsyn.

I tillegg til denne fastsettelseskontrollen gjennomføres det kontroller av virksomhetenes toll- og avgiftsregnskap og lagerhold. I 2007 ble det gjennomført 1 166 virksomhetskontroller. Dette er flere enn i 2005, men færre enn i 2006. Treffprosenten var hele 80,7 pst. Kontrollene medførte at

det ble etterberegnet 292 mill. kroner i toll, særavgifter og merverdiavgift. Dette er noe lavere enn i de to foregående årene. Det utføres også en rekke kontroller på forespørsel fra andre lands myndigheter. Antall avdekkede alvorlige overtredelser i 2007 var 166, en økning på 43 og 54 fra henholdsvis 2006 og 2005. 27 av sakene er anmeldt til politiet.

Det ble gjennomført 538 kontroller av særavgiftsoppgaver i 2007, mot 551 i 2006 og 687 i 2005. Ved kontrollene i 2007 ble det avdekket feil på 234 avgiftsoppgaver, noe som gir en treffprosent på 43,5 pst. mot 36,8 pst. i 2006. Feilene førte til avgiftskorrekasjoner i favør av staten med 9,6 mill. kroner og i favør av de særavgiftspliktige med 2,3 mill. kroner.

Finansdepartementet mener at virksomhetskontroller og oppgavekontroller av særavgiftspliktige er viktige, både av allmennpreventive grunner og fordi disse kontrollene har høy treffprosent. Innsatsen her foreslås derfor styrket i 2009, jf. omtale nedenfor.

Valutaregisteret er med på å effektivisere toll- og avgiftsetatens og andre etaters kontrollvirksomhet ved at opplysninger om grensekryssende transaksjoner raskt er elektronisk tilgjengelig. Registeret brukes både ved utplukk av kontrollobjekter og til innhenting av informasjon under en kontroll. Over 160 virksomheter rapporterer til registeret, og det registreres daglig om lag 125 000 transaksjoner.

Tabell 4.4 Toll- og avgiftsetaten – inn- og utførselsstatistikk – kontrollstatistikk

År	2005	2006	2007
Antall innførselsdeklarasjoner	4 180 130	4 311 309	4 647 932
Andel dokumentkontroller ved innførsel	3,8 pst.	3,7 pst.	3,4 pst.
Treffprosent i innførselskontrollen	31,3 pst.	38,3 pst.	36,7 pst.
Antall utførselsdeklarasjoner	1 197 814	1 226 579	1 306 765
Andel dokumentkontroller ved utførsel	1,9 pst.	1,7 pst.	1,7 pst.
Treffprosent i utførselskontrollen	47,6 pst.	53,7 pst.	48,8 pst.
Antall virksomhetskontroller	1 076	1 302	1 166
Andel avdekkede alvorlige overtredelser	10,4 pst.	9,5 pst.	14,2 pst.
Etterberegninger i mill. kroner	324	383	292

Hovedmål 3: Rettidig innbetaling av toll og avgifter

Toll- og avgiftsetatens samlede inntekter utgjorde 193,1 mrd. kroner i 2007, en økning fra foregående

år på nærmere 21 mrd. kroner (12,2 pst.), jf. tabell 4.5. Inntektene har økt i alle fire hovedgrupper av avgifter, det vil si toll, merverdiavgift ved innførsel, motorvognavgifter og øvrige særavgifter.

Tollinntektene økte i 2007 med 258 mill. kroner (14,7 pst.). Økningen kan i det vesentlige knyttes til økt import av landbruksvarer og tekstiler.

Inntektene fra merverdiavgift har økt med 15,9 mrd. kroner (16,8 pst.) fra 2006. Noe av dette skyldes at merverdiavgiftssatsen på mat og drikkevarer ble økt fra 13 til 14 prosent med virkning fra 1. januar 2007. Resten refererer seg i hovedsak til økt importvolum.

Inntektene fra motorvognavgifter har totalt økt med 2,8 mrd. kroner (6,5 pst.). Størst økning har engangsavgiften med 2 mrd. kroner (10,2 pst.), mineraloljeavgift med 645 mill. kroner (11,3 pst.) og årsavgiften med 388 mill. kroner (5 pst.). Antall nyregistrerte personbiler i 2007 var det høyeste på 20 år. Størst nedgang var det i inntekten fra bensinavgiften med 318 mill. kroner, noe som kan tilskrives at andelen nye kjøretøy med dieselmotor har økt kraftig.

Inntektene fra øvrige særavgifter har i 2007 totalt økt med 2 mrd. kroner (6,4 pst.). Økningen kan i hovedsak tilskrives innføring av ny avgift på

NO_x med 1,2 mrd. kroner. Størst økning for øvrig hadde produktavgift på alkoholholdige drikkevarer med 599 mill. kroner (6,9 pst.), tobakksavgift med 179 mill. kroner (2,7 pst.) og avgift på sluttbehandling av avfall med 87 mill. kroner (14,7 pst.). Størst reduksjon hadde forbruksavgift på elektrisk kraft med 121 mill. kroner og mineraloljeavgift med 42 mill. kroner.

I tillegg til ovenstående krevde etaten inn i overkant av 1 mrd. kroner i avgifter, forelegg og gebyrer. Dette omfatter bl.a. eksportavgift på fisk, forskningsavgift på landbruksprodukter og miljøgebyrer ved innførsel av batterier, dekk og elektriske produkter.

Toll- og avgiftsetatens beløpsrestanser var i 2007 på omtrent samme lave nivå som de to foregående årene. Etaten fikk inn 99,78 pst. av fastsatte krav. Tilsvarende tall var til sammenlikning 99,83 pst. både i 2006 og 2005. Restanseøkningen refererer seg i hovedsak til et enkeltstående kontrollkrav på 136 mill. kroner mot et konkursbo.

Tabell 4.5 Toll- og avgiftsetaten – inntekter og restanser

År	(mill. kroner)		
	2005	2006	2007
Inntekter:	154 207	172 134	193 147
- tollinntekter ¹	1 608	1 756	2 014
- merverdiavgift ved innførsel ²	81 344	94 164	110 023
- avgift på motorvogner ³	41 133	44 014	46 862
- øvrige særavgifter	30 116	32 200	34 248
Akkumulerte restanser	712	695	777
Nye restanser i året	264	297	421

¹ Eks. salg av tollkvoter

² For merverdiavgiftspliktige næringsdrivende er merverdiavgiften som oppkreves ved innførsel, fradragsberettiget i deres merverdiavgiftsoppgjør med skattekontorene, jf. også fotnote til tabell 4.6 under kap. 1618 Skatteetaten.

³ Motorvognavgifter omfatter kapittel/post: 5536/71 Engangsavgift på motorvogner mv., 5536/72 Årsavgift, 5536/73 Vektårsavgift, 5536/75 Omregistreringsavgift, 5536/76 Avgift på bensin og 5536/77 Avgift på mineralolje til framdrift av motorvogn og fritidsbåt (dieselavgift).

Hovedmål 4: God service til brukerne

Toll- og avgiftsetaten har de siste årene arbeidet med mange tiltak for å yte bedre service til brukerne. Det er etablert regionale informasjonssentre med felles telefonnummer 03012 og nye nettsider på www.toll.no. I 2007 svarte informasjonssentrene på over 140 000 spørsmål. Etaten hadde over 1,1 mill. besøk på nettsidene. Hovedtyngden av henvendelsene gjaldt bilavgifter og innførsel. Nesten 2 000 brukere abonnerer på innhold fra

www.toll.no, og det arbeides kontinuerlig med forbedringer av funksjonalitet og utvikling av nye tjenester på nettsidene. I 2007 ble det gjennomført en undersøkelse på www.toll.no som ga informasjon om forbedringsområder vedrørende privatpersoners behov. Henvendelser til sentrene og statistikk over rapporteringsfeil gir toll- og avgiftsetaten grunnlag for å forbedre informasjons- og kurstilbudet. En brukerundersøkelse som ble avholdt i løpet av året, viste at åtte av ti personer har svært stor eller ganske stor tiltro til etaten. Publikums tiltro til

etaten har holdt seg stabil på dette nivået siden den første undersøkelsen i 2002.

Toll- og avgiftsetaten har som mål at saksbehandlingstiden skal være kort, samtidig som kvaliteten skal opprettholdes. I 2007 hadde etaten en gjennomsnittelig saksbehandlingstid for søknader på samme nivå som i de to foregående årene (omtrent 21 dager). Søknader om omberegning av toll og avgifter utgjør den største saksmengden.

Samlet resultatvurdering

I forhold til de fastsatte hovedmål for virksomheten vurderer Finansdepartementet driftsresultatene i 2007 som tilfredsstillende. Treffprosenten på 11,9 i grensekontrollen vurderes som god. Finansdepartementet er i hovedsak tilfreds med resultatene på fastsettelsesområdet. Det er positivt at andelen alvorlige overtredelser som avdekkes i virksomhetskontrollen har økt, fordi det indikerer bedre kvalitet i kontrollarbeidet. Finansdepartementet er godt fornøyd med at restansenivået i avgiftsinnkrevingen holder seg på et stabilt, lavt nivå. Toll- og avgiftsetatens service til brukerne vurderes som gjennomgående god.

Sentrale utfordringer og tiltak

Toll- og avgiftsetatens sentrale utfordringer er først og fremst knyttet til næringslivets behov for effektive rutiner, samfunnsbeskytterrollen knyttet til grensepassering og vareflyt, befolkningens reisevaner samt de trusselbilder som foreligger til enhver tid.

For å bidra til effektiv handel og konkurranse er det viktig å legge til rette for at grensepassering, deklarerer, fastsettelse og fristilling av varer kan skje så enkelt og raskt som mulig. Samtidig skal de samfunnsbeskyttende oppgavene ivaretas på en måte som tar hensyn til det aktuelle trusselbildet. Toll- og avgiftsetatens utfordring er å finne en god balanse mellom næringslivets behov for effektive rutiner og service, og samfunnsbeskytterrollen knyttet til grensepassering og sikker vareførsel.

Internasjonalt samarbeid

Toll- og avgiftsetatens oppgaver sees i økende grad i sammenheng med den internasjonale utviklingen. Det legges større vekt på beskyttelse av legal og effektiv internasjonal handel. Samtidig har nye trusler som internasjonal terror og miljøkriminalitet ført til krav om bedre kontroll av vareførselen. Tollmyndighetene må prioritere sine oppgaver ut fra en global utvikling og etaten må følge med på og påvirke standarder og regelverk som utvikles

gjennom World Trade Organization (WTO), World Customs Organization (WCO) og frihandels- og samarbeidsavtaler som Norge har inngått (herunder EØS-avtalen og bilaterale avtaler). Den vesentligste delen av norsk handel skjer med andre europeiske land. Det er derfor viktig å harmonisere regelverk, prosedyrer, metoder og verktøy med våre europeiske handelspartnere. WCO har vedtatt et rammeverk på tollområdet (Framework of Standards to Secure and Facilitate Global Trade) for å forenkle den globale handelen, samtidig som man skal ivareta samfunnsbeskytterrollen. 154 av WCOs 174 medlemsland (inkludert Norge og EU) har meddelt sin intensjon om å gjennomføre standardene. Toll- og avgiftsdirektoratet arbeider med å harmonisere norske tollprosedyrer i tråd med dette. I bilaterale relasjoner er det lagt vekt på å utvikle et tollsamarbeid med land hvor Norges handelsforbindelser er i utvikling og har spesiell betydning. Samtidig er det gjennomført flere tiltak for å heve kompetansen og forståelsen for internasjonalt tollsamarbeid.

Toll- og avgiftsetaten legger vekt på samarbeidet innenfor EFTA og EØS-avtalen, og prioriterer arbeidet med EUs e-Customsprosjekt, som sikter mot harmonisering og automatisering av de ulike EU-landenes tollsystemer.

1. juli 2009 innfører EU krav om forhåndsvarsling av all vareførsel til og fra EU-området. EU har også innført en autorisasjonsordning for økonomiske operatører (AEO⁴). Innføringen av nye bestemmelser i EU vil få konsekvenser for norske foretak som er involvert i vareførsel til og fra EU-området. EU har åpnet opp for at Norge på nærmere vilkår kan få et unntak fra kravet om forhåndsvarsling mellom Norge og EU. Ett vilkår er bl.a. at Norge innfører forhåndsvarsling av vareførsel til og fra land utenfor EU. Dette er tema for videre forhandlinger med EU og det vises til omtale i St.prp. nr. 1 (2008-2009) Skatte-, avgifts- og tollvedtak, og Ot.prp. nr. 1 (2008-2009) Skatte- og avgiftsopplegget 2009 – lovendringer. Det vises for øvrig til omtalen av prosjektet Nye TVINN nedenfor.

Norge har sete i WCOs Policy Commission i perioden 2007-2009, der en av hovedoppgavene nå er utvikling av overordnede strategier for det 21. århundre.

Norge hadde formannskapet i Nordisk Tolladministrativt Råd fram til sommeren 2008. Rådet har vedtatt å opprette en gruppe med nordiske eksperter som skal bistå WCOs utviklingsprogram for tolladministrasjonene i medlemslandene, det såk-

⁴ Authorized Economic Operator – en autorisasjonsordning som tilbys alle som driver med import og eksport.

alte Kolumbusprogrammet. Norge og Norden for øvrig stiller også med eksperter i WTOs utviklingsprogrammer, samt med teknisk ekspertise under WTO-forhandlingene.

Tollsamarbeidet innen Østersjø- og Barentsregionen har fått økt oppmerksomhet fra EU. Det videre arbeidet på dette området må ses i lys av forhandlingene som pågår med sikte på å oppnå et unntak fra kravet om forhåndsvarsling av varesendinger mellom Norge og EU. Utviklingen av tollsamarbeidet mellom EU og Russland, spesielt i denne regionen vil få stor betydning for det bilaterale samarbeid mellom norske og russiske tollmyndigheter.

Det pågår et samarbeid mellom Norge og Finland om ressursbruken ved de norsk/finske grensepasseringsstedene. Finnene har langt flere tjenestemenn enn Norge på disse stedene, og ressursbruken må balanseres noe mer. Det vurderes en løsning med rekruttering og kjøp av tjenester fra Finland. Det kan også være aktuelt å redusere åpningstidene etter trafikkgrunnet.

Nye TVINN

Det vises til omtale av Nye TVINN i St.prp. nr. 1 (2007-2008) for Finansdepartementet og St.prp. nr. 59 (2007-2008) Tilleggsbevilgninger og omprioriteringer i statsbudsjettet 2008, hvor det framgår at endringer i EUs tollregelverk vil medføre forandringer i prosjektplanen for Nye TVINN. Det vises også til omtalen under internasjonalt samarbeid foran. EUs innføring av regler for forhåndsvarsling av varer og autorisering av økonomiske operatører vil ha betydning for norsk næringsliv, og utviklingen av ny funksjonalitet må tilpasses de endrede forutsetningene.

Tilpasningene til EUs regelverk gjennomføres som særskilte delprosjekter i Nye TVINN, hhv. ELFOR (elektronisk forhåndsvarsling) og AUTOR (autorisasjonsordninger). Arbeidet med ELFOR og AUTOR vil etter planen foregå i to faser. Fase 1 har som hovedmål å tilfredsstille EUs hovedkrav og må være ferdigstilt innen 1. juli 2009, som er tidspunktet for EUs iverksettelse av reglene om forhåndsvarsling. Fase 2 vil bl.a. omfatte de resterende oppgavene knyttet til forhåndsvarsling, autoriseringer og risikovurderinger.

Prisjustert kostnadsramme for prosjektet er 184,8 mill. kroner. I budsjettet for 2009 er det foreslått avsatt 40 mill. kroner til prosjektet Nye TVINN. Den videre utviklingen i forhandlingene med EU vil være avgjørende for hvilke løsninger som velges, og arbeidet i prosjektene må utføres mens forhandlingene pågår. Finansdepartementet vil komme tilbake til revidert prosjektplan og kost-

nadsramme for prosjektet etter at forhandlingene med EU er slutført.

Redusere økonomisk kriminalitet

Toll- og avgiftsetaten avdekker stadig flere alvorlige økonomiske overtredelser og gjør en betydelig innsats i kampen mot den økonomiske kriminaliteten. Det legges særlig vekt på avdekking av de bevisste og alvorlige overtredelsene.

Både den legale og illegale internasjonale handelen er omfattende og komplisert. Dette stiller krav til at etaten innehar den nødvendige kompetansen og disponerer ressursene på en god måte. Internasjonalt og nasjonalt samarbeid er et viktig virkemiddel i denne sammenheng, og etaten samarbeider på sentralt og regionalt nivå med bl.a. skatteetaten, politiet, Økokrim og Fiskeridirektoratet i kampen mot svart økonomi. Felles bransjesatsing og kontrollplaner er blant samarbeidsområdene. Videre utarbeides det internasjonale, nasjonale og regionale risikovurderinger som sammen med underretningsinformasjon legges til grunn for utvalg av kontrollobjekter.

For 2009 foreslås det å styrke etatens virksomhetskontroll med 5 mill. kroner.

Styrking av grensekontrollen

Internasjonale hendelser har de siste årene ført til økt oppmerksomhet om trusler som berører landets og innbyggernes trygghet og sikkerhet. Slike trusler dreier seg om ulike former for organisert kriminalitet, narkotika, terror, samt utfordringer knyttet til matvaresikkerhet og smittsomme sykdommer. Gjennom tilstedeværelsen ved grensen og kontroll med vareførselen har toll- og avgiftsetaten en sentral funksjon med å redusere den risiko som strømmen av varer, transportmidler og personer representerer. Internasjonalt rammeverk legger også betydelige føringer for blant annet kontroll ved grensene. Ved å møte potensielle trusler allerede i tilknytning til grensepassering, kan samfunnsbeskyttelsen økes.

Etaten har utfordringer med den langstrakte landegrensen og kysten. Det vil aldri være ressurser til å kontrollere alt, og kontrollen innrettes derfor etter vesentlighet og risiko, blant annet ved bruk av internasjonale kontaktverk, risikoanalyser og underretningsinformasjon.

Det har vært en kraftig økning i gods- og passasjertrafikken til og fra Norge, og veksten i flytrafikken har vært spesielt stor. Prognoser viser at det i 2009 vil være om lag 105 000 flyankomster fra utlandet til Norge, noe som tilsvarer en økning på 66 pst. fra 2002. Antall passasjerer er mer enn for-

doblet fra 2000 til 2007 (fra 6 mill. passasjerer til 12,3 mill. passasjerer). I perioden har også antallet direkte ruter fra utlandet økt markant. Det har i tillegg vært en stor vekst i ferjetrafikken og i gods- og passasjertrafikken over landverts grenser.

Trafikkveksten har store konsekvenser for toll- og avgiftsetaten. Økningen i antall direkteruter fra utlandet medfører at etaten må benytte betydelige personellressurser på tilstedeværelse ved rød sone. For å opprettholde kontrolldekningen må antall kontroller økes vesentlig. Det er videre behov for å prioritere kompetanseutvikling og kontrollmetodikk i kontrollarbeidet. For 2009 foreslås det på denne bakgrunn avsatt 16 mill. kroner for å styrke grensekontrollen ved flyplasser og ferjeterminaler.

Tiltak mot valutasmugling

Formålet med det etablerte valutaregisteret og tilhørende regelverk er å forebygge og bekjempe kriminalitet og bidra til riktig skatte- og avgiftsbetaling, ved at kontroll- og etterforskningsmyndighetene får tilgang til opplysninger om valutavekslinger og fysiske eller elektroniske overføringer av betalingsmidler inn og ut av Norge.

Valutasmugling er et betydelig internasjonalt problem. Det er grunn til å anta at beslagstallene er svært lave i forhold til hva som smugles. Etaten har gjennomført tidsavgrensede kontrollaksjoner som underbygger denne antagelsen. Toll- og avgiftsetaten vil derfor satse mer på å forhindre utførsel og innførsel av valuta som ikke er rettmessig beskattet eller deklarerert. En annen hovedgrunn til bekjempelse av valutasmugling og hvitvasking er at valutaen som smugles i det vesentlige er resultat av kriminelle handlinger.

Som et ledd i dette arbeidet foreslås det for 2009 avsatt 4,9 mill. kroner til økt innsats, i første rekke rettet mot kontroller ved landets største flyplasser. For å øke treffsikkerheten i kontrollene vil etaten styrke underrettingsarbeidet og samarbeidsrelasjonene med sikkerhetskontrollene på flyplassene. Det er i tillegg ønskelig å forbedre tilsyn og kvalitetssikring av de beløp som faktisk deklarerer. Videre er det behov for å etablere et forpliktende, tverretatlig samarbeid med politi og skattemyndigheter på dette området.

Etaten ønsker også å anvende tjenestehunder som spesialiseres i søk etter valuta. Slike hunder er tatt i bruk i andre land, bl.a. i Storbritannia. Toll- og avgiftsetaten ser i første omgang behov for å anskaffe og utprøve tre slike hunder ved de største flyplassene.

Fortollingsautomater

Det vises til omtale i St.prp. nr. 1 (2007-2008) for Finansdepartementet. Toll- og avgiftsetaten har utviklet en løsning der reisende selv kan deklareere varer innført som reisegods, og betale med betalingskort før de passerer kontrollsonen. Fortollingsautomatene ble våren 2007 utplassert på tre steder i landet. Erfaringene med automatene har vært positive. Innen utløpet av 2009 vil det bli utplassert inntil 20 flere fortollingsautomater på steder hvor trafikken gir grunnlag for det.

Toll- og avgiftsetatens tilpasninger til Au2sys (nytt Autosys)

Au2sys er et prosjekt i regi av Vegdirektoratet, jf. St.prp. nr. 1 (2007-2008) for Samferdselsdepartementet. Dagens Autosys er kilderegister for motorvognavgiftene, og det er avgjørende for riktig fastsettelse av avgiftene at data fra registeret er korrekte. Framtidig utforming av motorvognavgiftene er også avhengig av at registeret inneholder tilstrekkelige opplysninger om kjøretøy og eier, og at registeret bygges opp med nødvendig grad av fleksibilitet. Det må gjennomføres tilpasninger i toll- og avgiftsetatens IT-systemer som følge av Au2sys.

Au2sys-prosjektet er fortsatt under replanlegging i Statens vegvesen, jf. St.prp. nr. 1 (2008-2009) for Samferdselsdepartementet. Toll- og avgiftsetatens tilpasninger av egne IT-systemer til Au2sys vil skje på bakgrunn av framdriften i relevante deler av Au2sys-prosjektet.

Elektronisk fakturering

Det vises til omtale i St.prp. nr. 1 (2007-2008) for Finansdepartementet. Toll- og avgiftsetaten opprettet i 2006 en ordning med eFaktura for årsavgiften og i 2008 en ordning med avtalegiro for årsavgiften. Per 31. mars 2008 var det inngått 163 150 eFaktura-avtaler for ca. 225 000 biler og 53 000 avtalegiroavtaler. I tillegg er det inngått 47 avtaler for store kunder som omfatter 114 432 biler, og det arbeides med å utvide denne ordningen til å omfatte flere kunder i 2009.

Nye regler for avgiftslegging av brukte kjøretøy som innføres

Det vises til omtale i St.prp. nr. 1 (2007-2008) for Finansdepartementet. Nytt regelverk for avgiftslegging av brukte kjøretøy som innføres, trådte i kraft 1. mai 2007. Det er etablert en særskilt enhet ved Drammen tollsted, som fastsetter verdi på de kjøretøy som ikke omfattes av foreliggende over-

sikter over bruktbilpriser. Toll- og avgiftsdirektoratet ble bedt om å evaluere den alternative metoden for beregning av bruksfradrag. Direktoratets hovedkonklusjon i evalueringen er at ordningen i det alt vesentlige fungerer tilfredsstillende. Det vises til omtale i St.prp. nr. 1 (2008-2009) Skatte-, avgifts- og tollvedtak.

Organisasjonsendring

Dagens organisering av toll- og avgiftsetatens ytre forvaltning ble vedtatt våren 2003, jf. omtale i St.prp. nr. 65 (2002-2003). Finansdepartementet har besluttet at det skal gjøres en organisatorisk justering i tollregion Sør-Norge. Tollstedet for Grenlandsområdet som i dag ligger i Skien, flyttes til Porsgrunn med lokalisering nær Grenland havn i Brevik. Bakgrunnen er et endret transportmønster og et ønske om en mer effektiv utnyttelse av ekspedisjons- og kontrollressursene. Etatens oppfølging av omleggingsvedtaket er i gang, med sikte på iverksetting i løpet av 2009.

Mål og budsjett 2009

Finansdepartementet har fastsatt følgende hovedmål for toll- og avgiftsetaten for 2009:

- Hindre ulovlig inn- og utførsel av varer
- Riktig deklarerings og fastsettelse av toll og avgifter
- Rettidig innbetaling av toll og avgifter
- Yte brukerne god service

Den underliggende målstruktur (kvalitative og kvantitative resultatmål) fastsettes i styringsdialogen mellom Finansdepartementet og toll- og avgiftsetaten i forbindelse med utforming av departementets tildelingsbrev til etaten for 2009. I hovedsak vil de viktigste styringsparameterne for 2009 tilsvare dem som ble anvendt for 2007, og til siktede resultater i 2009 skal generelt være like gode som eller bedre enn oppnådde resultater i

2007, jf. for øvrig omtalen foran hvor det bl.a. framgår enkelte områder som foreslås styrket.

Toll- og avgiftsetatens budsjettramme for 2009 foreslås satt til 1 313,3 mill. kroner. Dette er en økning på 6 pst. i forhold til saldert budsjett 2008.

Post 01 Driftsutgifter

Posten omfatter lønnsutgifter og øvrige driftsutgifter, og er budsjettert til 1 219,2 mill. kroner. Dette tilsvarer en økning på 7 pst. i forhold til saldert budsjett 2008. I tillegg til lønns- og prisjusteringer gjelder endringene i hovedsak styrking av grensekontrollen, styrking av virksomhetskontrollen, bekjempelse av valutasmugling og utgifter til drift av Nye TVINN.

For privatrekvirert tollbehandling og for tollforretning som utføres utenfor kontorsted og ekspedisjonstid, betales det særskilte gebyrer som inntektsføres på kap. 4610, post 01 Ekspedisjonsgebyr. For å dekke de merkostnader som slik behandling og ekspedering medfører ved høyere aktivitetsnivå enn forutsatt, ber Finansdepartementet om fullmakt til å overskride bevilgningen under kap. 1610, post 01 Driftsutgifter, mot tilsvarende merinntekter under kap. 4610, post 01 Ekspedisjonsgebyr, jf. forslag til romertallsvedtak II.1.

Post 45 Større utstysanskaffelser og vedlikehold, kan overføres

Posten omfatter anskaffelser til IT-formål, herunder større vedlikehold og utskiftninger i etatens IT-infrastruktur og arbeidet med Nye TVINN. Posten er budsjettert med 94,1 mill. kroner.

For prosjektet Nye TVINN kan det være behov for å inngå avtaler utover budsjettåret. Det bes derfor om fullmakt til å inngå slike avtaler innenfor den kostnadsramme som er angitt foran, jf. forslag til romertallsvedtak V.

Kap. 4610 Toll- og avgiftsetaten

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2007	Saldert budsjett 2008	Forslag 2009
01	Ekspedisjonsgebyr	6 061	6 500	6 000
02	Andre inntekter	3 834	2 200	2 300
03	Refunderte pante- og tinglysingsgebyr	1 944	1 200	2 000
11	Gebyr på kredittdeklarasjoner	267 327	260 000	260 000
15	Refusjon arbeidsmarkedstiltak	148		
16	Refusjon av foreldrepenger	8 068		
17	Refusjon lærlinger	4		
18	Refusjon av sykepenger	18 557		
	Sum kap. 4610	305 943	269 900	270 300

Post 01 Ekspedisjonsgebyr

Posten omfatter gebyrer for privatrevirert tollbehandling og ekspedisjonsgebyr for utført tollforretning utenfor kontorsted og ekspedisjonstid. Satsene for privatrevirert tollbehandling foreslås økt med 20 kroner til 300 kroner for 50 pst. overtid, og 20 kroner til 400 kroner for 100 pst. overtid. Ekspedisjonsgebyret foreslås økt med 10 kroner til 170 kroner per påbegynt halvtime.

Post 02 Andre inntekter

Posten omfatter bl.a. leieinntekter, forsinkelsesrenter og inntekter fra auksjonssalg av overliggende, inndratte varer, og avskiltingsgebyr. Avskiltingsgebyret på 900 kroner er noe høyere enn etatens kostnader tilsier for at det også skal virke preventivt.

Post 03 Refunderte pante- og tinglysingsgebyr

Posten omfatter refusjon av pante- og tinglysingsgebyr som toll- og avgiftsetaten tidligere har betalt ved tvangsinndrivning av restanser, utført av de ordinære namsmenn.

Post 11 Gebyr på kredittdeklarasjoner

Ved innførsel er hovedregelen at toll og avgifter skal betales ved grensepasseringen. Etter tollkredittordningen kan godkjente importører innvilges kreditt, slik at det for hver måned utarbeides en samlefactura med betalingsfrist omkring den 18. i påfølgende måned. For hver innførselsdeklarasjon som belastes en tollkredittkonto, beregnes det et gebyr med hjemmel i tolloven § 35 annet punktum. Gjeldende tollkredittordning videreføres i 2009 med uendret gebyrsats, 75 kroner per deklarasjon.

Kap. 1618 Skatteetaten

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2007	Saldert budsjett 2008	Forslag 2009
01	Driftsutgifter	3 827 964	3 860 100	4 126 800
21	Spesielle driftsutgifter	87 963	105 800	120 400
22	Større IT-prosjekter, <i>kan overføres</i>	198 671	65 700	63 500
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	47 380	48 100	50 000
	Sum kap. 1618	4 161 978	4 079 700	4 360 700

Formål, hovedoppgaver og organisering

De overordnede mål for skatteetaten er å sikre korrekt fastsettelse og innbetaling av skatter og avgifter og sørge for et oppdatert folkeregister. Etaten skal yte god service. Skatteetatens hovedoppgaver er å:

- gjennomføre forskudds- og forhåndsskattutskrivning
- sikre skatte- og avgiftsprovenyet, herunder kontrollere grunnlaget for oppgavene fra skatte- og avgiftspliktige og tredjepart
- fastsette og kontrollere skatt på formue og inntekt, i tillegg til folketrygdavgifter
- fastsette, kontrollere og innkreve merverdi- og arveavgift mv.
- kontrollere og føre tilsyn med de kommunale skatteoppkrevernes innkreving av direkte skatter og arbeidsgiveravgift
- forvalte folkeregisteret
- forvalte regelverk, herunder informere og veilede publikum

Skatteetaten ble omorganisert fra 1. januar 2008 og består nå av Skattedirektoratet og fem underliggende regionale skattekontorer (Skatt nord, Skatt Midt-Norge, Skatt vest, Skatt sør og Skatt øst). I tillegg kommer Oljeskattekontoret og Skatteopplys-

ningen. Skattekontorene har til sammen om lag 250 kontorenheter. Skatteetaten deltar dessuten ved over 100 offentlige servicekontor. Etaten hadde per 1. mars 2008 en bemanning tilsvarende 5 873 årsverk, jf. pkt. 3.4 i del I.

Mål og resultater 2007

Skatteetatens driftsresultater vurderes i forhold til fire fastsatte hovedmål, jf. nedenfor.

Hovedmål 1: Skatter skal fastsettes riktig og til rett tid

I 2007 ble det fastsatt 737,9 mrd. kroner i direkte og indirekte skatter på etatens ansvarsområde, og fastsatt beløp utgjorde til sammen 71,3 mrd. kroner mer enn forrige år, jf. tabell 4.6 og fotnote 1. Det var størst økning i petroleumsskatt (33,1 mrd. kroner), skatt på inntekt og formue (25,0 mrd. kroner) og merverdiavgift (14,8 mrd. kroner). Økning i fastsatt skatt fra petroleumsvirksomheten kan i hovedsak forklares med gjennomgående høye oljepriser i perioden. Økning i andre fastsatte skatter og avgifter kan i hovedsak forklares med en generelt positiv samfunnsøkonomisk utvikling. Det vises for øvrig til omtale i St.prp. nr. 1 (2008-2009) Skatte-, avgifts- og tollvedtak.

Tabell 4.6 Fordelingen av fastsatte skatter og avgifter

	(mill. kroner)		
	2005	2006	2007
Skatt på inntekt og formue	230 000	241 500	266 500
Trygdeavgift	63 500	67 000	71 800
Petroleumsskatt	131 900	184 700	217 800
Sum fastsatt ved likningsbehandlingen	425 400	493 200	556 100
Arbeidsgiveravgift, unntatt sentralt beregnet arbeidsgiveravgift	88 900	95 300	103 100
Merverdiavgift ¹	151 000	172 000	186 800
Arveavgift	1 700	2 100	2 400
Sum fastsatte skatter og avgifter	667 000	762 600	848 400

¹ Beløpet inkluderer merverdiavgift som oppkreves av toll- og avgiftsetaten ved innførsel. For 2007 utgjorde dette 110,5 mrd. kroner. For merverdiavgiftspliktige næringsdrivende er innførselsmerverdiavgiften fradragsberettiget i deres avgiftsoppgjør med skattekontorene, jf. fotnote 2 i tabell 4.5 under kap. 1610 Toll- og avgiftsetaten.

Utskriving og endring av skattekort for inntektsåret 2007

For inntektsåret 2007 ble det i desember 2006 skrevet ut i underkant av 3,3 mill. skattekort. I løp-

et av 2007 ble 31,8 pst. av skattekortene endret. Dette er en økning på 3 prosentpoeng sammenliknet med 2006, som i hovedsak skyldes særlige utfordringer knyttet til utstedelse av skattekort i forbindelse med arbeidsinnvandring. For de

nærmeste foregående årene er det imidlertid registrert en nedgang på om lag 5 prosentpoeng. Denne nedgangen skyldes blant annet økt treffsikkerhet i den sentrale forskuddsutskrivningen.

Likning for inntektsåret 2006

I 2007 behandlet skatteetaten selvangivelser for inntektsåret 2006 fra 3 264 000 lønnstakere og pensjonister, 333 000 personlig næringsdrivende og 204 000 selskaper, jf. tabell 4.7.

Skatteetaten mottok 49,6 mill. oppgaver med grunnlagsdata i forbindelse med skatteoppgjøret i 2007. Dette er på samme nivå som i 2006. Av de mottatte oppgavene var 8 mill. lønns- og trekkoppgaver og 22,2 mill. saldo- og renteoppgaver. I alt ble 98,9 pst. av oppgavene med grunnlagsdata mottatt med godkjent kvalitet innen produksjonsstart for den forhåndsutfylte selvangivelsen. Dette er en marginal nedgang fra tidligere år.

Tabell 4.7 Antall behandlede selvangivelser mv.

	2005	2006	2007
Selvangivelse lønnstakere og pensjonister	3 191 000	3 196 000	3 264 000
Selvangivelse personlig næringsdrivende	330 000	335 000	333 000
Selvangivelse etterskuddspliktige selskaper	163 000	190 000	204 000
Grunnlagsdata (lønns- og trekkoppgaver, bankoppgaver mv.)	41 700 000	48 956 000	49 640 000

I 2007 leverte 52 400 skattytere selvangivelsen for sent. Dette utgjør 1,4 pst. av totalt antall utsendte selvangivelser, som er omlag det samme som året før. Det ble ilagt om lag 54,2 mill. kroner i forsinkelsesavgift for personlig skattytere og 34 mill. kroner for selskaper i 2007.

Den elektroniske selvangivelsen er videreutviklet og forbedret. Tilnærmet alle lønnstakere og pensjonister kan gjøre endringer eller tilføyelser på samtlige selvangivelsesposter. Alle pliktige vedlegg til selvangivelsen er tilgjengelig elektronisk, og brukerne har enkel og rask tilgang til ulike former for elektronisk informasjon og hjelp ved utfyllingen. Vel 2,2 mill. lønnstakere og pensjonister – nær 70 prosent – valgte å levere selvangivelsen elektronisk i 2007 (dvs. via internett, SMS eller telefon). Det er en økning på over 200 000 fra 2006 og på hele 1,2 mill., sammenliknet med 2005. Om lag 1,6 mill. skattytere valgte å levere selvangivelsen over internett. Dette er 200 000 flere enn året før. Brukerundersøkelser viser at ordningen er svært godt mottatt av publikum. Over 78 pst. – 419 495 selvangivelser – fra forskuddspliktige næringsdrivende og etterskuddspliktige selskaper ble levert elektronisk. Det er en økning på over 80 000 fra 2006. Kvaliteten på innsendte oppgaver var bedre i 2007 enn tidligere år.

Skatteoppgjøret for inntektsåret 2006

For inntektsåret 2006 utgjorde utskrevet forskudd 99,96 pst. av utliknet skatt. Dette var klart innenfor resultatmålet som er mellom 98 og 102 pst.

Skatteoppgjøret for inntektsåret 2006 ble klart i juni 2007 for 88 pst. av de forskuddspliktige skattyterne. De resterende fikk skatteoppgjør i oktober 2007 pga. sambeskatning med næringsdrivende ektefelle eller ytterligere kontroll. Etterskuddspliktige skattytere (selskaper mv.) får alltid skatteoppgjør om høsten.

Antallet skattytere som fikk restskatt økte med 12 pst. fra 2006 til 2007, mens antallet med tilgodebeløp er uendret fra 2006. Gjennomsnittlig restskattebeløp var 23 000 kroner, som er en reduksjon fra 2006, da restskattebeløp i gjennomsnitt var 24 600 kroner. Gjennomsnittlig tilgodebeløp var 9 900 kroner. Dette er en økning fra 2006, da tilgodebeløp i gjennomsnitt var 9 150 kroner.

Ved utlegg av likningen ble det i 2007 oppdaget tekniske feil for 1 pst. av forskuddspliktige skattytere. Dette er en marginal nedgang fra 2006 og 2005. Tekniske feil omfatter blant annet registreringsfeil, maskinelle feil og nye opplysninger fra skattytere eller tredjeperson. Feilraten er etter departementets vurdering på et akseptabelt nivå.

Sentralskattekontorene

Sentralskattekontoret for storbedrifter, Sentralskattekontoret for utenlandssaker og Oljeskatte-

kontoret er opprettet for å ivareta spesielle områder innen bedriftsbeskatning, beskatning av utenlandske selskaper og arbeidstakere med midlertidig tilknytning til landet, og beskatning av petroleumsvirksomheten.

Sentralskattekontoret for storbedrifter liknet i 2007 om lag 3 400 selskaper, og det ble utliknet skatt for om lag 21 mrd. kroner, en økning på 8,5 mrd. kroner fra 2006. Det ble liknet 200 færre selskaper i 2007 enn i 2006. Økningen i utliknet skatt gjaldt i hovedsak kraftproduserende selskaper.

Sentralskattekontoret for utenlandssaker registrerte 79 836 utenlandske arbeidstakere og personer på oppdrag i Norge eller på norsk sokkel i 2007. Dette er en økning på hele 32 pst. fra 2006. Noe av økningen skyldes bedre etterlevelse av regelverket som følge av bedre informasjon fra skatteetaten, samt den store medieoppmerksomheten arbeidsinnvandring har hatt i den senere tid. Det alt vesentlige av registreringen på land er knyttet til bygg- og anleggsvirksomhet. Det ble registrert arbeidstakere fra 134 land.

Tabell 4.8 Landene med størst arbeidsinnvandring til Norge

Land	2006	2007	Økning
Polen	18 712	26 694	42,7 pst
Sverige	12 237	14 864	21,5 pst
Storbritannia	6 975	7 980	14,4 pst
Litauen	4 181	6 449	54,2 pst
Tyskland	2 418	4 248	75,7 pst

Det ble totalt liknet 42 558 forskuddspliktige og sjømenn i 2007. Dette er en økning på 30 pst. fra 2006. Utliknet skatt på forskuddspliktige ved ordinær likning for inntektsåret 2006 var 1,6 mrd. kroner, en økning på 0,4 mrd. kroner fra året før. Sentralskattekontoret for utenlandssaker liknet til sammen 516 selskaper og 1 997 forskuddspliktige næringsdrivende ved ordinær likning for inntektsåret 2007. Det er kun en mindre økning i antall selskaper, mens økningen i forskuddspliktige næringsdrivende er svært stor (174 pst.). Utliknet skatt for etterskuddspliktige ved ordinær likning for inntektsåret 2006 var 491 mill. kroner. Dette er en økning på 71 mill. kroner fra året før.

Oljeskattekontoret liknet 50 selskaper i 2007, og utliknet skatt var 217,8 mrd. kroner. Dette er 33,1 mrd. kroner mer enn i 2006.

Merverdiavgift

Ved utgangen av 2007 var det registrert om lag 334 000 virksomheter i merverdiavgiftsmanntallet, og det ble behandlet i alt 1,1 mill. omsetningsoppgaver i løpet av året. 96 pst. av oppgavene ble levert rettidig. Dette er en liten reduksjon fra 2006. Om lag 75 pst. av skjønnsfastsettelsene skjedde innen to måneder. Dette er en reduksjon på seks prosentpoeng fra 2006. Kravet er 90 pst. Oppgaveløsningen her har et forbedringspotensial.

Arve- og gavemeldinger

I 2007 mottok skatteetaten om lag 48 000 arve- og gavemeldinger. Dette er en nedgang på 2 000 saker fra 2006. Arve- og gavemeldinger ble i hovedsak registrert innen 3 uker etter mottak. Dette gjaldt også for skifteattester og øvrige innberetninger. I 2007 ble 79,5 pst. av arve- og gavemeldingene behandlet innen 6 måneder. Dette er en forbedring på 1,5 prosentpoeng fra 2006, mens målet er 90 pst. For klagesaker er målet at alle saker skal behandles innen 3 måneder. I 2007 var resultatet 74,3 pst. Dette er en forbedring med 4,3 prosentpoeng fra 2006. Skatteetaten har iverksatt tiltak for å redusere saksrestanser og saksbehandlingstider på dette området.

Skatteetatens og skatteoppkrevernes kontroll av næringslivet

Hensikten med kontrollarbeidet er å avdekke skatteunndragelser og øke skattyters opplevde risiko for å bli oppdaget. En vesentlig del av skatteetatens kontroll med næringslivet utføres i forbindelse med den årlige likningsbehandlingen og ved behandlingen av omsetningsoppgaver. I tillegg gjennomfører skatteetaten og de kommunale skatteoppkreverne en rekke kontrollaktiviteter, herunder stedlige kontroller. Det utarbeides en felles kontrollplan i hver region, som gir en samlet oversikt over planlagte og gjennomførte kontroller. Planen skal sikre at etatens og kommunenes samlede

kontrollressurser styres ut fra felles prioriteringer i regionen. Samlet antall stedlige kontroller var på omtrent samme nivå som i 2006. Antallet næringsdrivende økte imidlertid betydelig i 2007, slik at andelen kontrollerte er redusert. Det ble i 2007 gjennomført 17 200 stedlige kontroller, hvorav om lag 10 400 ble gjennomført av skattekontorene, som er noe opp fra 2006. Skatteoppkreverne gjennomførte således om lag 6 800 kontroller i 2007, som er markert ned. Skatteoppkreverne er oppfordret til å etablere større kontrollmiljøer, og mange kommuner har etablert interkommunale kontrollordninger. Det er et mål å øke omfanget av stedlige kontroller, jf. også nedenfor om etatens arbeid for å bekjempe svart økonomi og skattekriminalitet.

I 2007 ble om lag 0,7 pst. av omsetningsoppgavene for merverdiavgift kontrollert, noe som er en reduksjon på 0,1 prosentpoeng fra 2006. Nedgangen i andelen kontrollerte skyldes blant annet høy turnover blant kontrollørene. Det er et mål å øke omfanget av oppgavekontrollen.

Skatteetaten har lagt vekt på å øke antallet formalkontroller (kontroll av at formelle krav oppfylles). Slike kontroller gir god kontakt med skattyterne, virker preventivt og er mindre ressurskrevende enn de stedlige kontrollene. Overfor

nyetablerte næringsdrivende gjennomfører skattekontorene informasjonsmøter om mva-regler, regnskapsregler og krav til bokføring. Skatteetaten har dessuten stilt krav om at skatteoppkreverne skal satse på forebyggende arbeid i form av informasjon og veiledning samt møter med revisorer og regnskapsførere. Det er en løpende utfordring å finne den riktige balansen mellom de ulike kontrolltypene.

Saker behandlet i klagenemnder

Tabell 4.9 viser at antall saker som er blitt behandlet i likningsnemnd og overlikningsnemnd, økte fra 2006 til 2007. Antallet saker behandlet i Riksskatte-nemnda er redusert fra 137 i 2006 til 28 i 2007. Antallet saker i 2006 var spesielt høyt på grunn av mange saker knyttet til én skatterettslig problemstilling.

Ved utløpet av 2007 var 85 pst. av sakene til Klagenemnda for merverdiavgift behandlet innen 6 måneder. Dette er en forbedring fra 2006, da 82 pst. av sakene ble behandlet innen 6 måneder. Målet er 90 pst., og etaten gjennomfører tiltak for å bedre situasjonen.

Tabell 4.9 Skatteetaten – antall behandlede saker i klagenemnder

	2005	2006	2007
Behandlet i likningsnemnd og overlikningsnemnd	42 000	46 094	46 914
Behandlet i Riksskattenemnda	50	137	28
Behandlet i Klagenemnda for petroleums-skatt	21	37	39
Behandlet i Klagenemnda for merverdiavgift	272	263	363

Hovedmål 2: Skatter skal betales til rett tid

Innkrevning av inntekts- og formuesskatt og avgifter til folketrygden (trygdeavgift og arbeidsgiveravgift) er lagt til de kommunale skatteoppkreverne, med skatteetaten som overordnet faglig myndighet. Skatteetaten er eneansvarlig for innkrevning av merverdiavgift og arveavgift.

Akkumulert restanse

Samlet aktiv restanse var 21,3 mrd. kroner per 31. desember 2007, om lag 800 mill. kroner høyere enn året før. Økningen gjelder i hovedsak forskuddspliktige der økningen var 1,3 mrd. kroner. Restansene for etterskuddspliktige og arveavgift er redusert med til sammen 1 mrd. kroner fra 2006.

Tabell 4.10 Samlet aktiv restanse¹

	(mill. kroner)		
	2005	2006	2007
Skatt og arbeidsgiveravgift	15 839	16 080	16 643
Merverdiavgift og investeringsavgift ^{2 3}	4 097	4 138	4 506
Arveavgift	222	278	141

¹ Med aktiv restanse menes restanse inklusive krav i konkursbo, men unntatt krav stilt i bero og utgiftsførte krav.

² Omfatter ikke innførselsmerverdiavgift fastsatt av toll- og avgiftsetaten, eller krav på tilbakebetaling av merverdiavgift.

³ Restansen inkluderer et stort konkursbo på 550 mill. kroner (etterberegning).

Skatt og arbeidsgiveravgift

Per 30. juni 2008 utgjorde samlede innbetalinger for forskuddsordningen (forskuddstrekk og forhåndsskatt) 99,6 pst. av de fastsatte krav for inntektsåret 2007. Dette er en reduksjon på 0,1 prosentpoeng i forhold til året før. Det har videre vært

en resultatnedgang for innbetaling av restskatt på 1,2 prosentpoeng av sum krav for inntektsåret 2006. Av arbeidsgiveravgift fastsatt i 2007, ble 99,6 pst. innbetalt. Dette er en nedgang på 0,1 prosentpoeng i forhold til året før. Departementet vurderer resultatene som samlet sett tilfredsstillende.

Tabell 4.11 Skatt og arbeidsgiveravgift for inntektsårene 2005-2007

		(mill. kroner)		
Inntektsår		2005	2006	2007
Forskuddsordningen ¹	Sum krav	253 222	277 209	306 142
	Innbetalt	99,6 pst.	99,7 pst.	99,6 pst.
	Aktiv restanse	875	956	1 148
Etterskuddsskatt ^{2 3}	Sum krav	40 748		
	Innbetalt	99,4 pst.		
	Aktiv restanse	510		
Restskatt ²	Sum krav	14 803	14 603	
	Innbetalt	89,5 pst.	88,3 pst.	
	Aktiv restanse	1 544	1 712	
Arbeidsgiveravgift ¹	Sum krav	87 304	96 121	105 636
	Innbetalt	99,8 pst.	99,7 pst.	99,6 pst.
	Aktiv restanse	212	246	383

¹ Målt per 30. juni – ½ år etter inntektsåret

² Målt per 30. juni – 1 ½ år etter inntektsåret

³ Tall for etterskuddsskatt for 2006 er ikke tilgjengelig på grunn av overgang til nytt system for skatteregnskap. Tallene vil være tilgjengelig fra inntektsåret 2007.

Merverdiavgift

Per 31. desember 2007 var 99,4 pst. av merverdiavgift fastsatt for avgiftsåret 2006 innbetalt, jf.

tabell 4.12. Resultatet er omtrent det samme som i de foregående år og vurderes som klart tilfredsstillende.

Tabell 4.12 Merverdiavgift og investeringsavgift for avgiftsårene 2004-2006

Avgiftsår	(mill. kroner)		
	2004	2005	2006
Sum krav ¹	126 711	142 243	159 692
Innbetalt ¹	99,3 pst.	99,4 pst.	99,4 pst
Ikke innbetalt	890	865	913
Aktiv restanse ²	323	294	309

¹ Målt per 31. desember – 1 år etter avgiftsåret

² Eksklusive konkursbo, restkrav og utgiftsføring

Vanskeligstilte debitorer

En arbeidsgruppe har sett nærmere på skatteetatens håndtering av saker hvor skattyter av ulike årsaker ikke er i stand til å ivareta sine interesser. Det er utarbeidet en rapport som angir en framgangsmåte for identifisering av vanskeligstilte skattytere. Det ble også presentert forslag til endringer og forbedringer i oppfølgingen av disse skattyterne, blant annet opprettelse av regionale enheter som skal arbeide spesielt med denne målgruppen.

Skatteoppkreverfunksjonen i kommune 2312 - sokkelkommunen

Arbeidstakere og oppdragsgivere med midlertidig opphold eller oppdrag på land eller sokkel i Norge og som ikke har tilknytning til andre kommuner, knyttes til denne «kommunen». Sentralskattekontoret for utenlandssaker er likningsmyndighet for sokkelkommunen, mens skatteoppkrevingen er lagt til Skatt vest.

Regnskaps- og avstemmingsarbeidet for kommune 2312 er à jour, og det foreligger tilfredsstillende rutiner for oppgaveløsningen. Den akkumulerte restansen per 31. desember 2007 var 830,5 mill. kroner. Dette er en økning på 324 mill. kroner fra året før. En vesentlig del av økningen skyldes endret rapportering i forbindelse med overgang til nytt skatteregnskapssystem (inkl. krav stilt i bero). Økt arbeidsinnvandring og det store antall skattytere hjemmehørende i land som Norge ikke har bistandsavtale med, har ført til økt saksmengde og store utfordringer i oppgaveløsningen. Departementet vil følge utviklingen nøye.

Skatteetatens kontroll av skatteregnskapet og faglige oppfølging av skatteoppkreverne

Kontroll av skatteregnskapet utføres av regionale kontrollenheter, som administrativt er underlagt

skattekontorene. I 2007 ble samtlige regnskap kontrollert, og det ble gjennomført stedlige kontroller av skatteoppkreverfunksjonen ved nesten alle skatteoppkreverkontorene.

Hovedmål 3: Folkeregisteret skal ha høy kvalitet

Et oppdatert folkeregister er viktig for mange institusjoner i samfunnet. For å sikre et folkeregister med høy kvalitet er skatteetaten blant annet avhengig av at andre instanser gir korrekte opplysninger til etaten og at endringer meldes raskt.

Det er en nedgang i saksbehandlingstiden for flere meldingstyper, men det er fortsatt forbedringspotensial.

Skattekontorenes behandling av klager i bostedssaker ble gjennomført på en tilfredsstillende måte.

Skatteetaten har samarbeidet med bl.a. Statens kartverk og Statistisk sentralbyrå for å øke andelen personer med entydig boligadresse i flerbolighus. Finansdepartementet legger vekt på at dette arbeidet fortsetter.

Hovedmål 4: Brukerne skal få god service

Skatteetaten legger stor vekt på å yte god service og gi god informasjon til de skattepliktige. Utvikling av etatens tjenester gjør det også enklere for skattyterne å handle i tråd med de reglene etaten forvalter.

Skatteetaten gjennomfører jevnlige brukerundersøkelser, både rettet mot lønnstakere og pensjonister og mot næringslivet. En undersøkelse blant lønnstakere og pensjonister viste at elektronisk innlevering av selvangivelse ble oppfattet som relativt enkelt og at rettleidingen var informativ. En undersøkelse blant mindre næringsdrivende viste høy tillit til skatteetaten, men også at informasjonsproduktene kan bli enda bedre tilpasset den enkelte skattyters behov.

Av gjennomførte tiltak for å bedre servicen nevnes:

- Skatteattestordningen, som gjør at den skatte- og avgiftspliktige nå får utstedt fullstendig skatteattest ved henvendelse til ett skatteoppkreverkontor eller skattekontor
- Bindende forhåndsuttalelser fra skattekontorene, som er et servicetilbud til skattytere med enklere skattespørsmål
- Registerinfo, som er et landsdekkende informasjons- og servicesenter for byggenæringen. Her kan aktørene i næringen få informasjon for å vurdere anbudsgiveres seriøsitet før kontrakt inngås.
- Nettbasert forhåndsutfylt selvangivelse for næringsdrivende
- Etablering av regionale service- og informasjonssentre
- Etablering av servicesenter for utenlandske arbeidstakere og deres arbeidsgivere (i samarbeid med Utlendingsdirektoratet, Arbeidstilsynet og politiet)

Samlet resultatvurdering

Finansdepartementet vurderer resultatene i 2007 på fastsettingsområdet som stort sett tilfredsstillende. Kvaliteten på opplysningene som etaten mottar som grunnlag for likningen, blir stadig bedre, og en betydelig andel av grunnlagsdata rapporteres elektronisk. Nær 70 pst. av selvangivelsene for lønnstakere og pensjonister ble levert elektronisk. Det er en økning på om lag 6 prosentpoeng fra 2006. Det er også en stor økning i innlevering av elektroniske selvangivelser fra næringslivet fra 74 pst. til 78 pst.

Det ble gjennomført like mange stedlige kontroller i 2007 som i 2006, selv om antallet kontroller utført av skatteoppkreverne gikk markert ned. Det er utfordrende å finne riktig balanse mellom de forskjellige kontrolltypene. Det er et mål å øke omfanget av oppgavekontrollen og stedlige kontroller.

Resultatene på innkrevingsområdet er noe svakere i 2007 enn i 2006, men vurderes samlet sett som tilfredsstillende.

Resultatene i 2007 for folkeregisterfunksjonen viste en reduksjon i saksbehandlingstiden for registrering av flere meldingstyper. Resultatene var stort sett i samsvar med oppsatte mål.

Departementet vurderer etatens service overfor brukerne som tilfredsstillende, men med et forbedringspotensial på enkelte områder.

Sentrale utfordringer og tiltak

Skatteetaten står overfor flere utfordringer de nærmeste årene. Nedenfor er enkelte sentrale utfordringer og tilhørende tiltak fra etaten nærmere beskrevet.

Etaten skal bekjempe svart økonomi og skattekriminalitet

Arbeidet med å redusere omfanget av svart økonomi og skatteunndragelser er ett av skatteetatens viktigste innsatsområder. Svart økonomi undergraver blant annet skatte- og avgiftssystemet og svekker det offentlige inntektsgrunnlag.

Unndragelsesmetoder og ulovlige handlinger utvikles i et tempo og omfang som krever økt innsats og nye virkemidler i arbeidet med å avdekke og sanksjonere unndragelser. Det er for eksempel en klar tendens at kompleksiteten i sakene som avdekkes er økende, blant annet som følge av mer bruk av informasjonsteknologi og komplekse selskapsstrukturer. Dersom arbeidsledigheten fortsatt holder seg lav, kan det påregnes fortsatt høy arbeidsinnvandring og store utfordringer for likning og kontroll av utenlandske arbeidstakere og norske filialer av utenlandske selskaper. For å kunne møte disse utfordringene, er det viktig at skatteetaten har tilstrekkelige kontrollressurser og riktig kompetanse, og at ressursene utnyttes effektivt.

Skatteetaten legger stor vekt på godt samarbeid med andre myndigheter i inn- og utland. Dessuten bidrar samarbeid med en rekke arbeidslivs- og bransjeorganisasjoner til økt etterlevelse og seriøsitet i næringslivet. Også revisorer, regnskapsførere og advokater er viktige samarbeidspartnere. Etaten viderefører det viktige samarbeidet med toll- og avgiftsetaten, Mattilsynet, Arbeidstilsynet, Fiskeridirektoratet, Arbeids- og velferdsetaten, politiet og påtalemyndigheten. Videre er det opprettet en egen «Kompetansegruppe for politiet/påtalemyndigheten og skatteetaten i EMK-spørsmål». Kompetansegruppen skal behandle felles problemområder knyttet til den europeiske menneskerettskonvensjonen (EMK) med sikte på å komme fram til felles oppfatninger av rettslige og operative spørsmål. Gruppen har deltakere fra Skattedirektoratet, ØKOKRIM og Riksadvokatembetet. Det nordiske samarbeidet og Østersjøsamrådet fungerer tilfredsstillende, og etaten samarbeider også godt med for eksempel de russiske skattemyndighetene. Utover dette samarbeider etaten med andre lands skattemyndigheter, blant annet ved utveksling av kontrollopplysninger om formue og inntekt og om innkreving, felles

kontrollaksjoner og bistand i enkeltsaker. Skatteetaten vil bygge opp kontrollkompetanse spesielt rettet mot grenseoverskridende handel og persons investeringer i utlandet.

Skatteetaten har de senere årene økt innsatsen mot alvorlige skatteunndragelser. For å bidra til etterforskning av sakene som anmeldes ikke stopper opp, er det etablert en landsdekkende ordning med bistandsrevisorer. Ordningen innebærer at skatterevisorer bistår politiet i behandlingen av skatte- og avgiftssaker. Det operative samarbeidet med politiet er bedret, og det er en positiv utvikling i behandlingen av økokrimsaker innenfor skatte- og avgiftsområdet. Tilsagnsordningen for oppfølging av konkursbo bidrar til avdekking av skatte- og avgiftskriminalitet i forbindelse med konkurser, jf. nærmere omtale nedenfor.

Skatteetaten vil øke kontrollinnsatsen overfor enkeltbransjer for å forebygge og avdekke skatteunndragelser og annen økonomisk kriminalitet. For å effektivisere og øke kvaliteten på etatens kontrollarbeid skal det utvikles et IT-basert hjelpesystem for kontroll. De regionale skattekrimenhetene vil bli ytterligere utbygd for å avdekke skatte- og avgiftskriminalitet og avansert skatteplanlegging som etatens ordinære kontrollmiljøer ikke fanger opp.

Merverdiavgiften, som er en av statens viktigste inntektskilder, baserer seg på egedeklarering fra den avgiftspliktige. Både internasjonalt og i Norge er det økende omfang av merverdiavgiftssvindel. Skatteetaten vil derfor styrke merverdiavgiftskontrollen vesentlig, herunder også kontrollen ved registrering i avgiftsmanntallet.

I budsjettforslaget for 2009 er det foreslått særskilt avsatt 99,2 mill. kroner til tiltak for å forebygge og avdekke svart økonomi og skatteunndragelser og til innsats overfor utenlandske arbeidstakere, jf. omtale også i proposisjonens del I, pkt. 2.5. Helårsvirkningen av denne styrkingen vil være 185,4 mill. kroner fra 2010.

Arbeidsinnvandring

Antall utlendinger som arbeider i Norge, enten som lønnstakere i norske og utenlandske virksomheter eller som selvstendig næringsdrivende, har økt kraftig de senere år. Det er noe usikkert om denne økningen vil fortsette. Ved mangel på arbeidskraft i Norge og når det er internasjonal konkurranse om etterspurt arbeidskraft, må offentlige myndigheter legge til rette for at arbeidsinnvandringen kan gjennomføres på en effektiv måte.

Det vil fortsatt være behov for særskilte tiltak overfor utenlandske skattytere. På bakgrunn av de

gode erfaringene med opprettelsen av et felles servicesenter i samarbeid med politiet, utlendingsmyndighetene og Arbeidstilsynet i Oslo høsten 2007 vurderes det å etablere flere felles servicesentre rundt om i landet. I 2008 etablerte skatteetaten et treårig utviklingsprogram for å øke etterlevelsen av regelverket blant utenlandske skattytere. Det legges vekt på å gi bedre informasjon og service, mer effektiv produksjon og mer effektive kontroller. Utviklingsprogrammet innebærer at skatteetaten skal øke oppmerksomheten om utenlandske skattytere på tvers av etatens organisering, heve kunnskapsnivået i etaten og heve kvaliteten på arbeidet med regelverksendringer og samordning av praksis og rutiner. I årene som kommer vil skatteetaten utvide samarbeidet med andre offentlige myndigheter, utenriksstasjonene og skattemyndighetene i andre land. I budsjettforslaget for 2009 er det foreslått særskilt avsatt 13 mill. kroner til styrking av skatteetatens innsats overfor utenlandske borgere, jf. foran.

Skatteetatens oppfølging av skattereformen

Innføring av aksjonærmodellen mv.

Det vises til Ot.prp. nr. 1 (2004-2005) og Innst. O. nr. 10 (2004-2005) om endringer i beskatningen av personlige aksjonærer. Saken er også omtalt senest i St.prp. nr. 1 (2007-2008) for Finansdepartementet. Aksjonærmodellen for personlige aksjonærer og fritaksmetoden for selskapsaksjonærer gjennomføres ved videreutvikling av aksjonærregisteret (AR) og etablering av et fonds- og samvirke-register (FONSA). Aksjer og grunnfondsbevis skal behandles i AR, mens fondsandeler og samvirkeandeler behandles i FONSA. Registeret ble ferdigstilt tidlig i 2008.

Det vil være behov for å videreutvikle registeret for ytterligere å heve kvaliteten. Det vil også være behov for kontinuerlige informasjonstiltak både overfor selskaper og fondsforvaltere, samt aksjonærer, andelseiere og andre aktører om endringer i ligningsloven, fritaksmetoden og aksjonærmodellen mv. i perioden. Kostnadsrammen for omleggingene ble i 2006 fastsatt til 206,6 mill. kroner. For 2009 er det foreslått avsatt 35 mill. kroner til det videre arbeidet.

Effektiv utnyttelse av teknologi og IT-systemer

Nytt forvaltningssystem for skatteinnkreving (SKARP-prosjektet)

Det vises til omtale av SKARP-prosjektet senest i St.prp. nr. 1 (2007-2008) for Finansdepartementet. Gjennom prosjektet er det utviklet et nytt innkreving- og regnskapssystem for all skatt, trygdeavgift

og arbeidsgiveravgift (SOFIE). Løsningen vil bidra til en mer effektiv innfordring, bedre informasjonstilgang og bedre tjenester overfor næringsliv og brukere.

Samtlige kommuner har nå tatt SOFIE i bruk. Innføringen av systemet har vært krevende, men vurderes så langt som vellykket. SKARP-prosjektet avsluttes høsten 2008.

For 2009 er det foreslått avsatt 20 mill. kroner til videreutvikling av SOFIE, blant annet til funksjonalitet som var med i de opprinnelige planene for systemet, jf. St.prp. nr. 1 (2007-2008) for Finansdepartementet. Dette arbeidet vil bli fulgt opp av linjeorganisasjonen i Skattedirektoratet.

Utvikling av nytt system for arveavgift

Skattedirektoratet har utviklet et nytt system for reskontro-, regnskapsføring og innfordring av arveavgift. Denne delen av arveavgiftssystemet ble tatt i bruk i 2007. Skatteetatens IT-system for fastsetting av arveavgift bygger på gammel teknologi og er vanskelig å vedlikeholde. Et nytt system for fastsetting av arveavgift skal etter planen settes i drift i løpet av 2009. Samlede utviklingskostnader ble i St.prp. nr. 59 (2007-2008) Tilleggsbevilgninger og omprioriteringer i statsbudsjettet 2008, anslått til 17,6 mill. kroner. For 2009 er det foreslått avsatt 12,9 mill. kroner til utviklingsarbeidet.

Utvikling av nytt system for likning (SL-prosjektet)

Det overordnede målet er å utvikle og innføre et system som skal effektivisere og forenkle hele likningsløpet og sørge for sambruk av funksjonalitet og brukergrensesnitt mellom de ulike systemene som anvendes i likningsprosessen. Systemet skal være fleksibelt med hensyn til endringer av organisasjon og regelverk. Løsningen skal blant annet bidra til mer effektiv saksbehandling ved hjelp av automatiserte prosesser og kontroller, bedre muligheter for rasjonell oppgavefordeling på tvers av kontorenheter og regioner, økt likebehandling av skattytere, enklere informasjonsutveksling med andre etater, mer elektronisk samhandling med publikum, forenkling for skattytere og bedre systemforvaltning. SL bygges som en videreutvikling av dagens system for næringslikning, SLN, og erstatter i sin helhet tilsvarende system for forskuddspliktige, DSB. Prosjektet vil pågå i perioden 2006-2010. Det vises for øvrig til tidligere omtale av prosjektet, senest i St.prp. nr. 1 (2007-2008).

Gjeldende kostnadsramme for prosjektet er 172,6 mill. kroner. Behov for ny funksjonalitet som følge av endrede rammebetingelser og muligheten for mer framtidrettede teknologiske løsninger

nødvendigjør revisjon av kostnadsrammen. Sentrale funksjonstilføyelser er konvertering til ny teknologisk utviklingsplattform, utvikling av nytt system for registrering av kontrollopplysninger ved Sentralskattekontoret for utenlandssaker, oppgraderinger av sentralt eiendomsregister og tilrettelegging for modernisert arkitektur. Prosjektets kostnadsramme foreslås derfor økt til 322,8 mill. kroner. I tillegg til denne kostnadsrammen vil det påløpe 77,2 mill. kroner til drift av løsningen (SLN/SL) i prosjektperioden. Dette er kostnader som i hovedsak vil påløpe uavhengig av prosjektgjennomføringen. Som del av revidert kostnadsramme er ny risikoavsetning for prosjektet beregnet til 70,0 mill. kroner. For 2009 er det foreslått avsatt 107,4 mill. kroner, herunder en risikoavsetning på 8,8 mill. kroner, til prosjektet.

Forhåndsutfylt selvangivelse for personlig næringsdrivende

Fra inntektsåret 2007 fikk alle personlig næringsdrivende en ny forhåndsutfylt selvangivelse. Løsningen er framtidrettet og fleksibel, og skattyternes behov for en brukervennlig leveringstjeneste er ivaretatt på en god måte. Det er et mål at internettjenesten skal være mer attraktiv å benytte enn papirbasert selvangivelse. Videre tilbys forhåndsutfylling av data etaten har om den personlig næringsdrivende, både på papir, internett og ut til skattyters fagsystemer (årsoppgjørssystemer).

Effekter av system for likning av næringsdrivende (SLN)

I St.prp. nr. 1 (1999-2000) ble det stilt krav til at det nye IT-systemet for likning av næringsdrivende (SLN) skulle gi effekter for næringslivet og skatteetaten. Første versjon av SLN ble satt i pilotdrift for fem likningskontorer i 2001. Fra 2004 var SLN i landsomfattende drift. Skattedirektoratet foretok i 2006 en kartlegging av effekter for SLN for å se om fastsatte krav til systemet er oppfylt. Kartleggingen viser at SLN har fått stor oppslutning fra næringslivet, og at antallet næringsdrivende som leverer selvangivelsen elektronisk, har oversteget estimatene som var lagt til grunn i lønnsomhetsanalysen. Dette har hatt positive effekter for næringslivet i form av redusert tidsbruk til innrapportering og innsparinger i porto og liknende. Innføringen av SLN og ny årssyklus for næringslivet har medført bedre kvalitet på innrapporterte oppgaver, og antallet feil og mangler i mottatte oppgaver har blitt halvert for alle skattytertyper fra likningsårene 2003 til 2005. Det er samtidig identifisert flere ikke-kvantifiserbare nytteeffekter relatert til

større fleksibilitet og samarbeid i skatteetaten. Finansdepartementet er tilfreds med de effekter SLN så langt har gitt for likningen av næringsdrivende.

Effekter av Altinn I

Altinn er en internettbasert innrapporteringskanal som gjør at næringsdrivende og privatpersoner kan utføre sine lovpålagte innrapporteringsplikter på en enkel, sikker og effektiv måte. Skatteetaten tilbyr nå 19 tjenester via Altinn, og oppslutningen om tjenestene er stadig økende. Brukerundersøkelser og analyser viser positive effekter av Altinn for alle brukergrupper, herunder reduserte kostnader for både næringslivet og skatteetaten. Andelen elektronisk innlevering av merverdiavgiftsoppgaven, selvangivelsen for næringsdrivende og aksjonærregisteroppgaven var i 2007 hhv. 77,2 pst., 78,4 pst. og 89,5 pst. 23 etater har i dag samarbeidsavtaler om bruk av Altinn.

Altinn II – tilpasning av eksisterende tjenester og utvikling av nye tjenester

Hovedprosjektet Altinn II er et samarbeidsprosjekt for utvikling av felles infrastruktur i forvaltningen. Altinn skal videreutvikles som et verktøy for å nå målsettingene om elektronisk kommunikasjon mellom det offentlige og brukerne. Dette området har et potensial for store effektiviserings- og samordningsgevinster for offentlig og privat sektor. Altinn II ledes av Brønnøysundregistrene, og skatteetaten vil delta aktivt i hovedprosjektet, jf. St.prp. nr. 1 (2008-2009) for Nærings- og handelsdepartementet. Det er foreslått avsatt 9,5 mill. kroner til skatteetatens arbeid med Altinn II i 2009.

Utvikling av elektronisk ID (eID) og signatur (e-signatur)

Det vises til omtale av elektronisk ID (eID) og signatur (e-signatur) i elektronisk kommunikasjon med og i offentlig sektor i St.prp. nr. 1 (2006-2007) for Fornyings- og administrasjonsdepartementet (FAD). FAD tilrettelegger for at rammeverk for eID og e-signatur i elektronisk kommunikasjon med og i offentlig sektor blir publisert og gjort kjent for offentlige virksomheter. Rammeverket skal beskrive fire risikonivåer med tilsvarende sikkerhetsnivå, og skal være rettleidende for alle statlige virksomheter og kommunene. Skattedirektoratet og Direktoratet for forvaltning og IKT samarbeider om et forprosjekt for å utvikle et opplegg for felles offentlig eID på sikkerhetsnivå tre for inn-

byggerne. Det vises i den forbindelse til omtale i St.prp. nr. 1 (2008-2009) for FAD.

Organisering

Reorganisering av skatteetaten (ROS)

Det vises til bred omtale av reorganiseringen av skatteetaten i St.prp. nr. 1 (2006-2007) for Finansdepartementet, jf. også Ot.prp. nr. 1 (2006-2007). Skatteetaten er fra 1. januar 2008 organisert i to nivåer: Skattedirektoratet og et regionalt nivå. Det er etablert fem regionale skattekontorer: Skatt nord, Skatt Midt-Norge, Skatt vest, Skatt sør og Skatt øst. I tillegg kommer Oljeskattekontoret og Skatteopplysningen. Reformen innebærer en betydelig modernisering av landets skatteforvaltning, og representerer et viktig fornyingstiltak på Finansdepartementets ansvarsområde. Reformen skal gjennomføres i perioden 2007-2009. De samlede kostnadene for gjennomføringen anslås nå til 240 mill. kroner, dvs. om lag 40 mill. kroner mer enn tidligere lagt til grunn. Økningen skyldes i hovedsak at utgifter til lønn, husleie og flytting har økt. I budsjettforslaget for 2009 er det foreslått avsatt 74,3 mill. kroner til arbeidet med reformen.

Ny organisering av skatteutvalgene

Det vises til omtale av ny organisering av skatteutvalgene i Ot.prp. nr. 1 (2007-2008) Skatte-, avgifts- og tollvedtak, kapittel 29.5. Skatteutvalgene kan gi betalingsutsettelse, sette ned og frafalle skattekrav på rimelighetsgrunnlag. Fra 1. januar 2009 organiseres skatteutvalgene etter mønster av de folkevalgte skatteklagenemndene. Dette innebærer at det skal være ett skatteutvalg for hver av de fem skatteregionene. Finansdepartementet har fastsatt forskrift om oppnevning og organisering av skatteutvalgene.

Mål og budsjett 2009

Finansdepartementet har fastsatt følgende hovedmål for skatteetaten for 2009:

- Skattene skal fastsettes riktig og til rett tid
- Skattene skal betales til rett tid
- Folkeregisteret skal ha høy kvalitet
- Brukerne skal få god service

Den underliggende målstruktur (kvalitative og kvantitative resultatmål) fastsettes i styringsdialogen mellom Finansdepartementet og skatteetaten i forbindelse med utforming av departementets tildelingsbrev til etaten for 2009. I hovedsak vil de viktigste styringsparameterne for 2009 tilsvare dem som ble anvendt for 2007, og tilsiktede resul-

tater i 2009 skal generelt være like gode som eller bedre enn oppnådde resultater i 2007, jf. for øvrig omtalen foran der det bl.a. framgår enkelte områder som foreslås styrket. Et stramt arbeidsmarked og høy turnover i viktige stillingsgrupper vil i tillegg til pågående omorganisering, kunne medføre særlige utfordringer for etatens oppgaveløsning.

Skatteetatens budsjetttramme for 2009 foreslås satt til 4 360,7 mill. kroner. Dette er en økning på 6,9 pst. i forhold til saldert budsjett for 2008.

Post 01 Driftsutgifter

Posten omfatter lønnsutgifter, utgifter til opplæring, utgifter til leie og drift av kontorlokaler, reiser, kontorutstyr mv. Posten dekker også betalingsformidlingsutgifter mv. i forbindelse med skattebetalingsordningen og midler til innkreving av skatt på petroleumsforekomster. Beløpet inkluderer videre utgifter til regnskapsføring, innkreving og kontroll av skatt fra oppdrags- og arbeidstakere som er skattepliktige i Norge, men som ikke har tilknytning til noen kommune. Blant andre oppgaver som dekkes av posten, nevnes tilpasninger ved oppfølging av skattereformen, drift og forvaltning av nytt skatteregnskapssystem (SOFIE) og etatens eget arbeid med forvaltning av Altinn. For 2009 foreslås det bevilget 4 126,8 mill. kroner under post 01 – en økning på 6,9 pst. Økningen skyldes blant annet den store satsingen på forebygging av skatte- og avgiftskriminalitet, tilpasninger til endret regelverk og lønns- og prisjusteringer.

Skatteetaten har inntekter i forbindelse med salg av tjenester til andre statsinstitusjoner og kommuner, og enkelte andre inntekter. På grunn av usikkerhet om størrelsen på inntektene ber

Finansdepartementet om fullmakt til å overskride bevilgningen under kap. 1618, post 01 Driftsutgifter, med et beløp tilsvarende merinntekter under kap. 4618, post 02 Andre inntekter, jf. forslag til romertallsvedtak II.1.

Post 21 Spesielle driftsutgifter

Posten omfatter skatteetatens utgifter til innkreving av merverdiavgift mv., skatteetatens andel av de kommunale skatteoppkrevernes utgifter til innkreving av arbeidsgiveravgift, skatt og trygdeavgift, og omkostninger knyttet til tvangsforretninger, tinglysing og garantistillelser. For 2009 foreslås det bevilget 120,4 mill. kroner under post 21.

Post 22 Større IT-prosjekter, kan overføres

Posten omfatter bevilgning til utvikling av nytt system for likning og saksbehandling (SL). Prosjektet er nærmere omtalt ovenfor. For 2009 foreslås det bevilget 63,5 mill. kroner under post 22.

For dette investeringsprosjektet kan det være behov for å inngå avtaler utover budsjettåret. Det bes derfor om at skatteetaten gis fullmakt til å inngå slike avtaler innenfor den kostnadsrammen som er angitt foran, jf. forslag til romertallsvedtak V.

Post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, kan overføres

Posten omfatter en avsetning til IT-formål, herunder utgifter til større IT-utskiftninger i etaten. For 2009 foreslås det bevilget 50 mill. kroner under post 45.

Kap. 4618 Skatteetaten

Post	Betegnelse	(i 1 000 kr)		
		Regnskap 2007	Saldert budsjett 2008	Forslag 2009
01	Refunderte utleggs- og tinglysningsgebyr	39 911	21 700	50 000
02	Andre inntekter	33 336	27 900	29 100
05	Gebyr for utleggsforretninger	22 929	14 800	23 000
07	Gebyr for bindende forhåndsuttalelser	1 556	2 000	2 000
15	Refusjon arbeidsmarkedstiltak	879		
16	Refusjon av foreldrepenger	27 768		
17	Refusjon lærlinger	100		
18	Refusjon av sykepenger	65 339		
	Sum kap. 4618	191 818	66 400	104 100

Post 01 Refunderte utleggs- og tinglysningsgebyr

Posten omfatter refusjon av gebyrer ved utleggsforretninger som utføres av de ordinære namsmenn, samt statens andel av de refusjoner skatteoppkreverne mottar fra debitor, jf. kap. 1618, post 21.

Post 02 Andre inntekter

Posten omfatter blant annet refusjon av utgifter til porto som skatteetaten legger ut for kommunene i forbindelse med skatteoppgjøret, refusjon av fellesutgifter i bygg der etaten er største bruker, inntekter fra salg av datatjenester, kurs i regi av skatteoppkreverne, gebyrer for folkeregisteropplysninger og enkelte andre inntekter.

Post 05 Gebyr for utleggsforretninger

Posten omfatter gebyrinntekter fra utleggsforretninger som skattekontorene selv utfører.

Post 07 Gebyr for bindende forhåndsuttalelser

Posten omfatter inntekter fra gebyrer for bindende forhåndsuttalelser fra Skattedirektoratet i skatte- og avgiftssaker og fra skattekontorene om skatt.

Tilsagnsordningen vedrørende oppfølging av konkursbo

For å sikre og følge opp krav i konkursbo som ledd i det offentlige innkrevingsarbeidet, ble det for 2007 gitt fullmakt til å stille nye, betingede tilsagn om dekning av omkostninger ved fortsatt bobehandling for inntil 8,0 mill. kroner. Ved utgangen av 2007 forelå betingede tilsagn om dekning av omkostninger ved fortsatt bobehandling for vel 1 mill. kroner. Tilsagnsfullmakten er knyttet til kap. 1610 Toll- og avgiftsetaten, post 01 Driftsutgifter og kap. 1618 Skatteetaten, post 21 Spesielle driftsutgif-

ter. Videre har skatteoppkreverne etter § 4-6 i skatteoppkreverinstruksen anledning til å gi tilsagn inntil 0,5 G til dekning av utgifter til videre bobehandling. Ved tilsagn som innvilges av skatteoppkreverne, belastes skatteregnskapet for utbetalinger. Skatteoppkrevernes tilsagn er ikke omfattet av rapporteringen.

Tilsagn gis vanligvis når fortsatt bobehandling antas å kunne tilføre boet aktiva, men hvor det enkelte konkursbo ikke har evne til å bære risikoen for kostnadene. I særlige tilfeller er tilsagnet begrunnet med preventive hensyn. Dette gjelder blant annet når mistanke om økonomisk kriminalitet tilsier at konkursboet forfølger forholdet privatrettslig eller ved å overføre saken til påtalemyndigheten. Ifølge skatteetaten ble konkursbo der tilsagn bortfalt fordi boene inngikk forlik eller fikk rettens medhold, i 2007 tilført til sammen 4,9 mill. kroner. Dette er om lag på samme nivå som året før. Ordningen bidrar til å motvirke bevisst økonomisk tapping av virksomheter.

Skattedirektoratet har gjennomført en evaluering av tilsagnsordningen, hvor det er innhentet uttalelser fra toll- og avgiftsetaten, enkelte skatteoppkrevere og Konkursrådets leder. Evalueringen viser at kreditorene får en merdekning i konkursbo der det er gitt tilsagn om midler til videre bobehandling. Ordningen bidrar også til å avsløre overtredelser av skatte-, avgifts-, og regnskapslovgivningen.

Både av innfordringsmessige og allmennpreventive grunner anser Finansdepartementet det viktig å videreføre ordningen. Ansvar for å treffe avgjørelser om nye tilsagn er delegert til Skattedirektoratet og Toll- og avgiftsdirektoratet. Ordningen foreslås videreført i 2009 ved at Skattedirektoratet og Toll- og avgiftsdirektoratet gis fullmakt til å stille nye betingede tilsagn om dekning av omkostninger ved fortsatt bobehandling for inntil 8,0 mill. kroner, innenfor en samlet fullmakt for nye og gamle tilsagn på 17,4 mill. kroner, jf. forslag til romertallsvedtak VII. Finansdepartementet vil foreta fordelingen mellom de to direktoratene.

Tabell 4.13 Tilsagnsordningen vedrørende oppfølging av konkursbo

	(i 1 000 kr)
	Tilsagn
Samlet ansvar per 1. januar 2007	5 447
Nye tilsagn i 2007	1 758
Tilsagnsreduksjoner som følge av utbetalinger i avsluttede bo	- 145
Tilsagnsreduksjoner som følge av utbetalinger i ikke avsluttede bo	- 4 924
Differanse mellom tilsagn og utbetalinger i avsluttede bo	- 795
Samlet ansvar per 31. desember 2007	1 341
Fullmakt til nye tilsagn i 2008	8 000
Forslag til fullmakt til nye tilsagn i 2009	8 000
Samlet fullmakt i 2009 for nye og gamle tilsagn – forslag	17 341

Programkategori 23.30 Offisiell statistikk

Utgifter under programkategori 23.30:

(i 1 000 kr)					
Kap.	Betegnelse	Regnskap 2007	Saldert budsjett 2008	Forslag 2009	Pst. endr. 08/09
1620	Statistisk sentralbyrå	630 668	621 000	655 700	5,6
	Sum kategori 23.30	630 668	621 000	655 700	5,6

Kap. 1620 Statistisk sentralbyrå

(i 1 000 kr)					
Post	Betegnelse	Regnskap 2007	Saldert budsjett 2008	Forslag 2009	
01	Driftsutgifter	414 845	440 800	467 100	
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	209 433	170 000	177 500	
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	6 390	10 200	11 100	
	Sum kap. 1620	630 668	621 000	655 700	

Hovedoppgaver

Statistisk sentralbyrå er det sentrale organ for inn-samling, utarbeiding og formidling av offisiell statistikk. Ifølge § 3-1 i statistikkloven har Statistisk sentralbyrå ansvar for å:

- kartlegge og prioritere behov for offisiell statistikk
- samordne statistikk som blir utarbeidet av forvaltningsorganer
- utvikle statistiske metoder og utnytte statistikken til analyse og forskning
- gi opplysninger til statistisk bruk for forskningsformål og for offentlig planlegging
- ha det norske hovedansvaret for internasjonalt statistisk samarbeid

Statistikkloven fastslår at Statistisk sentralbyrå er en faglig uavhengig institusjon, administrativt underlagt Finansdepartementet. Denne uavhengigheten av myndigheter og interessegrupper er avgjørende for den tillit og autoritet som offisiell statistikk må ha. Samtidig er datasikkerhet og personvern avgjørende forutsetninger for tillit hos

oppgavegiverne og dermed for Statistisk sentralbyrås virksomhet.

Organisering

Ledelsen i Statistisk sentralbyrå utgjøres av administrerende direktør, assisterende direktør og avdelingslederne i organisasjonens ni avdelinger. Virksomheten hadde i alt 998 ansatte ved utgangen av 2007, fordelt med 612 i Oslo og 386 i Kongsvinger. Bemanningen er anslått til 942 årsverk per 1. mars 2008, jf. pkt. 3.4. i del I. I tillegg kommer en intervjuorganisasjon på 235 personer per 1. januar 2008.

Med hjemmel i statistikkloven oppnevner Finansdepartementet medlemmer til *styret* i Statistisk sentralbyrå. Det består av fem representanter med vararepresentanter, i tillegg til styreleder og nestleder. Styret fører alminnelig tilsyn med utviklingen i offisiell statistikk og med Statistisk sentralbyrås virksomhet. Styret behandler også Statistisk sentralbyrås strategi, budsjettforslag og årlig arbeidsprogram etter forslag fra administrerende direktør.

Statistikkrådet bidrar til å koordinere produksjon og formidling av offisiell statistikk i Norge. Rådet ledes av administrerende direktør i Statistisk sentralbyrå, og består fra 2008 av 24 statistikkprodusenter og viktige registereiere. Statistikkrådet legger fram årsrapport.

Det er etablert 18 *rådgivende utvalg* med representanter for brukere og oppgavegivere, og som gir råd om mål og prioriteringer innen ulike statistikkområder.

Rapport 2007

Mål og resultatoppnåelse

Nedenfor følger en nærmere beskrivelse av resultater for driften i 2007.

Frigitte statistikker

I 2007 ble det publisert 977 statistikker, 122 flere enn i 2006. Økningen skyldes i hovedsak overføring av finansmarkedsstatistikk fra Norges Bank, men også uten dette bidraget økte produksjonen, målt i antall statistikker, i 2007.

Tabell 4.14 Frigitte statistikker

	2003	2004	2005	2006	2007
Frigitte statistikker	831	815	791	855	977

Statistisk sentralbyrå har som mål å øke publiseringen på sin egen hjemmeside (www.ssb.no) og dermed begrense publiseringen på papir. I 2007 ble det gitt ut 224 papirpublikasjoner, 19 færre enn året før. Antall oppslag på hjemmesiden fortsetter å øke. Statistikk fra Statistisk sentralbyrå blir daglig referert i norske medier og er en viktig informasjonskilde i samfunnet.

Forskningspubliseringen i 2007 var om lag på samme nivå som tidligere år. Det ble publisert

noen flere norske tidsskriftsartikler, men færre utenlandske.

Punktlighet

Både internasjonalt og i Norge er det krav om at tidspunkt for publisering av offisiell statistikk er annonsert på forhånd. I 2007 kom 90 pst. av statistikkene til varslet tidspunkt, jf. tabell 4.15. Dette er om lag på linje med tidligere år.

Tabell 4.15 Frigivelse av statistikker – andel avvik fra annonsert tidspunkt

	2003	2004	2005	2006	2007
Andel avvik fra varslet tidspunkt (i pst.)	8	11	10	6	10

Aktualitet

Tabell 4.16 viser statistikkens aktualitet målt i antall uker fra referanseperiodens utløp til statistikken blir publisert. Aktualiteten er god sammenliknet med statistikken i en rekke andre land, særlig for måneds- og kvartalsstatistikken. I 2007 ble

aktualiteten bedret ytterligere for årsstatistikken, og siden 2000 er den i gjennomsnitt bedret med i overkant av 6 uker. Aktualiteten ble imidlertid noe redusert for kvartalsstatistikken i 2007. Som for 2006, skyldes reduksjonen en vesentlig forsinkelse i publisering knyttet til lastebilundersøkelsen.

Tabell 4.16 Statistikkens aktualitet – antall uker etter periodens utløp

	Antall statistikker i 2007	2003	2004	2005	2006	2007
Månedsstatistikk	11	3,5	3,5	3,4	3,4	3,2
Kvartalsstatistikk	15	8,9	9,6	8,1	8,7	9,7
Årsstatistikk	70	43,7	42,9	41,5	40,4	38,3

Svarprosent

For å lage statistikk med tilstrekkelig god kvalitet er det viktig med høye svarprosent. Svarprosen-

tene for Statistisk sentralbyrås undersøkelser med oppgaveplikt er høye, jf. tabell 4.17. I de frivillige undersøkelsene er svarprosenten noe lavere, men likevel på et tilfredsstillende nivå.

Tabell 4.17 Svarprosent i undersøkelser fra Statistisk sentralbyrå

Undersøkelser:	2003	2004	2005	2006	2007
- Med oppgaveplikt	94	95	97	95	95
- Frivillige	78	79	77	75	73

Oppgavebyrde

Oppgavepliktregisterets beregninger viser at arbeid knyttet til rapportering til Statistisk sentralbyrå utgjør i underkant av 2 pst. av den totale oppgavebelastningen for næringslivet. Som det går fram av tabell 4.18, økte oppgavebelastningen med 10 årsverk til 108 årsverk fra 2006 til 2007. 6,5 års-

verk skyldes en særskilt skjemaundersøkelse i 2007 knyttet til revisjon av næringsstandarder NACE. Økningen i oppgavebyrden må også ses på bakgrunn av overføring av statistikkoppgaver fra Norges Bank. For undersøkelser rettet mot personer er det en markert reduksjon, noe som henger sammen med økt bruk av administrative data.

Tabell 4.18 Oppgavebyrde knyttet til rapportering

	2003	2004	2005	2006	2007
I alt (årsverk)	180	171	186	179	177
- Næringslivet i alt	91	97	105	98	108
- Andre ¹	89	74	81	81	69

¹ Omfanget av oppgavebyrden i gruppen «Andre» varierer som følge av omfanget av intervjuundersøkelser som gjennomføres hvert år.

Alle Statistisk sentralbyrås undersøkelser rettet mot næringslivet har et elektronisk innrapporteringsalternativ. Oppslutningen om slike løsninger er økende, og om lag halvparten rapporterte elektronisk i 2007, jf. tabell 4.19. Statistisk sentralbyrås egen Idun-portal blir mest brukt, men stadig

flere undersøkelser blir nå tilrettelagt for rapportering via Altinn. Av Statistisk sentralbyrås undersøkelser på Altinn er lønnsstatistikken størst, og nesten 60 pst. av oppgavegiverne her leverte via Altinn i 2007. Fra og med juni 2008 er Idun en integrert del av Altinn.

Tabell 4.19 Andel oppgavegivere som rapporterer elektronisk

	2005	2006	2007
Elektronisk innrapportering (pst.)	33	36	48

Brukerfinansierte oppdrag

I tillegg til grunnbevilgninger over statsbudsjettet (statsoppdraget) finansieres Statistisk sentralbyrås virksomhet ved at offentlige og private oppdragsgivere betaler direkte for utvikling og tilrettelegging av statistikk og analyser (brukerfinansierte oppdrag). Inntektene fra brukerfinansierte oppgaver var 220,6 mill. kroner i 2007. Økningen fra 2006 på

47 mill. kroner, jf. tabell 4.20, skyldes i hovedsak overtakelsen av finansmarkedsstatistikk fra Norges Bank, men også utenom dette var det en økning i den brukerfinansierte aktiviteten i 2007. Det meste av finansmarkedsstatistikken inngår fra 2008 av i statsoppdraget. Departementer og andre statlige virksomheter er de viktigste oppdragsgiverne, og bidro med om lag 64 pst. av de brukerfinansierte inntektene.

Tabell 4.20 Statistisk sentralbyrå – brukerfinansierte oppdrag etter kundegruppe

	2006		2007	
	Mill. kroner	Pst.	Mill. kroner	Pst.
Departementer	64,9	37	76,5	34,7
Andre statlige virksomheter	31,1	18	65,0	29,5
Private kunder	14,0	8	12,9	5,9
Kommunale brukere	0,7	1	1,2	0,5
Utenlandske brukere	28,5	16	26,0	11,8
Forskningsinstitutter og universiteter	8,5	5	16,5	7,5
Norges forskningsråd	25,6	15	22,4	10,2
I alt	173,3	100	220,6	100

Overtakelse av Norges Banks statistikkvirksomhet

Fra 2007 ble statistikkoppgaver på finansmarkedsområdet overført fra Norges Bank til Statistisk sentralbyrå. Overføringen, som omfattet rundt 25 statistikkprodukter og 27 årsverk, var en virksomhetsoverdragelse i henhold til arbeidsmiljølovens bestemmelser.

Valgdataprojektet 2007

Statistisk sentralbyrå samlet inn, bearbeidet og formidlet valgresultater i forbindelse med kommune- og fylkestingsvalget 2007. Prosjektet ble utført i nært samarbeid med Kommunal- og regionaldepartementet. Det er bestemt at Statistisk sentralbyrå skal ha samme rolle i forbindelse med stortingsvalget og sametingsvalget i 2009.

Evaluering i regi av statistiksamarbeidet innenfor EU

I 2007 ble Statistisk sentralbyrås statistikkvirksomhet gjennomgått i en evaluering av enkeltlands statistikkbyråer i forhold til EUs retningslinjer for statistikk. Statistisk sentralbyrå kom godt ut av evalueringen. Forslag til endringer i sluttrapporten, var i hovedsak sammenfallende med tiltak som Statistisk sentralbyrå selv planlegger å gjennomføre. Dette gjelder bl.a. kvalitetsgjennomgang av alle statistikker, standardisering av prosesser og metoder og bedre dokumentasjon av unntak fra regelen om at statistikken skal frigis på samme tidspunkt for alle.

Sentrale utfordringer og prioriteringer i statistikkproduksjonen

Systematisk kvalitetsarbeid

Statistisk sentralbyrå arbeider systematisk for å produsere statistikk og analyser av høy kvalitet så effektivt som mulig. Det arbeides løpende med å utvide og forbedre kvaliteten på statistikkproduktet, herunder forbedret statistikk for offentlig sektor (KOSTRA og StatRes), modernisering og utbygging av formidlingsvirksomheten (www.ssb.no og mikrodata til forskere) og forberedelse til folke- og boligtellingsen i 2011.

Prosjekter for bedre måling av priser, styrking av arbeidet med forvaltning og drift av registre over statistiske populasjoner og revisjoner av nasjonalregnskapet vil bidra til økt kvalitet. Det arbeides også kontinuerlig med å bedre dokumentasjonen av sentrale deler av statistikkproduksjonen. Det systematiske kvalitetsarbeidet framover knyttes til et overordnet prosjekt for forbedring og standardisering av statistikkproduksjonen (FOSS).

Statistisk sentralbyrå legger stor vekt på informasjonssikkerhet, og virksomheten vil arbeide videre med å bygge ut infrastruktur og rutiner for å bedre informasjonssikkerheten på alle områder og gjennom hele produksjonsprosessen. Virksomheten er tilpasset krav og retningslinjer i personopplysningsloven. Arbeidet med datasikkerhet har høy prioritet.

Elektronisk samhandling

Statistisk sentralbyrå gjennomfører et omfattende forbedringsarbeid innenfor elektronisk samhandling, som innebærer nært samarbeid med andre offentlige virksomheter. Prosjektet gjennomføres i tråd med målsettingene i e-Norge-planen 2009 og Nærings- og handelsdepartementets handlings-

plan «Et enklere Norge». Satsingsområdene for prosjektet er:

- Videre samarbeid om utvikling av samvirkende løsninger for brukervennlig innrapportering til offentlig sektor, gjennom internett-løsninger og tilrettelegging for direkte innsending fra virksomhetenes administrative systemer
- Gjenbruk og utveksling av informasjon mellom offentlige etater
- Samordnet formidling av all offisiell statistikk i Norge

Tiltak som er omtalt i St.meld. nr. 17 (2006-2007) Eit informasjonssamfunn for alle, har bidratt til å etablere nye fora og prosjekter for å styrke elektronisk samhandling i forvaltningen. Statistisk sentralbyrå deltar aktivt, bl.a. gjennom arbeidet med Altinn II, arbeidet i Standardiseringsrådet, i utredningsarbeider om felles IKT-arkitektur i offentlig sektor (FAOS-prosjektet) og forprosjekt for samordnet innrapportering av lønns- og personalopplysninger. KOSTRA gjennomførte i 2007 en fullstendig omlegging til rapportering ved hjelp av internett-skjema. Omleggingen har bidratt til klare effektivitetsforbedringer for rapportørene.

Løsningene for elektronisk samhandling i innrapportering, informasjonsutveksling og portal-løsninger er krevende og forutsetter interne og eksterne tekniske fellesløsninger. Dette krever også standardisering og samordning av arbeidsprosesser. Prosjektene innenfor elektronisk samhandling koordineres innenfor Statistisk sentralbyrås fellesprogram for standardisering og prosessutvikling (FOSS) i 2008.

Administrasjon av statistiske populasjoner

Statistisk sentralbyrå har tre statistiske basispopulasjoner, som dekker enheter basert henholdsvis på personer, bedrifter og boliger. Det arbeides med å se disse populasjonene i større sammenheng for å sikre best mulig grunnlag for utarbeiding av offisiell statistikk. Det vil bl.a. kunne bidra til at framtidige folketellinger kan gjennomføres uten egen datainnhenting. Det vil også gjøre det mulig å implementere utenlandsdimensjonen i populasjonene for blant annet å lage bedre statistikk over arbeidsinnvandring og grenseoverskridende økonomi. Det arbeides for å knytte kartdata til populasjonene for bedre utnyttelse av Geografiske informasjonssystemer (GIS) i statistikkvirksomheten.

Folketellingsstatistikk

Neste folke- og bolig telling er planlagt i 2011 og skal være registerbasert. Grunnlaget for dette er

bl.a. etableringen av bolignummer (unik adresse i flerbolighus) i Det sentrale folkeregisteret. Skatteetaten, i samarbeid med Statens kartverk og Statistisk sentralbyrå, har en viktig oppgave med å øke andelen fullstendige adresseregistreringer før tellingen. I forkant av tellingen vil det også være behov for å oppdatere utdanningsregisteret med informasjon om utdanningsnivå for innvandrere og gjennomføre en del andre kvalitetsforbedrende tiltak.

Ny næringsstandard og hovedrevisjon av nasjonalregnskapet 2011

EUs standard for næringsgruppering (NACE) er revidert. Ny norsk næringsstandard (SN2007) bygger på EUs reviderte standard og gir regler om næringsklassifisering og entydige definisjoner av statistiske enheter. Den nye standarden gir en bedre beskrivelse av dagens næringsliv enn den forrige, bl.a. for nye næringer som har oppstått innen privat og offentlig tjenesteyting. Arbeidet med å tilpasse statistikkssystemene til ny næringsstandard startet i 2007, og den nye standarden skal være tatt i bruk i alle korttidsstatistikker fra januar 2009 og i de årlige strukturstatistikkene for statistikkåret 2008.

Implementering av ny næringsstandard i nasjonalregnskapet skal være fullført i løpet av 2011. I 2008 er arbeidet med hovedrevisjonen konsentrert om planlegging og tilrettelegging av den nye standarden i nasjonalregnskapssystemet, mens arbeidet med å bearbeide tall etter ny standard vil starte i andre halvår 2009. Samtidig starter arbeidet med tilrettelegging av tilbakegående tallserier. Inntil det er på plass, vil det være nødvendig å benytte doble kodesett.

Arbeidsmarkedsstatistikk mv.

Statistikk over arbeidsmarkedet er et viktig felt og utvikling på dette området prioriteres. I 2007 ble det for første gang publisert årsverkstall for kommunalt ansatte i KOSTRA fordelt på hovedområder. Statistikk over sysselsetting blant korttidsinnvandrere ble utvidet og forbedret. Det ble utarbeidet tabeller som belyser sysselsetting blant korttidsinnvandrere som bosetter seg fast. Flere rapporter som belyser situasjonen for utsatte grupper på arbeidsmarkedet, som innvandrere, funksjonshemmede og personer på atferingstiltak, ble produsert.

Priser og prisindekser

God prisstatistikk er av stor betydning for kvaliteten på den økonomiske statistikken, og videreutvikling av prisstatistikk for varer og tjenester prioriteres høyt. Nye prisindekser for rengjøring, juridiske tjenester, sjøtransport og datakonsulent-tjenester ble etablert i 2007. I løpet av 2008 vil 12 av planlagte 20 tjenestepriksindekser være i regulær drift.

Statistikk for offentlig sektor - StatRes-prosjektet

StatRes er et system for utvikling og formidling av statistikk og indikatorer om ressursinnsats, aktivitet og resultater for statens virksomhet.

Fase 1 av prosjektet ble avsluttet våren 2006. Arbeidet bestod i å utvikle en modell og et system som sikrer at statistikk og indikatorer presenteres innenfor et konsistent rammeverk, som gir nasjonal og internasjonal sammenliknbarhet. Fase 2 ble avsluttet ved utgangen av 2007 med en velfungerende publiseringsløsning. Første versjon ble lansert i 2007 og inneholder tall for områdene statlig barnevern, universiteter og høyskoler, spesialisthelsetjenesten samt tall for statsforvaltningen totalt.

Statistisk sentralbyrå har inngått en ny rammeavtale med Fornyings- og administrasjonsdepartementet, som dekker perioden fra 2008 til 2012 (fase 3). I denne perioden skal resten av statsforvaltningen fases inn. I 2008 bygges datasettet ut med tall for samferdsel (Jernbaneverket), finans (toll og avgift) og justis (politi og påtalemyndighet, domstolene og kriminalomsorgen).

Svalbardstatistikk

Statistikklovens virkeområde ble fra 1. januar 2007 utvidet til å omfatte Svalbard. Statistisk sentralbyrå ser det som en prioritert oppgave å beskrive svalbardsamfunnet gjennom egne undersøkelser for å belyse både økonomiske og sosiale forhold, inkludert miljøsituasjonen. Styrkingen av statistikkgrunnlaget er nyttig i forbindelse med i utarbeidelsen av en stortingsmelding om Svalbard som er planlagt lagt fram i 2009.

Forskning og analyse

Forskningsvirksomheten i Statistisk sentralbyrå skal bidra med ny kunnskap om økonomisk atferd og økonomiske virkninger av ulike begivenheter, herunder politiske tiltak. Forskningen skal dessuten gi tilbakevirkninger til statistikken. Dette skjer bl.a. ved deltaking i tverrgående prosjekter knyttet

til utvikling av metoder for produksjon og kvalitetsforbedring av statistikken, for eksempel i arbeid med prisindekser, nasjonalregnskap, prosjekter knyttet til utdanningsstatistikk og statistikk for fordeling og levekår.

Forskning på følgende områder prioriteres særskilt:

- *Skatteevalueringer og offentlig økonomi.* Skattemodellene oppdateres og stilles til disposisjon for forvaltningen. Tjenester overfor partiene på Stortinget opprettholdes. Analyser av fordelingsvirkninger fortsetter. I tillegg prioriteres analyser av bedrifters respons på skatteendringer, resultatmåling i offentlig sektor og utdanningsøkonomiske problemstillinger.
- *Ressurs- og miljøøkonomi.* Analyser av klimapolitikk og ulike virkemidler fortsetter. Det legges blant annet vekt på analyser om betydningen av teknologiske endringer for energibruk og miljø.
- *Mikroøkonomiske analyser.* Atferdsanalyser basert på mikrodata for personer, husholdninger og bedrifter videreføres. Analysene omfatter blant annet analyser av arbeidstilbud, overgang mellom arbeid og trygd og evalueringer av konkrete politikktiltak. Det legges også vekt på studier av substitusjon mellom ulike typer arbeidskraft og drivere for teknologisk endring, herunder bruk av IKT i næringslivet.
- *Makroøkonomiske modeller.* Modellene oppdateres, og samarbeidet med tradisjonelle brukere opprettholdes. Arbeidet med konjunkturrapporter og prognoser videreføres. Helhetlige makroøkonomiske analyser av hvordan realøkonomi og statsfinanser påvirkes av langsiktige endringer i demografi, pensjonssystem og skatteregler fortsetter.
- *Analyser av befolkningsutviklingen.* Analyser som kan gi økt innsikt i befolkningsutviklingen videreføres og styrkes. Analyser av dødelighetsutvikling og et bedre informasjons- og indikatorsystem for fruktbarhetsutviklingen prioriteres. Det legges opp til produksjon av nasjonale befolkningsframskrivninger hvert år. Analyser av faktorer bak inn- og utvandring prioriteres.
- *Utvikling av levekår.* Analyser av samspillet mellom befolkningsutviklingen og levekårsutviklingen, samt mekanismer og prosesser som kan forklare ulikheter i levekår, vil bli prioritert.

Budsjett 2009

Det foreslås en budsjetttramme for Statistisk sentralbyrå i 2009 på 655,7 mill. kroner. Forslaget innebærer at aktivitetsnivået i all hovedsak kan videreføres.

Det er et mål for Statistisk sentralbyrå å utvikle statistikk for områder som har mangelfull dekning og opprettholde omfanget av den løpende statistikkproduksjonen med minst like god kvalitet og aktualitet som før. I tillegg vil det bli satset videre på å effektivisere datainnsamlingen og på brukervennlig og effektiv formidling av statistikk og forskningsresultater på www.ssb.no. Det vil bli lagt stor vekt på informasjonssikkerhet, og arbeidet med å holde oppgavebyrden på et så lavt nivå som mulig fortsetter.

Post 01 Driftsutgifter

Posten omfatter lønnsutgifter, utgifter til opplæring, utgifter til leie og drift av kontorlokaler, reiser, kontorutstyr mv. For 2009 foreslås det bevilget 467,1 mill. kroner under post 01.

Post 21 Spesielle driftsutgifter, kan overføres

Omfanget av brukerfinansierte oppdrag er beregnet til 177,5 mill. kroner i 2009.

Kap. 4620 Statistisk sentralbyrå

Post	Betegnelse	(i 1 000 kr)		
		Regnskap 2007	Saldert budsjett 2008	Forslag 2009
01	Salgsinntekter	378	300	300
02	Oppdragsinntekter	220 566	170 000	177 500
15	Refusjon arbeidsmarkedstiltak	73		
16	Refusjon av foreldrepenger	6 173		
18	Refusjon av sykepenger	9 493		
85	Tvangsmulkt	9 432	6 500	9 000
	Sum kap. 4620	246 115	176 800	186 800

Post 01 Salgsinntekter

Posten omfatter inntekter fra salg av publikasjoner. Satsingen på Statistisk sentralbyrås internettsider, hvor tjenestene er gratis, har ført til nedgang i salgsinntekter.

Post 02 Oppdragsinntekter

Posten omfatter inntekter fra eksternt finansierte statistikk-, analyse- og forskningsoppdrag. Se også

Ved brukerfinansierte oppdrag blir utgiftene postert på kap. 1620 Statistisk sentralbyrå, post 21 Spesielle driftsutgifter. Inntektene fra slike oppdrag skal fullt ut dekke utgiftene og blir postert på kap. 4620 Statistisk sentralbyrå, post 02 Oppdragsinntekter.

Statistisk sentralbyrå kan overskride bevilgningen til oppdragsvirksomhet på kap. 1620, post 21 Spesielle driftsutgifter, med et beløp som tilsvarer merinntektene på kap. 4620, post 02 Oppdragsinntekter, og slik at ubrukte merinntekter kan regnes med ved utregning av overførbart beløp på post 21, jf. forslag til romertallsvedtak II.2.

Post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, kan overføres

Posten omfatter blant annet en avsetning til arbeidet med å videreutvikle datasikkerhet og datakapasitet på Statistisk sentralbyrås teknologiske plattform.

omtale under kap. 1620, post 21. Oppdragsinntektene i 2009 er beregnet til 177,5 mill. kroner.

Post 85 Tvangsmulkt

Ved manglende overholdelse av oppgaveplikten har Statistisk sentralbyrå med hjemmel i statistikkloven adgang til å ilegge tvangsmulkt. Inntektene fra tvangsmulkt er budsjettert til 9,0 mill. kroner. Inntektene tilfaller statskassen.

Programkategori 23.40 Andre formål

Utgifter under programkategori 23.40, fordelt på kapitler:

(i 1 000 kr)					
Kap.	Betegnelse	Regnskap 2007	Saldert budsjett 2008	Forslag 2009	Pst. endr. 08/09
1632	Kompensasjon for merverdiavgift	12 067 677	11 595 000	15 140 000	30,6
1634	Statens innkrevingsentral	256 855	239 200	249 800	4,4
1637	EU-opplysning	4 200	4 300	4 500	4,7
1638	Kjøp av klimavoter	873	515 000	731 400	42,0
	Sum kategori 23.40	12 329 605	12 353 500	16 125 700	30,5

Kap. 1632 Kompensasjon for merverdiavgift

(i 1 000 kr)					
Post	Betegnelse	Regnskap 2007	Saldert budsjett 2008	Forslag 2009	
61	Tilskudd til kommuner og fylkeskommuner, <i>overslagsbevilgning</i>		10 848 820	10 300 000	13 650 000
72	Tilskudd til private og ideelle virksomheter, <i>overslagsbevilgning</i>		1 218 857	1 295 000	1 490 000
	Sum kap. 1632		12 067 677	11 595 000	15 140 000

Post 61 Tilskudd til kommuner og fylkeskommuner, overslagsbevilgning

Med virkning fra 1. januar 2004 ble det innført en generell ordning hvor kommuner og fylkeskommuner kompenseres for merverdiavgift på i utgangspunktet alle anskaffelser av varer og tjenester. Hensikten med ordningen er at merverdiavgiften i minst mulig grad skal påvirke kommunenes beslutninger om å produsere avgiftspliktige tjenester med egne ansatte eller kjøpe dem fra private. Ordningen er finansiert av kommunesektoren selv gjennom en reduksjon i kommunenes frie inntekter. Den generelle kompensasjonsordningen erstattet en begrenset kompensasjonsordning fra 1995.

I saldert budsjett for 2008 ble det lagt til grunn en utgift på 10 300 mill. kroner på denne posten. I forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett 2008 ble anslaget oppjustert med 900 mill. kroner til 11 200 mill. kroner. Regnskapstall for første halvår 2008

viser at utbetalingene i 2008 blir høyere enn antatt. En høyere vekst i 2008 vil påvirke anslaget for 2009. Forslaget til bevilgning i 2009 anslås til 13 650 mill. kroner. En økning i bevilgningen til momskompensasjon har sin motpost i en tilsvarende økning i momsinntekter fra kommunenes kjøp av varer og tjenester.

Rent praktisk er kompensasjonsordningen innrettet slik at kommunene sender oppgaver over merverdiavgiftskompensasjon til avgiftsmyndighetene annenhver måned slik som i det ordinære merverdiavgiftssystemet, men det er også mulig å levere årsoppgaver. Utbetalingene skjer fortløpende og innen tre uker. Dokumentasjonskravene i forbindelse med innsending av kompensasjonskrav er forenklet sammenliknet med den tidligere begrensede kompensasjonsordningen, ved at kravene kun skal vedlegges revisorbekreftelse. Kompensasjonskrav fra private tjenesteprodusenter kan sendes direkte til avgiftsmyndighetene. Det er en minstegrense på 20 000 kroner for kompensasjons-

beløp per år for at virksomheter skal komme inn i ordningen. Ordningen gjelder også enkelte private og ideelle virksomheter, og det er en egen tilskuddspost for disse, jf. post 72.

Post 72 Tilskudd til private og ideelle virksomheter, overslagsbevilgning

For ikke å skape konkurransevriddinger mellom kommunal og privat produksjon av sentrale velferdstjenester, er også private og ideelle virksomheter omfattet av ordningen. Dette gjelder private

og ideelle virksomheter som utfører slike sosiale tjenester og helse- og undervisningstjenester som kommunene ved lov er pålagt å utføre. Det er på disse områdene det antas at kommunene i størst grad gjennom kompensasjonsordningen vil kunne få en konkurransefordel framfor private virksomheter uten avgiftsplikt. De private og ideelle virksomheter som omfattes av ordningen, skal sende krav etter samme kriterier som kommunene (jf. post 61), men direkte til det lokale skattekontor.

Det foreslås bevilget 1 490 mill. kroner under denne posten for 2009.

Kap. 1634 Statens innkrevingsentral

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2007	Saldert budsjett 2008	Forslag 2009
01	Driftsutgifter	256 855	239 200	249 800
	Sum kap. 1634	256 855	239 200	249 800

Formål, hovedoppgaver og organisering

Det overordnede mål for Statens innkrevingsentral (SI) er å sørge for effektiv og korrekt innkreving på vegne av oppdragsgiver. SI har som primæroppgave å innkreve straffekrav, utstedt av justismyndighetene, og avgifter, gebyrer og misligholdte krav for andre statlige virksomheter. Videre skal virksomheten også drifte SIAN (et felles saksbehandlersystem for de alminnelige namsmenn og SI) og utføre økonomisystemtjenester for politi- og lensmannsetaten.

Virksomheten er lokalisert til Mo i Rana og hadde per 1. mars 2008 en bemanning tilsvarende

327 årsverk, jf. pkt. 3.4 i del I. I 2007 hadde SI 19 oppdragsgivere.

Mål og resultater 2007

SIs driftsresultater vurderes i forhold til tre fastsatte hovedmål for virksomheten, jf. nedenfor.

Hovedmål 1: Innkrevingen av krav skal være effektiv

SI skal sikre at andelen innkrevde straffekrav, utstedt av justismyndighetene, og andelen innkrevde avgifter, gebyrer og misligholdte krav for andre statlige virksomheter er høy.

Tabell 4.21 Statens innkrevingsentral – registrerte krav og innkrevd beløp

	2005	2006	2007
Antall registrerte krav (i hele 1 000)	760	959	1 135
* Straffekrav	319	348	356
* Andre kravtyper	441	611	779
Totalt innkrevd beløp (i mill. kroner)	2 200	2 929	3 294
* Straffekrav	1 091	1 317	1 364
* Andre kravtyper	1 109	1 612	1 930

Tabell 4.21 viser at både antall registrerte krav og inntektsført beløp økte betydelig fra 2006 til 2007. I 2007 ble det blant annet inntektsført 731

mill. kroner fra forelegg i trafikksaker, mot 678 mill. kroner i 2006. Det var videre en stor økning i mengden rettsgebyr, der det i 2007 ble inntektsført

457 mill. kroner, mot 317 mill. kroner i 2006. Innkreving av rettsgebyr var en ny oppgave for SI fra og med 2006.

For å kunne vurdere om hovedmålet er nådd, har SI i forståelse med Finansdepartementet satt

mål for andel saker per kravtype som skal være ferdigbehandlet innen tre år etter at innkreving ble iverksatt. Mål og resultater for 2007 samt resultater for de to foregående år er vist i tabell 4.22.

Tabell 4.22 Statens innkrevingsssentral – innkrevningseffektivitet¹

Kravtype	Resultat 2005 (pst.)	Resultat 2006 (pst.)	Resultatmål 2007 (pst.)	Resultat 2007 (pst.)
Bøter	93,6	94,7	93	95,6
Erstatninger	86,0	85,0	85	86,3
Inndragninger	76,7	77,4	77	75,5
Saksomkostninger	66,9	68,6	68	68,7
Misligholdte studielån	17,4	11,0	10	15,8
Misligholdt kringkastingsavgift	94,5	95,6	95	96,5
Misligholdt årsavgift på motorvogn	94,5	94,9	90	82,2
Forsinkelsesgebyr etter regnskapsloven	96,6	97,7	92	97,5
Gebyr etter sjødyktighetsloven	97,9	98,4	98	98,3

¹ Andel saker per kravtype ferdigbehandlet innen tre år etter at innkreving ble iverksatt.

Tabellen viser at resultatene i all hovedsak er i samsvar med eller bedre enn resultatmålet for de fleste kravtypene. Et unntak fra dette er misligholdt årsavgift på motorvogn. Årsaken til dette avviket er at andelen av antall krav som er avskrevet på grunn av feil, er redusert betydelig i forhold til tallene for 2006. Som tabellen også viser, er både resultatmålet og resultatet for misligholdte studielån vesentlig lavere enn for de øvrige kravtypene. Det skyldes først og fremst at hvert enkelt krav er stort, og at SI overtar ansvaret for innkrevingen av disse sakene først etter at det er konstatert grovt og vedvarende mislighold.

Resultatene viser en forbedring av resultatene for seks av ni kravtyper sammenliknet med 2005, og fem av ni kravtyper sammenliknet med 2006. Samlet vurderes den relative måloppnåelsen som

høy, noe som indikerer en formålseffektiv drift. Resultatene må også ses i sammenheng med den generelle konjunktursituasjonen.

Hovedmål 2: Innkrevingsarbeidet skal kjennetegnes av høy produktivitet og god kvalitet

SI skal utnytte sine ressurser best mulig og vektlegge likebehandling og rettssikkerhet i innkrevingsarbeidet.

Produktivitet

Det ble for 2007 anvendt tre indikatorer for å belyse virksomhetens produktivitet.

Tabell 4.23 Statens innkrevingsssentral – produktivitetsutvikling

	Resultat 2005	Resultat 2006	Resultatmål 2007	Resultat 2007
Innkrevd beløp per årsverk (i 1 000 kroner)	8 333	10 460	10 983	11 125
Antall behandlede saker per årsverk	2 688	3 173	3 268	3 451
Vektet saksbehandling per årsverk (indeks) ¹	10 789	11 280	11 618	11 710

¹ Ny indikator f.o.m. 2006

Alle indikatorene viser en positiv produktivitetstutvikling. Innkrevd beløp per årsverk økte med 33,5 pst. sammenliknet med 2005, og 6,4 pst. sammenliknet med 2006. Antall ferdigbehandlede saker per årsverk økte med 28,4 pst. i forhold til 2005, og 8,8 pst. i forhold til 2006. Produktivitetsindeksen (som angir saksbehandling per årsverk når sakene er vektet for kompleksitet) økte med 8,5 pst. sammenliknet med 2005, og 3,8 pst. sammenliknet med 2006, jf. tabell 4.23. Samlet sett indikerer utviklingen etter departementets vurdering en

mer kostnadseffektiv drift. Resultatene må ses i sammenheng med den generelle konjunktursituasjonen.

Kvalitet

Det er et mål at SI ikke skal tape klagesaker i retten på grunn av feil i saksbehandlingen eller lovanvendelsen. I 2007 fikk SI rettens medhold i 11 av 11 klagesaker, noe departementet anser som meget tilfredsstillende.

Tabell 4.24 Statens innkrevingsentral – servicegrad

Fagområde	Resultatmål	Resultat 2006	Resultat 2007
Kreditoroppgaver	Servicegrad på telefon: Min. 75 pst. besvart innen 1 min.	74,4 pst.	74,5 pst.
	Gjennomsnittlig behandlingstid skriftlige henvendelser – maks 4 uker	3,5 uker	4,0 uker
Namsmannsoppgaver	Servicegrad på telefon: Min. 75 pst. besvart innen 1 min.	64,4 pst.	67,1 pst.
	Gjennomsnittlig behandlingstid skriftlige henvendelser knyttet til utlegg – maks 3 uker	Alle henvendelser besvart innen fristen	Alle henvendelser besvart innen fristen

Resultatene for saksbehandlingstid viser at SI har relativt rask betjening av telefonhenvendelser, og tilfredsstillende behandlingstid for skriftlige henvendelser, jf. tabell 4.24. Resultatene for skriftlige henvendelser er imidlertid noe svakere enn i 2006.

Hovedmål 3: Driftssentralfunksjonen skal ha god kvalitet

SI skal sikre at virksomhetens økonomitjenester til politi- og lensmannsetaten (PLØS) holder god kvalitet. De mål som var satt for faglig utøvelse av denne delen av virksomheten i 2007, ble oppnådd. SIs supporttjeneste for PLØS mottar om lag 600 telefonhenvendelser per måned. Svarprosenten på telefonhenvendelsene har i gjennomsnitt vært 98,3 pst. Av registrerte saker er 94,1 pst. løst i løpet av en uke. Departementet vurderer SIs driftssentralfunksjon for PLØS som tilfredsstillende.

Samlet resultatvurdering

I forhold til fastsatte hovedmål for virksomheten vurderer departementet driftsresultatene i 2007 som klart tilfredsstillende, og stort sett bedre enn de to foregående årene. Innkrevningen av de ulike

typer krav viser gode resultater og indikerer en formåseffektiv drift. Inntektsført beløp har økt betydelig, og det har vært en økning i innkrevd beløp per årsverk og andre produktivitetsindikatorer. Disse resultatene indikerer at driften er kostnadseffektiv. Effektiviteten ved SI må også ses i sammenheng med den generelle konjunktursituasjonen. SI fikk rettens medhold i alle klagesaker, som er et kvalitetstegn. SI har relativt rask betjening av telefoner og kort behandlingstid på skriftlige henvendelser. Departementet vurderer SIs service overfor brukerne (debitorene) som tilfredsstillende, men med potensial for forbedring. SIs økonomitjenester til politi- og lensmannsetaten er også tilfredsstillende.

Sentrale utfordringer og tiltak

Samarbeid mellom SI og det ordinære namsmannsapparatet

Felles saksbehandlingsløsning for SI og politi- og lensmannsetaten (SIAN) ble senest omtalt i St.prp. nr. 1 (2007-2008) for både Finansdepartementet og Justis- og politidepartementet. Saksbehandlingsløsningen ble tatt i bruk av alle namsmenn i 2006. Etter at systemet ble tatt i bruk, er det foretatt flere forbedringer og utvidelser av funksjonaliteten både

i 2007 og 2008. Driften av systemet er nå stabil, og vil fra og med 2008 inngå i resultatrapporteringen under hovedmål 4. SI vil i 2009 rette sin innsats mot opplæring av nye brukere og videreutdanning av eksisterende brukere.

Utvidet registrering av utleggsforretninger og samordning av utleggstrekk

I Ot.prp. nr. 66 (2004-2005) Om endringer i lov 26. juni 1992 nr. 86 om tvangsfullbyrdelse og midlertidig sikring og andre lover, foreslo Regjeringen regler om utvidet registrering av utleggsforretninger i Løsøreregisteret og om samordning av utleggstrekk fra forskjellige namsmyndigheter. Endringene ble vedtatt ved lov 17. juni 2005 nr. 89. Det vises også til omtale av samordning av utleggstrekk i St.prp. nr. 1 (2007-2008) for Finansdepartementet.

Alle utleggsforretninger, herunder også der det er konstatert «intet til utlegg», skal registreres i Løsøreregisteret slik at dette blir et godt verktøy for kredittvurderinger. Registrering og oppslag for de ulike namsmyndighetene vil koordineres av SI og videreformidles fra SI til Løsøreregisteret. SI startet i slutten av 2006 arbeidet med å utvikle en database der utlegg fra både alminnelige namsmenn og særnamsmenn registreres.

Utviklingen av utleggsdatabasen pågikk i 2007, og 1. mars 2008 ble fase 1 av løsningen satt i produksjon. Fase 1 omfattet registrering av alminnelig namsmanns og SIs utleggstrekk, alminnelig namsmanns registrering av «intet til utlegg» samt videreformidling av deler av utleggsinformasjonen til Løsøreregisteret.

Fase 2 av prosjektet er påbegynt. Fase 2 innbefatter løsning for registrering av ikke-realregistrert utleggspant for alminnelig namsmann og SI. I tillegg skal løsningen omfatte elektronisk tinglysning av utlegg i løsøre i Løsøreregisteret, og av utlegg i fast eiendom hos Statens kartverk. Fase 2 skal ferdigstilles og produksjonssettes i løpet av 2009.

Elektronisk samhandling ved tvangsfullbyrdelse

Det ble høsten 2006 gjennomført en analyse av gevinstpotensialet for elektronisk samhandling mellom alminnelige namsmenn og større inkassobyråer i forbindelse med begjæringer og forliksklager. Analysen viste et betydelig innsparingspotensial for staten, bl.a. gjennom redusert tidsbruk knyttet til registreringsprosessen, redusert saksbehandlingstid for innkrevingsprosessen, bedret

kvalitetssikring og færre feilregistreringer, unngåelse av unødvendig porto og fjerning av fysisk arkiv mv.

SI inngikk høsten 2007 samarbeid med et inkassobyrå for å kartlegge en løsning for elektronisk samhandling og avklare hvilke krav til forskriftsendringer som vil kreves. Løsningen innebærer å overføre forliksklager og begjæringer elektronisk mellom de alminnelige namsmenn og de største inkassobyråene gjennom saksbehandlingssystemet SIAN som driftes av SI. Det forventes at første fase av løsningen for slik elektronisk samhandling kan være på plass i løpet av våren 2009.

Mål og budsjett 2009

Finansdepartementet har fastsatt følgende hovedmål for Statens innkrevingsentral for 2009:

- Innkrevingen skal være effektiv
- Innkrevingsarbeidet skal ha god kvalitet
- Virksomheten skal være serviceorientert
- Driftssentralfunksjonene skal ha god kvalitet

Den underliggende målstruktur (kvalitative og kvantitative resultatmål) fastsettes i styringsdialogen mellom Finansdepartementet og SI i forbindelse med utforming av departementets tildelingsbrev til virksomheten for 2009. I hovedsak vil de viktigste styringsparameterne for 2009 tilsvare dem som ble anvendt for 2007, og tilskattede resultater i 2009 skal generelt være like gode som, eller bedre enn, oppnådde resultater i 2007, jf. for øvrig omtalen foran, der det bl.a. framgår enkelte områder med forbedringsmuligheter.

Post 01 Driftsutgifter

Posten omfatter lønnsutgifter, utgifter til opplæring, utgifter til leie og drift av kontorlokaler, reiser, kontorutstyr, drift og innkjøp av IT-utstyr mv. For 2009 foreslås det bevilget 249,8 mill. kroner under post 01. Dette er en økning på 4,4 pst. i forhold til saldert budsjett for 2008.

Statens innkrevingsentral har utgifter i forbindelse med tjenester som utføres for eksterne oppdragsgivere. I all hovedsak gjelder dette innkreving av misligholdt kringkastingsavgift. Finansdepartementet ber om fullmakt til å overskride bevilgningen under kap. 1634, post 01 Driftsutgifter, mot tilsvarende merinntekter under kap. 4634, post 02 Refusjoner, jf. forslag til romertallsvedtak II.1.

Kap. 4634 Statens innkrevingsentral

(i 1 000 kr)				
Post	Betegnelse	Regnskap 2007	Saldert budsjett 2008	Forslag 2009
02	Refusjoner	33 757	30 200	31 500
15	Refusjon arbeidsmarkedstiltak	224		
16	Refusjon av foreldrepenger	2 284		
18	Refusjon av sykepenger	3 619		
85	Misligholdte lån i Statens lånekasse for utdanning	216 782	150 000	190 000
86	Bøter, inndragninger	1 366 070	1 170 000	1 210 000
87	Trafikantsanksjoner	58 445	55 000	55 000
88	Forsinkelsesgebyr, Regnskapsregisteret	160 055	120 000	170 000
	Sum kap. 4634	1 841 236	1 525 200	1 656 500

Inntektene på kap. 4634 Statens innkrevingsentral er generelt vanskelig å budsjettere. Dette skyldes særlig at de krav som skal inndrives, genereres av andre, og at tiden fra kravene oppstår til de oversendes SI for inndrivelse, varierer.

Post 02 Refusjoner

Posten omfatter refusjoner for virksomhetens utgifter i forbindelse med tjenester som utføres for oppdragsgivere. Dette gjelder blant annet innkreving av misligholdt kringkastingsavgift og gebyrer til Lotteritilsynet.

Post 85 Misligholdte lån i Statens lånekasse for utdanning

Posten omfatter inntekter fra innkreving av misligholdte lån som er tapsført i Statens lånekasse for utdanning.

Post 86 Bøter, inndragninger

Posten omfatter inntekter fra bøter (forenklede forelegg, vanlige forelegg og bøter som er ilagt ved dom), inndragninger og saksomkostninger.

Post 87 Trafikantsanksjoner

Posten omfatter inntekter fra trafikkgebyr, parkeringsgebyr og overlastgebyr, utstedt av politiet og Statens vegvesen.

Post 88 Forsinkelsesgebyr, Regnskapsregisteret

Posten omfatter hovedsakelig innbetaling av forsinkelsesgebyr, ilagt av Regnskapsregisteret.

Kap. 1637 EU-opplysning

(i 1 000 kr)				
Post	Betegnelse	Regnskap 2007	Saldert budsjett 2008	Forslag 2009
70	Tilskudd til frivillige organisasjoner	4 200	4 300	4 500
	Sum kap. 1637	4 200	4 300	4 500

Bevilgningen omfatter tilskudd til organisasjonene Europavegelsen og Nei til EU. Tilskud-

dene skal anvendes til informasjonsarbeid om EU. For 2009 foreslås det bevilget 4,5 mill. kroner.

Kap. 1638 Kjøp av klimakvoter

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2007	Saldert budsjett 2008	Forslag 2009
01	Driftsutgifter, <i>kan overføres</i>		10 000	8 000
21	Kvotekjøp, generell ordning, <i>kan overføres</i>	873	505 000	715 000
22	Kvotekjøp, statsansattes flyreiser, <i>kan overføres</i> ¹			8 400
	Sum kap. 1638	873	515 000	731 400

¹ Kvotekjøp for statsansattes flyreiser utenlands er for 2008 ført på post 01 med en bevilgning på 10 mill. kroner.

Rapport**Bakgrunn**

Regjeringens politikk er å redusere nasjonale klimagassutslipp samtidig som Norge bidrar internasjonalt gjennom forhandlingsprosesser og direkte tiltak for å redusere utslippene av klimagasser i andre land. Hovedvirkemidlene for å regulere nasjonale klimagassutslipp er kvotesystemet for industrien (EU-ETS) og CO₂-avgiften, i tillegg til andre klimabegrunnede avgifter.

I perioden 2008-2012 har Norge gjennom Kyoto-avtalen plikt til å dekke sine utslipp av klimagasser med en tilsvarende mengde kvoter. Gjennom Kyoto-avtalen er Norge tildelt en årlig kvotemengde som er 1 pst. høyere enn utslippene i 1990. Dette gir en kvoteformue på om lag 50,1 mill. tonn i gjennomsnitt per år. I tillegg er det vedtatt å inkludere effekten av skogforvaltning, begrenset til 1,5 mill. tonn CO₂ per år.

Norske bedrifter som er underlagt kvoteplikt, er selv ansvarlig for å skaffe riktig mengde kvoter for egne utslipp. Tildeling og kjøp av slike kvoter skal skje innenfor rammen av EUs kvotehandelsystem. Det legges opp til at staten i gjennomsnitt ikke skal utstede mer enn 15 mill. tonn CO₂-kvoter per år. Statens salgsvolum kan anslås til rundt 7 mill. tonn årlig, mens resterende kvoter tildeles vederlagsfritt til norske bedrifter. Se nærmere omtale under kap. 4638 Salg av klimakvoter.

Staten har dermed igjen kvoter tilsvarende knapt 37 mill. tonn CO₂ årlig til å dekke utslippene fra sektorer som ikke er en del av EU-ETS, men som er ilagt avgift eller som ikke er underlagt virkemidler. Utslippene i disse sektorene er beregnet til å bli om lag 37 mill. tonn CO₂ årlig, noe som innebærer at Norge er om lag i balanse for å oppfylle Kyoto-avtalen.

Overoppfylling og kvotekjøp

Det er vedtatt at Norge skal overoppfylle Kyoto-avtalen for inneværende periode (2008-2012) med 10 pst., noe som tilsvarer 5 mill. tonn CO₂-ekvivalenter årlig. I tillegg har Regjeringen valgt å overoppfylle med 1,5 mill. tonn CO₂ årlig gjennom å avstå fra å bruke kvoter som stammer fra skogtilvekst. Det legges også opp til overoppfyllelse svarende til utslipp ved gasskraftverket Mongstad og statsansattes internasjonale flyreiser. Overoppfyllelsen på 6-7 mill. tonn årlig svarer om lag til statens kjøp av klimakvoter.

Status for kjøp av kvoter

Statens behov for klimakvoter kan dekkes med kjøp av internasjonalt tildelte utslippskvoter (Assigned Amount Unit, AAU), Felles gjennomføring mellom land med kvoteplikt etter Kyoto-avtalen (Joint Implementation, JI) og Den grønne utviklingsmekanismen, som er prosjektsamarbeid mellom land med kvoteplikt og utviklingsland som har ratifisert avtalen (Clean Development Mechanism, CDM). For 2008 har Finansdepartementet fullmakt på 3 600 mill. kroner til å inngå kontrakter for framtidig levering av klimakvoter, samtidig som det er bevilget 500 mill. kroner til kjøp av kvoter for levering og betaling i 2008.

Prosessen med innkjøp har pågått kontinuerlig siden september 2007 da det ble lagt ut et offentlig tilbud på kjøp av klimakvoter. Etter denne innledende runden har en innhentet tilbud gjennom en forenklet prosedyre. Opplysninger om statens handel med klimakvoter er lagt ut på en egen nettside, www.carbonneutralnorway.no. Ved utgangen av august var det inngått én avtale om levering av om lag 960 000 kvoter fra ett prosjekt, et vannkraftverk i Kina. Avtaler blir inngått med forbehold om FN-godkjenning. Det knytter seg generell usikkerhet til FN-godkjenning av CDM-prosjekter, og det er derfor ikke klart om prosjektet fører til utbetalin-

ger i 2008. Det forhandles om kontrakter for et antall andre prosjekter, med forventet avslutning innen årets utgang.

Norge deltar i Verdensbankens karbonfond, og fra 2007 har Finansdepartementet mottatt kvoter fra dette fondet. Kvotene stammer fra prosjekter som er godkjent av FN under rammene av klimakonvensjonen. Samlet sett for 2007 og 2008 vil det bli levert om lag 270 000 kvoter fra dette fondet. På grunn av gjenstående arbeider med å samkjøre EUs register og det internasjonale registeret står kvotene inntil videre på en interimskonto i FN.

Status for salg av kvoter

Salg av kvoter i EUs kvotemarked må ses i sammenheng med behandlingen av den norske tildelingsplanen til kvotepliktige bedrifter. Denne prosessen er ikke avsluttet, og planen vil ikke bli godkjent før tidligst mot slutten av 2008. De norske kvotene som skal selges i EUs kvotemarked, vil ikke være tilgjengelige for salg før den nasjonale allokeringssplanen er godkjent av ESA.

Prisforutsetninger

Det har vært stor variasjon i prisene for kvoter. Særlig gjelder dette prisene i EUs kvotemarked. Prisene for kvoter fra de prosjektbaserte mekanismene (CDM og JI) har vært noe mer stabile og har hele tiden ligget lavere enn prisene i EUs kvotemarked. Prisene på EU-kvoter for levering i desember 2009 ble primo august 2008 notert til om lag 190 kroner per tonn CO₂. For kjøp av garanterte kvoter fra de prosjektbaserte mekanismene lå prisene primo august 2008 rundt 40 kroner under prisene i EUs kvotemarked.

I budsjettet for 2009 er det for salg av kvoter lagt til grunn en kvotepris på 190 kroner per tonn CO₂. Inntekter fra salg er basert på pris uten merverdiavgift, siden kvotene blir solgt i markedet, og dermed trolig i all hovedsak blir eksportert. Prisforutsetningen for kjøp av kvoter tar utgangspunkt i at en legger opp til å inngå kontrakter med prosjekter som kan være i en tidlig fase, uten garantier for at kvoter kan leveres. Prisene på slike kvoter er lavere enn prisen på garanterte kvoter. På usikkert grunnlag er det her antatt en pris på 150 kroner per tonn, eller 190 kroner (avrundet tall) når en regner med merverdiavgift.

Godkjenningssprosessen og tilleggskriterier i CDM

Staten kjøper bare kvoter som godkjennes i henhold til prosedyrene for de såkalte fleksible meka-

nismene under Kyotoprotokollen, jf. omtalen i kap. 3.10.4 i St.meld. nr. 2 (2006-2007) Revidert nasjonalbudsjett 2007. Utstedelsen av kvoter kontrolleres av et FN-organ. Det kan inngås avtaler med prosjekter som er i en tidlig fase og som på avtale-tidspunktet ikke er sendt til godkjenning i FN-systemet. Det legges avgjørende vekt på vurderingene som gjøres av det relevante FN-organet. Avtaler om prosjekter som ikke oppnår FN-godkjenning, kanselleres. Det har vært rettet kritikk mot FN-systemet for å ha godkjent prosjekter som ikke har ført til en reell reduksjon i klimagassutslippene. Kritikken retter seg særlig mot prosjekter som ble godkjent i en tidlig fase. Fra våren 2007 har det skjedd vesentlige endringer i godkjenningssystemet gjennom blant annet en styrking av ressursene i FN-organet og klarere retningslinjer for arbeidet til de uavhengige valideringsinstitusjonene (Designated Operational Entities). Med de tiltakene som er gjennomført, synes risikoen for feilaktig godkjenning av prosjekter å være betydelig redusert. Det vil likevel fortsatt kunne forekomme tilfeller hvor prosjekter som ikke burde ha blitt godkjent, slipper gjennom.

Finansdepartementet vil i løpet av høsten 2008 få utført en uavhengig gjennomgang av ulike standarder og tilleggskriterier som benyttes i markedet for kvoter fra CDM- og JI-kvoter, herunder Gullstandarden, som mange internasjonale, frivillige organisasjoner står bak. Analysen vil blant annet belyse aktuelle standarders betydning for klimaeffekt og bærekraftig utvikling, aktørenes motivasjon for å benytte ulike standarder samt systemvirkningene av eventuelle regelverksendringer.

Post 01 Driftsutgifter, kan overføres

Posten omfatter utgifter til kjøp av eksterne tjenester og andre driftsutgifter i anledning arbeidet med kjøp og salg av kvoter. Det foreslås bevilget 8 mill. kroner under post 01.

Ved salg av klimakvoter vil det påløpe transaksjonskostnader som er vanskelig å anslå på forhånd. Finansdepartementet ber derfor om fullmakt til å overskride bevilgningen under kap. 1638, post 01 Driftsutgifter, tilsvarende salgsutgiftene, jf. forslag til romertallsvedtak III.2.

Post 21 Kvotekjøp, generell ordning, kan overføres

For 2009 foreslås det bevilget 715 mill. kroner under post 21. Det legges opp til at staten som hovedregel først betaler for klimakvoter når disse blir sertifisert for levering og registrert på statens

konto i tråd med omtalen av statens kvotekjøp i St.meld. nr. 2 (2006-2007) Revidert nasjonalbudsjett 2007, kapittel 3.10.4. Det legges imidlertid opp til at bevilgningen fra og med 2009 også skal kunne brukes til å dekke enkelte direkte CDM-relaterte transaksjonskostnader i de tilfeller der dette samlet sett vurderes å føre til gunstigere betingelser enn om en kun aksepterer å betale når sertifiserte kvoter kan leveres. Eksempler på slike CDM-relaterte transaksjonskostnader er kostnader ved utvikling av PDD (Project Design Document), gebyrer ved validering, registrering og sertifisering, utslippsovervåking, administrasjonskostnader hos eventuelle tilretteleggere, og meglerhonorarer.

Det kan ta lang tid fra kontrakter inngås til kvoter leveres. For Norges del er det nødvendig å kjøpe mellom 30 og 35 mill. kvoter i Kyoto-perioden 2008-2012. Basert på en antatt kvotepris på 190 kroner inkludert mva., innebærer dette et samlet behov for utbetalinger gjennom perioden på 5 700 mill. kroner om en legger et samlet kjøp på 30 mill. tonn til grunn. Ved fastsettelsen av fullmakten er det imidlertid nødvendig å ta hensyn til at prosjektene normalt ikke leverer hele kontraktsvolumet. Usikkerheten rundt levering av kvoter er generelt stor, selv etter at en kontrakt er inngått. Regjeringen foreslår at fullmakten økes med 2 700 mill. kroner fra 3 600 mill. kroner til 6 300 mill. kroner, tilsvarende en leveringsrate på i overkant av 70 pst., jf. forslag til romertallsvedtak IV.1. Dette innebærer at de bevilgninger og fullmakter som foreslås, inkludert gitte, overførbare bevilgninger, vil være tilstrekkelig til å inngå kontrakter om kjøp med forventet levering av om lag 30 mill. kvoter.

Ved beregning av fullmakten har en tatt utgangspunkt i behovet i Kyoto-avtalens første forpliktelsesperiode. CDM-kvoter antas å ha en verdi også i framtidige internasjonale avtaler, inkludert regionale systemer som EUs kvotehandelssystem. Norge har også satt egne langsiktige klimamål som tilsier at en vil ha behov for klimakvoter i framtiden. En har derfor lagt til grunn at en innenfor fullmakten til å inngå avtaler om kjøp av klimagasskvoter utover gitt bevilgning, også kan inngå kontrakter om levering av kvoter etter utløpet av avtalens første periode. Mange prosjekter vil i prinsippet kunne produsere kvoter langt utover Kyoto-avtalens første forpliktelsesperiode. Prosjektene kan etter dagens regelverk generere gyldige kvoter i inntil 21 år. Dette krever fornyet FN-godkjenning hvert sjuende år. Alternativt vil prosjektene produsere kvoter i en sammenhengende periode på inntil ti år. I tråd med Regjeringens langsiktige klimamål legges det til grunn at Finansdeparte-

mentet kan inngå kontrakter som binder staten til utbetalinger i en periode på inntil 21 år. I forslaget til fullmaktsramme har en ikke tatt høyde for leveringer etter utløpet av Kyoto-avtalens første forpliktelsesperiode. En legger opp til at kontrakter om levering av kvoter etter 2012 begrenses til 1 000 mill. kroner av rammen. Det kan derfor bli aktuelt å be om en større fullmaktsramme på et senere tidspunkt.

Gjeldende fullmakt for kjøp av klimagasskvoter gir Finansdepartementet fullmakt til å inngå avtaler om levering av kvoter i 2009 og senere år. Forslaget til fullmakt for 2009 gjelder kontrakter som vil binde staten for 2010 og senere år. Kontrakter om levering av kvoter inngås for tiden ofte med prosjekter som er i en tidlig fase. Som drøftet ovenfor knytter det seg stor usikkerhet til slike prosjekter. Usikkerheten gjelder i første omgang spørsmålet om FN vil godkjenne prosjektet som et klimaprojekt, dernest om prosjektet faktisk blir implementert, og endelig blir det et spørsmål om kvotene som faktisk produseres, blir godkjent av FN. Finansdepartementet vil løpende overvåke utviklingen i beregnet levert volum, og vurdere behovet for å skaffe flere kvoter enn først planlagt, eventuelt å selge kvoter dersom det kan gå mot større leveranser enn planlagt. Det vil være krevende å sikre en jevn eksponering til prisutviklingen i markedet. I samsvar med det opplegget en tidligere har skissert for statens kjøp og salg, legges det opp til at transaksjoner gjennomføres så jevnt som praktisk mulig uten å ta noen posisjon på fremtidig utvikling i kvoteprisene.

Post 22 Kvotekjøp, statsansattes flyreiser, kan overføres (tidligere post 01)

For 2009 foreslås en bevilgning på 8,4 mill. kroner til å kjøpe kvoter for å dekke anslåtte utslipp ved statsansattes tjenestereiser med fly internasjonalt. Dette er 1,6 mill. kroner lavere enn i saldert budsjett 2008. I tillegg foreslås det en fullmakt til å inngå avtaler om levering av kvoter i senere år på 10,5 mill. kroner, jf. forslag til romertallsvedtak IV.2.

For 2009 legges det til grunn et kjøpsbehov på 70 000 tonn. Dette anslaget er basert på Fornyings- og administrasjonsdepartementets registrering av faktisk reisevirksomhet i første halvår 2008 og er beheftet med usikkerhet. Anslaget innebærer en betydelig reduksjon i forhold til tidligere anslag på 120 000 tonn.

Ved beregningen av samlet fullmakts- og bevilgningsbehov er det lagt til grunn en leveringsrate på i overkant av 70 pst., som for den generelle ordningen.

Kap. 4638 Salg av klimakvoter

		(i 1 000 kr)		
Post	Betegnelse	Regnskap 2007	Saldert budsjett 2008	Forslag 2009
01	Salgsinntekter		1 920 000	2 565 000
	Sum kap. 4638		1 920 000	2 565 000

Salg av kvoter i EUs kvotemarked må ses i sammenheng med behandlingen av den norske allokeringsplanen til kvotepliktige bedrifter. Denne prosessen er ikke avsluttet, og planen ventes ikke godkjent før mot slutten av 2008. De norske kvotene som skal selges i EUs kvotemarked, vil ikke være tilgjengelige for salg før den nasjonale tildelingsplanen er godkjent av ESA. Det legges imidlertid til grunn at hovedelementene i kvotesystemet beholdes slik de ble lagt fram for ESA i mars 2008. Det vises til omtale i St.prp. nr. 59 (2007-2008) Tilleggsbevilgninger og omprioriteringer i statsbudsjettet 2008, der det ble lagt til grunn at staten i gjennomsnitt skal selge rundt 7 mill. tonn CO₂-ekvivalenter årlig i det europeiske kvotemarkedet. Disse tallene er basert på den tildelingsplanen som ble oversendt ESA 28. mars 2008 for godkjenning. Tallene bygger på anslag som er usikre. Videre har ESA besluttet at deler av den norske allokeringsplanen ikke er forenlig med EUs kvotedirektiv slik det er tilpasset til EØS-avtalen. Det har under arbeidet med denne budsjettproposisjonen ikke vært grunnlag for å endre anslaget for gjennomsnittlig årlig salgsvolum.

Utsettelsen av ESAs godkjenning av den norske tildelingsplanen tilsier at anslaget for salgsinntekter i 2008 nedjusteres. På usikkert grunnlag har en antatt at salget av kvoter kan starte i slutten av 2008, og at det bare kan bli solgt et begrenset

volum, en halv million tonn i den korte perioden fram til markedsaktørene tar ferie i desember. Det kan ikke utelukkes at starttidspunktet for salg av kvoter må utsettes til 2009.

Det budsjetteres derfor med at 6,5 mill. kvoter av de 7 mill. tonn som var planlagt solgt i 2008, selges i 2009. Det skal dermed selges om lag 13,5 mill. kvoter i 2009. Konsekvensene for budsjettet for 2008 av utsatt salg vil bli behandlet i proposisjonen om ny saldering av statsbudsjettet 2008.

Det foreslås at det budsjetteres med et salg av 13,5 mill. kvoter. Med en kvotepris på 190 kroner per tonn CO₂, anslås dette å gi statlige inntekter på om lag 2 565 mill. kroner.

Finansdepartementet skal levere kvoter til den statlige ordningen for frivillige kjøp av kvoter som er under etablering av SFT, jf. omtale i St.prp. nr. 59 (2007-2008). Departementet har også etterkommet en anmodning om å levere kvoter til å dekke internasjonale tjenestereiser med fly for Stortinget. Inntektene fra salg av kvoter for disse formålene vil bli ført til inntekt under kap. 4638, post 01. De utgifter som knytter seg til kjøp for slike leveranser, vil i prinsippet påvirke anslagene under kap. 1638, post 01 og 21. Disse utgiftene antas å utgjøre et beløp som ligger klart innenfor usikkerhetsmarginen i anslagene. Det kan imidlertid bli aktuelt å komme tilbake til denne budsjetteringen når en har vunnet erfaring med disse ordningene.

Programområde 24 Statlig gjeld og fordringer, renter og avdrag mv.

Programkategori 24.10 Statsgjeld, renter og avdrag mv.

Utgifter under programkategori 24.10, fordelt på kapitler:

(i 1 000 kr)					
Kap.	Betegnelse	Regnskap 2007	Saldert budsjett 2008	Forslag 2009	Pst. endr. 08/09
1650	Statsgjeld, renter mv.	16 080 982	17 359 500	20 497 800	18,1
1651	Statsgjeld, avdrag og innløsning	29 649 447	100	44 951 000	
	Sum kategori 24.10	45 730 429	17 359 600	65 448 800	277,0

Det oljekorrigerte underskuddet på statsbudsjettet blir finansiert ved overføring fra Statens pensjonsfond – Utland. Avdrag på statens gjeld og netto utlån og kapitalinnskudd til statsbankene mv. blir dekket ved nye låneopptak og/eller ved trekk på statens kontantbeholdning.

Hovedårsaken til at staten låner samtidig som staten sparer i Statens pensjonsfond – Utland, er at det vil bryte med retningslinjene for budsjettpolitikken dersom overskuddet på statsbudsjettet blir brukt til å dekke avdrag på gjeld eller andre kapitaltransaksjoner. Ifølge retningslinjene for budsjettpolitikken skal overskuddet på statsbudsjettet plasseres i Statens pensjonsfond – Utland som fordringer på utlandet. Dette er blant annet for å unngå en unødig styrking av den norske kronen. Hensynet til kronekursen tilsier dermed at en ikke bør benytte kapitalen som er plassert i utlandet til å dekke det innenlandske finansieringsbehovet.

Staten må ha en viss likviditetsreserve slik at en alltid kan dekke daglige betalinger. Den kortsiktige opplåningen i markedet sikrer at staten har tilstrekkelige midler til å møte betalingsforpliktelsene til enhver tid. Det høye nivået på statens kontantbeholdning innebærer imidlertid at det ikke er hensynet til statens likviditetsreserver som for tiden er førende for den kortsiktige opplåningen.

Finansdepartementets fullmakt til å ta opp statslån fastsettes av Stortinget på grunnlag av den årlige stortingsproposisjonen om lånefullmakter, jf. St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 7 (2007-2008).

Til renter mv. på statens gjeld foreslås det bevilget 20 497,8 mill. kroner i 2009, mot 17 359,5 mill. kroner i 2008. Til avdrag på statsgjelden foreslås det bevilget 44 951,0 mill. kroner i 2009, mot 0,1 mill. kroner i 2008.

Tabell 4.25 viser den innenlandske statsgjelden per 31. desember 2007, inklusive kontolån fra ordinære fond i statskassen.

Tabell 4.25 Innenlandsk statsgjeld

Type lån	Beløp (mill. kr)
Faste innenlandske lån	185 307
Statskasseveksler	45 000
Kortsiktige kontolån	35 041
Kontolån fra ordinære fond ¹	94 919
Sum	360 267

¹ Gruppe 81 i Statsregnskapet. Er ikke omfattet av de ordinære lånefullmaktene.

Kap. 1650 Statsgjeld, renter mv.

		(i 1 000 kr)		
Post	Betegnelse	Regnskap 2007	Saldert budsjett 2008	Forslag 2009
01	Driftsutgifter	24 922	29 400	30 300
89	Renter og provisjon mv. på innenlandsk statsgjeld, <i>overslagsbevilgning</i>	16 056 060	17 330 100	20 467 500
	Sum kap. 1650	16 080 982	17 359 500	20 497 800

Post 01 Driftsutgifter

Posten omfatter driftsutgifter knyttet til statens gjelds- og likviditetsforvaltning. Dette gjelder bl.a. utgifter til ulike informasjons- og analysesystemer, utgifter som Norges Bank og Verdipapirsentralen har i forbindelse med behandlingen av statens lån og utgifter knyttet til de internasjonale kredittvurderingsbyråenes vurdering av Norge.

Videre dekker denne posten betaling til Norges Bank for tjenester som banken yter staten ved Finansdepartementet i forbindelse med forvaltning av statens gjeld og likviditet, samt til drift og forvaltning av statens konti i Norges Bank.

For 2009 foreslås bevilgningen økt med 0,9 mill. kroner til 30,3 mill. kroner.

Post 88 Renter og provisjon mv. på utenlandsk statsgjeld, overslagsbevilgning

Det siste utenlandslånet, med tilhørende rentebytteavtaler, forfalt i mai 2004. Departementet har ikke bedt om fullmakt til å ta opp nye lån i utenlandsk valuta i 2008. På denne bakgrunn er det ikke budsjettert med rentebetalinger for 2008 og 2009.

De fleste utenlandslånene var ihendehaverlån, og midler knyttet til uavhentede obligasjoner og rentekuponger står hos betalingsagenter. Ved foreldelse av lånet framsetter departementet krav overfor agenten om endelig oppgjør av uavhentede midler. Tilbakeføringen av slike midler inntektsføres på kap. 1650, post 88. Eventuelle senere krav fra obligasjonseiere etter foreldelsesfristens utløp utgiftsføres på denne posten.

Post 89 Renter og provisjon mv. på innenlandsk statsgjeld, overslagsbevilgning

		(mill. kr)		
Underpost	Underpostens betegnelse	Regnskap 2007 ¹	Saldert budsjett 2008	Forslag 2009
89.11	Faste lån	9 355	7 833	9 336
89.12	Gjenkjøps- og rentebytteavtaler	684	828	1 964
89.13	Kontolån	137	197	181
89.14	Kontolån fra ordinære fond	3 935	4 658	5 491
89.15	Statskasseveksler	1 946	2 341	2 221
89.17	Nye, faste lån		1 473	1 275
	Sum kap. 1650, post 89	16 057	17 330	20 468

¹ I regnskapet føres faste lån og nye faste lån samlet.

Anslaget for renteutgiftene på statsgjelden er dels basert på lån som allerede er tatt opp, og dels på antatt behov for nye låneopptak i 2008 og 2009. Renteutgiftene påvirkes av omfanget av ny opplåning og sammensetningen av denne. Videre påvirkes renteutgiftene av endringer i markedsrentene og endring i statens portefølje av rentebytteavtaler. Anslaget for renteutgiftene er beheftet med vesentlig usikkerhet.

Underpost 89.11 Faste lån

Under denne posten budsjetteres renteutgifter på statens obligasjonslån som er tatt opp før 1. januar 2008. Ved utvidelser av eksisterende statsobligasjonslån kan det på grunn av forskjell mellom kupongrenten på det aktuelle lånet og markedsrenten på lånetidspunktet, oppstå over-/underkurs. For å gi et mer korrekt bilde av statens årlige finan-

sieringskostnader, blir en slik over-/underkurs ikke inntekts-/utgiftsført på lånetidspunktet, men avregnet mot en balansekonto i statsregnskapet (gruppe 77) og inntekts-/utgiftsført på post 89.11 over lånets gjenværende løpetid. Anslaget for renteutgiftene på faste lån i 2009 framkommer dermed som kupongrenten, justert for den delen av over-/underkursen som inntekts-/utgiftsføres i 2009.

Renteutgiftene på faste lån er beregnet til 9 335,9 mill. kroner i 2009.

Underpost 89.12 Gjenkjøps- og rentebytteavtaler

Posten omfatter renteutgifter i forbindelse med utlån (gjenkjøpsavtaler) av statspapirer i pleien av statspapirmarkedet. Staten betaler rente på kontantinskudd som staten mottar som sikkerhet i utlånsperioden. I tillegg budsjetteres nettoeffekten på renteutgiftene av inngåtte rentebytteavtaler i norske kroner under denne posten. I de inngåtte avtalene mottar staten fast rente og betaler en pengemarkedsrente. Totalt anslås nettoutgiften under denne posten til 1 964,0 mill. kroner i 2009.

Underpost 89.13 Kontolån

Statsinstitusjoner og andre foretak kan etter avtale plassere ledige midler som innskudd (kontolån) i statskassen. For de fleste av disse innskuddene betaler staten renter. Kontolånplasseringer basert på overskuddslikviditet i forbindelse med skatte- og avgiftsbetalinger, blir ikke forrentet. Renteutgiftene på kontolån anslås til 180,9 mill. kroner i 2009.

Underpost 89.14 Kontolån fra ordinære fond

Kontolån fra ordinære fond (gruppe 81 i Statsregnskapet) har økt betydelig de siste årene. Ved utgangen av 2007 var fondenes innestående i statskassen 94,9 mrd. kroner (inkl. kapitaliserte renter), hvorav Fondet for forskning og nyskaping utgjorde 63,1 mrd. kroner. For 2009 anslås renter på kontolån fra ordinære fond til 5 491 mill. kroner.

Underpost 89.15 Statskasseveksler

Den kortsiktige opplåningen i markedet skjer gjennom salg av statskasseveksler. Dette er rentebærende papirer uten kupongrente, der rentekostnaden følger av underkursen som papirene blir emitert til. Den effektive renten på statskassevekslene vil følgelig avhenge av kursen som staten oppnår i auksjonene. Statens renteutgifter til statskasseveksler anslås til 2 221,3 mill. kroner i 2009.

Underpost 89.17 Nye, faste lån

Underposten omfatter renteutgifter på innenlandske obligasjonslån med faste rente- og avdragsterminer tatt opp etter 1. januar 2008. Det er beregningsmessig lagt til grunn at faste lån tatt opp i 2009, ikke gir renteutgifter i 2009, fordi renten betales årlig og etterskuddsvis. Over-/underkurs ved de enkelte låneopptak er budsjettert som omtalt under post 89.11. For 2009 er renteutgiftene på nye, faste lån anslått til 1 274,7 mill. kroner.

Kap. 1651 Statsgjeld, avdrag og innløsning

Post	Betegnelse	(i 1 000 kr)		
		Regnskap 2007	Saldert budsjett 2008	Forslag 2009
98	Avdrag på innenlandsk statsgjeld, <i>overslagsbevilgning</i>	29 649 447	100	44 951 000
	Sum kap. 1651	29 649 447	100	44 951 000

Post 98 Avdrag på innenlandsk statsgjeld, overslagsbevilgning

Posten omfatter avdrag på langsiktige statsobligasjonslån. Eventuelle framtidige tilbakekjøp og fortlidige innfrielse av obligasjonene er ikke anslått, da det på forhånd er vanskelig å vite omfanget av

disse transaksjonene. I tillegg anses det uhensiktsmessig av hensyn til statens forretningsmessige handlefrihet i markedet å spesifisere eventuelle planer om tilbakekjøp. For 2009 anslås avdragene til 44 951 mill. kroner. Økningen fra 2008 skyldes at det er forfall av et stort obligasjonslån i 2009. Det forrige store lånet forfalt i 2007.

Programkategori 24.20 Statlige fordringer, avsetninger mv.

Den nordiske investeringsbank

Den nordiske investeringsbank (NIB) ble opprettet i 1975, etter avtale mellom regjeringene i de nordiske landene. Avtalen er senere revidert i overenskomst av 23. oktober 1998. Fra 1. januar 2005 ble Estland, Latvia og Litauen medlemmer av banken.

Nærmere om låne- og garantiordningene i NIB

Hovedtyngden av bankens virksomhet består av ordinære investeringsutlån og garantier. NIBs ordinære utlån finansieres på grunnlag av bankens grunnkapital. Foruten ordinære utlån og garantier yter banken også lån til prosjektinvesteringer utenfor Norden (PIL) og miljølån til medlemslandenes nærområder (MIL). Garantiavtalene knyttet til grunnkapitalen, PIL og MIL innebærer at Norge er forpliktet inntil avtalene oppheves.

Grunnkapitalen

Grunnkapitalen består dels av innbetalt kapital, dels av garantikapital fra medlemslandene. Finansdepartementet tilrår at Stortinget gir Finansdepartementet fullmakt til å stille garantier i 2009 for Norges andel av NIBs grunnkapital, fratrukket innbetalt kapital, innenfor en samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar på 715 959 651 euro, jf. forslag til romertallsvedtak VI.1.

Prosjektinvesteringsslån (PIL)

Gjennom PIL gir banken lån til å finansiere prosjekter i land med relativt god kredittverdighet, først og fremst i Asia, Sentral- og Øst-Europa, Latin-Amerika og Afrika. NIB rapporterer jevnlig om engasjementene under PIL. NIB bevilger også lån til bedriftsinvesteringer innenfor OECD-området. Det har hittil ikke vært tap under ordningen. Derimot har det vært enkelte betalingsforsinkelser og reforhandlinger av lån.

Utlånsrammen for prosjektlåneordningen (PIL) er 4 000 mill. euro. Medlemslandenes garantiansvar er begrenset til 90 pst. av kredittrisikoen

ved hvert lån innenfor et samlet beløp på 1 800 mill. euro. Styret i NIB har vedtatt at banken skal dekke eventuelle tap under PIL, opp til et beløp avsatt på et eget fond. Fondet er bygget opp gradvis. I 2008 har banken avsatt 43,7 mill. euro av overskuddet i 2007 til dette fondet.

Finansdepartementet tilrår at Stortinget gir Finansdepartementet fullmakt til å stille garantier i 2009 for lån fra NIB i forbindelse med PIL innenfor en totalramme for nye tilsagn og gammelt ansvar på inntil 340 991 000 euro, jf. forslag til romertallsvedtak VI.2.

Miljølåneordningen (MIL)

Gjennom MIL gir NIB lån til miljøprosjekter i medlemslandenes nærområder. Medlemslandenes nærområder omfatter Polen, den russiske eksklaven Kaliningrad og Nordvest-Russland. Formålet er å redusere miljøbelastningen til medlemslandene fra nærområdene. Ordningen garanteres 100 pst. av medlemslandene. Finansdepartementet tilrår at Stortinget gir Finansdepartementet fullmakt til å stille garantier i 2009 for lån fra NIB under MIL innenfor en totalramme for nye tilsagn og gammelt ansvar på inntil 63 500 000 euro, jf. forslag til romertallsvedtak VI.3.

Samlede avsetninger til tapsfond for miljølåneordningen er på 45 mill. kroner, som utgjør i underkant av 10 pst. av Norges garantiansvar for ordningen.

Den nordiske investeringsbank er et felles nordisk-baltisk foretagende. Regler for økonomiforvaltningen i den norske statsforvaltningen kan derfor ikke uten videre gjøres gjeldende. Forvaltningen av Norges garantiforpliktelser under PIL-ordningen og MIL-ordningen oppfyller ikke økonomireglementets bestemmelser om forvaltning av statlige garantier. Dette gjelder reglene om at garantiordningen skal være selvfinansierende og at staten skal stille som simpel kausjonist, og videre kravene om lineær nedtrapping av garantiansvaret, pro rata risikofordeling og valutaslag.

I tabell 4.26 er det gitt en samlet oversikt over garantiordningene vedrørende Den nordiske investeringsbank.

Tabell 4.26 Garantiordninger vedrørende Den nordiske investeringsbank

	(i 1 000 kr)			
	Utbetalt pga. tap i 2007	Samlet garantiansvar 31.12.2007 ¹	Samlet fullmakt i 2008 for nye og gamle garantier ²	Samlet fullmakt i 2009 for nye og gamle garantier ²
1. Grunnkapital fratrukket innbetalt kapital fra Den nordiske investeringsbank	-	5 699 755	5 725 887	5 725 887
2. Prosjektinvesteringsslån gjennom Den nordiske investeringsbank	-	2 714 629	2 727 075	2 727 075
3. Miljølån gjennom Den nordiske investeringsbank	-	505 523	507 841	507 841
Sum garantier under Finansdepartementet	-	8 919 907	8 960 803	8 960 803

¹ Omregnet fra euro 31. desember 2007 (kurs 7,9610)

² Omregnet fra euro 8. september 2008 (kurs 7,9975)

Inntekter

Kap. 5341 Avdrag på utestående fordringer

		(i 1 000 kr)		
Post	Betegnelse	Regnskap 2007	Saldert budsjett 2008	Forslag 2009
91	Alminnelige fordringer	11	4 957	
95	Avdrag på lån til Jugoslavia			100
98	Avdrag på egenbeholdning statsobligasjoner	2 500 000		5 000 000
	Sum kap. 5341	2 500 011	4 957	5 000 100

Post 91 Alminnelige fordringer

På denne posten posteres eventuelle avdrag på lån, blant annet til næringsvirksomhet.

Post 95 Avdrag på lån til Jugoslavia

Det ble i 1983 gitt lån til Jugoslavia på 40 mill. norske kroner, jf. St.prp. nr. 92 (1982-83) og Innst. S. nr. 262 (1982-83). Lånet var et avdragslån med endelig forfall i august 1999. Det ble betalt avdrag til og med terminen 1. februar 1991 og renter til og med terminen som forfalt 1. februar 1992.

Etter oppløsningen av Jugoslavia ble lånet fordelt på de enkelte republikkene. Låneforpliktelsene for Kroatia, Slovenia og Bosnia-Hercegovina er gjort opp. På bakgrunn av en avtale i Paris-klubben fikk Serbia og Montenegro ettergitt 51 pst. av gjelden i 2002 og begynte å betale renter i 2003. I tråd med samme avtale ble ytterligere 30 pst. av gjelden ettergitt i begynnelsen av 2006. Første avdrag på lånet betales i 2008. For 2009 er avdragene beregnet til 0,1 mill. kroner.

Post 98 Avdrag på egenbeholdning statsobligasjoner

Posten omfatter avdrag som staten mottar på egenbeholdning av statsobligasjoner som benyttes til markedspleieformål, jf. St.prp. nr. 63 (2003-2004) og Innst. S. nr. 250 (2003-2004). For 2009 er avdragene under denne posten anslått til 5 000 mill. kroner.

Kap. 5351 Overføring fra Norges Bank

Ifølge retningslinjer for Norges Banks årsoppgjørdisposisjoner, fastsatt ved kgl. res. 21. desember 2000, skal eventuelt overskudd avsettes til bankens kursreguleringsfond inntil fondet utgjør en viss størrelse av bankens innenlandske og utenlandske aktiva som innebærer en kursrisiko for banken. Eventuelt overskudd etter avsetninger til kursreguleringsfond avsettes til et overføringsfond.

Endringer av retningslinjer for avsetning og disponering av Norges Banks resultat, vedtatt

6. desember 2002, medfører at det skal bygges opp en buffer i bankens egenkapital ved at kursreguleringsfondet skal økes. Bakgrunnen for denne endringen er omtalt i St.prp. nr. 40 (2002-2003). Eventuelle overskudd i Norges Banks regnskap i oppbyggingsfasen vil gå til kursreguleringsfondet og ikke til overføringsfondet. Basert på beregninger av risikoen for svingninger i resultatet til Norges Bank i årene framover, er maksimal størrelse på kursreguleringsfondet hevet fra 25 til 40 pst. av netto internasjonale fordringer. I tillegg kommer, som før, 5 pst. av bankens beholdning av innenlandske verdipapirer. Regnskapet for 2007 tilsier at

kursreguleringsfondet må bygges opp til om lag 96,3 mrd. kroner før det blir overført midler til overføringsfondet. Ved utgangen av 2007 var kursreguleringsfondet på 55,5 mrd. kroner.

Ifølge retningslinjene av 6. desember 2002 skal det ved hvert årsoppgjør foretas en overføring fra overføringsfondet til statskassen med et beløp svarende til en tredjedel av innstående midler i overføringsfondet. Det er per i dag ikke midler i overføringsfondet, og det ventes ikke overføringer fra Norges Bank til statskassen verken i 2008 eller 2009.

Kap. 5605 Renter av statskassens kontantbeholdning og andre fordringer

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2007	Saldert budsjett 2008	Forslag 2009
80	Av statskassens foliokonto i Norges Bank	6 464 332	6 996 100	6 942 800
81	Av verdipapirer og bankinnskudd i utenlandsk valuta	1 049	1 000	1 000
82	Av innenlandske verdipapirer	912 840	1 450 100	1 685 000
83	Av alminnelige fordringer	93 795	100 000	80 000
84	Av driftskreditt til statsbedrifter	206 004	385 000	582 000
	Sum kap. 5605	7 678 020	8 932 200	9 290 800

Post 80 Av statskassens foliokonto i Norges Bank

Ved utgangen av 2007 var statens kontantbeholdning i Norges Bank 148,5 mrd. kroner, mot 159,7 mrd. kroner ved utgangen av 2006.

Det er store daglige svingninger på statens konti, og staten må derfor ha en viss likviditetsreserve for å dekke daglige betalinger. Overføringene fra statens kontantbeholdning til Statens pensjonsfond – Utland gjøres månedlig. Utviklingen i statens kontantbeholdning må også ses i sammenheng med likviditetsstyringen i pengepolitikken og statens låneopptak. Statens finansieringsbehov dekkes dels ved trekk på statens kontantbeholdning og dels ved låneopptak.

Innstående på statskassens foliokonto forrentes til en rente som beregnes på bakgrunn av renten Norges Bank får på sine fordringer. De samlede renteinntektene under denne posten anslås til 6 942,8 mill. kroner for 2009.

Post 81 Av verdipapirer og bankinnskudd i utenlandsk valuta

Posten omfatter blant annet renter på statens bankinnskudd til bruk på utenriksstasjonene. For 2009 anslås renteinntektene under denne posten til 1,0 mill. kroner.

Post 82 Av innenlandske verdipapirer

Posten omfatter i hovedsak renteinntekter som staten mottar på sin egenbeholdning av statspapirer for markedspleieformål, jf. kap. 5341, post 98.

For å gi et mer korrekt bilde av de årlige renteinntektene på denne egenbeholdningen og dermed av statens årlige finansieringskostnader netto, vil over-/underkurs føres etter samme prinsipper som for statens gjeld, jf. omtale under kap. 1650, post 98. Renteinntektene er beregnet til 1 685,0 mill. kroner under post 82 for 2009.

Post 83 Av alminnelige fordringer

Posten omfatter renteinntekter av statens regnskapsføreres innskudd i banker utenom konsernkontoordningen, utlån som forvaltes av Finansde-

partementet og andre departementer, og øvrige renteinntekter av alminnelige fordringer (bl.a. renter av lån til Serbia og Montenegro, jf. kap. 5341, post 95).

For 2009 er renteinntektene under post 83 beregnet til 80,0 mill. kroner.

Post 84 Av driftskreditt til statsbedrifter

De regionale helseforetakene kan ta opp lån i statskassen til investeringsformål. Foretakene skal ikke betale renter i den perioden lånene trekkes opp. Renter i denne perioden skal i stedet kapitaliseres og tillegges lånene gjennom en egen lånebevill-

ing for opptreksrenter under Helse- og omsorgsdepartementet, jf. kap. 732, post 83 og kap. 732, post 91. Post 84 her er den motsvarende inntektsposten. Renter på lånene etter opptreksperioden skal innbetales fra foretakene og inntektsføres på egne poster under fagdepartementet.

Fra 2009 vil de regionale helseforetakenes driftskreditter i private banker omgjøres til driftskreditter i staten, jf. kap. 732, post 86 under Helse- og omsorgsdepartementet. Foretakene betaler renter av trekkene på driftskredittrammen, og disse rentene inntektsføres under post 84.

For 2009 anslås renteinntektene under post 84 til 582,0 mill. kroner.

Kap. 5692 Utbytte av statens kapital i Den nordiske investeringsbank

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2007	Saldert budsjett 2008	Forslag 2009
85	Utbytte	73 257	73 300	36 800
	Sum kap. 5692	73 257	73 300	36 800

Den nordiske investeringsbank utbetaler utbytte i forhold til innskutt kapital. Utbyttets størrelse vedtas av bankens styre på grunnlag av regnskapsmessige resultater av virksomheten foregående år. Basert på NIBs regnskap for 2007 ble det i

2008 vedtatt et utbytte til den norske stat på 4,6 mill. euro. Basert på samme utbytte i 2009 som i 2008 og eurokursen per 8. september 2008, foreslås det bevilget 36,8 mill. kroner for 2009.

Del III
Andre saker

5 Likestilling

Nedenfor gis det en oversikt over status for arbeidet med likestilling på Finansdepartementets område, jf. likestillingsloven § 1 bokstav a. Som nevnt i pkt. 1.1 i del I omfatter denne proposisjonen av praktiske årsaker også programkategori 00.30 Regjering som Statsministerens kontor har ansvaret for, og likestillingsstatus gis derfor også for denne programkategorien.

Budsjettkapitlene på Finansdepartementets område gjelder i det alt vesentlige administrasjon og statens gjeld og fordringer. Disponeringen av disse bevilgningene har ikke betydning for kjønns- og likestillingsforhold. Departementets arbeid med for eksempel skatte-, avgifts- og pensjons-spørsmål har i noen tilfeller likestillingskonsekvenser. Likeledes har departementets og dets etaters personalpolitikk slike konsekvenser.

5.1 Finansdepartementet

Det er et mål for Finansdepartementet å legge forholdene til rette for like muligheter for kvinner og

menn når det gjelder tilsetting, kompetanseutvikling og avansement til høyere stillinger.

Kvinneandelen i Finansdepartementet var 44 pst. per 31. desember 2007. Andelen kvinnelige ledere var 23 pst. ved utgangen av 2007. Kvinneandelen for nyansatte akademikere har vært på om lag 50 pst. i de senere årene. Det er høyest kvinneandel blant ansatte jurister og samfunnsvitere. Ved utgangen av 2007 hadde om lag 7,6 pst. av ansatte kvinner og 0,6 pst. av ansatte menn redusert tjeneste på grunn av omsorg for barn.

Gjennom forskjellige tiltak, for eksempel ordninger for hjemme-PC mv., har Finansdepartementet lagt til rette for at medarbeiderne skal ha bedre muligheter for tilpasning mellom jobb- og familiesituasjonen.

5.2 Finansdepartementets underliggende etater

Nedenfor følger en oversikt over den prosentvise kvinneandelen og andelen kvinnelige ledere per 31. desember 2007 samt en kort omtale av status.

Tabell 5.1 Kvinneandeler i Finansdepartementets underliggende etater

Etat	Kvinneandel	Kvinnelige ledere
Kredittilsynet	51 pst.	41 pst.
Toll- og avgiftsetaten	48 pst.	30 pst.
Skatteetaten	62 pst.	51 pst.
Statistisk sentralbyrå	54 pst.	33 pst.
Senter for statlig økonomistyring	61 pst.	41 pst.
Statens innkrevingsentral	73 pst.	71 pst.

Kredittilsynet

Likestillingsarbeidet i Kredittilsynet er forankret i Arbeidsmiljø- og likestillingsutvalget. En egen til-litsvalgt for likestilling møter fast i utvalget. Utvalget følger blant annet utviklingen på likelønnsområdet. En handlingsplan for likestilling er utarbeidet. Kredittilsynet har ellers oppmerksomhet rettet mot rekruttering av kvinner til lederstillinger.

Toll- og avgiftsetaten

Likestilling er tatt inn i toll- og avgiftsetatens tilpasningsavtale og er integrert i etatens personalpolitikk. I etatens overordnede lønnspolitiske retningslinjer er likestilling omtalt, og ved ledighet i lederstillinger søkes det å rekruttere kvinner. Toll- og avgiftsdirektoratet er i gang med å utarbeide en mangfoldsstrategi, og her inngår likestilling som ett av temaene.

Skatteetaten

Skatteetaten har utarbeidet en handlingsplan for likestilling. Handlingsplanen angir flere konkrete målsettinger hvor det tilstrebes at andelen kvinner i topplederstillinger skal være minst 40 pst. og at andelen kvinnelige mellomledere i hele etaten skal være minst 45 pst. per utgangen av 2008. Deltakere fra likestillingsutvalget og nettverksgruppene på likestillingsområdet samles hvert år til et felles seminar. Seminaret for 2008 hadde som tema «Likelønn og karriereutvikling». Skattedirektoratet og de fem regionene har nå satt kjønn og lønn på dagsorden. Høsten 2008 er viet seminarer og konferanser for å fremme bevisstgjøring om å legge til rette for at kvinner skal bli mer synlige i det daglige arbeidet i etaten og også sørge for at arbeid av samme verdi lønnes likt.

Statistisk sentralbyrå

Statistisk sentralbyrå har utarbeidet en personalpolitikk som bygger på likeverd, og at alle medarbeidere gis like muligheter uavhengig av kjønn, alder og etnisk tilhørighet. Likestilling er integrert i Statistisk sentralbyrås personalpolitikk, og virksomheten ønsker å rekruttere flere kvinnelige ledere.

Senter for statlig økonomistyring

Likestillingsarbeidet i Senter for statlig økonomistyring (SSØ) er forankret i virksomhetens overordnede personalpolitikk, og er etablert med klare mål for å legge til rette for like rettigheter, plikter og muligheter for begge kjønn. Dette er i første rekke definert som et lederansvar. Et partssam-

mensatt likestillingsutvalg har som oppgave å foreslå og utvikle tiltak som fremmer likestilling i SSØ. Utvalget følger blant annet utviklingen på lønnsområdet.

Statens innkrevingsentral

Statens innkrevingsentral har innarbeidet likestillingsarbeidet som et eget område i sin personalpolitiske plan. Målet er at kvinner og menn, uansett alder, skal gis like muligheter til utfordringer, karriere og videreutdanning. Lønnsutvikling hos kvinner og menn skal være lik. Ingen skal diskrimineres på bakgrunn av kjønn, alder eller etnisk tilhørighet.

5.3 Programkategori 00.30 Regjering

Statsministerens kontor

Statsministerens kontor har en høy andel kvinner i lederstillinger og andre stillinger der det kreves høyere utdanning. Det er et mål å beholde denne kjønnsfordelingen. I enkelte andre stillingsgrupper vil det ved ledighet være et mål å rekruttere slik at kjønnsfordelingen blir jevnere. Kontoret legger vekt på å gi kvinner og menn samme mulighet til utvikling i oppgaver og kompetanse, og gjennom dette også samme mulighet til lønnsutvikling.

Ved Statsministerens kontor var det ved utgangen av 2007 tilsatt 37 kvinner og 33 menn. Kvinneandelen i embetsstillinger var 38 pst. av totalt 8 stillinger. For alle stillinger tillagt lederansvar var kvinneandelen 36 pst. (totalt 11 stillinger). I rådgiver- og saksbehandlerstillinger var kvinneandelen 56 pst. (totalt 26 stillinger).

6 Miljø- og ressurspørsmål

Bevilgningene til rene miljøtiltak på Finansdepartementets område anslås til 10,1 mill. kroner for

2009, jf. tabell 6.1. I tillegg kommer bevilgninger til kjøp av klimagasskvoter.

Tabell 6.1 Bevilgning til miljøtiltak

Kap.	Betegnelse	(i 1 000 kr)	
		Saldert budsjett 2008	Forslag 2009
1600	Finansdepartementet	1 800	2 100
1620	Statistisk sentralbyrå	8 000	8 000
	Sum	9 800	10 100

6.1 Finansdepartementet

Finansdepartementet har et sektorovergripende ansvar for å legge grunnlaget for effektiv ressursforvaltning. Gjennom arbeidet med den økonomiske politikken vil Finansdepartementet medvirke til at den økonomiske utviklingen skjer på et miljømessig forsvarlig grunnlag.

Direkte miljørelaterte bevilgninger knyttet til departementets eget driftsbudsjett i 2009, anslås til 2,1 mill. kroner, og gjelder bl.a.:

- Finansiering av klimarelatert økonomisk forskning og utredning
- Videreføring av departementets arbeid i tilknytning til de internasjonale klimaforhandlingene
- Handel med klimakvoter

6.1.1 Oppfølging av arbeidet med bærekraftig utvikling

Nedenfor redegjøres det for Finansdepartementets arbeid med bærekraftig utvikling.

Bærekraftig utvikling

Finansdepartementet koordinerer Regjeringens arbeid med bærekraftig utvikling. Det enkelte departement har et oppfølgingsansvar på sitt område.

Arbeidet med bærekraftig utvikling var et viktig tema i Nasjonalbudsjettet 2008, hvor Regjeringen presenterte en nasjonal strategi for bærekraftig utvikling. Strategien er et resultat av en bred

prosess hvor norske organisasjoner har bidratt aktivt på ulike stadier.

I Nasjonalbudsjettet 2008 ble det også lagt fram et oppdatert og mer politisk relevant sett med indikatorer for bærekraftig utvikling. Statistisk sentralbyrå har en viktig rolle i det videre arbeidet med slike indikatorer og presenterer årlig utviklingen i indikatorene med tilknyttede analyser. Arbeidet med å følge opp den nasjonale strategien for bærekraftig utvikling rapporteres årlig i nasjonalbudsjettet.

Kjøp av klimagasskvoter

Den norske stat har som følge av Kyoto-protokollen påtatt seg en forpliktelse for hvor mye klimagasser som kan slippes ut i perioden 2008-2012. Med en videreføring av allerede vedtatte nasjonale virkemidler, inkludert tilknytningen til EUs kvotehandelssystem der norske kvotepliktige virksomheter blir ansvarlig for selv å skaffe seg kvoter for utslipp, er Norge om lag i balanse for å oppfylle Kyoto-avtalen.

Det er vedtatt at Norge skal overoppfylle Kyoto-avtalen for inneværende periode (2008-2012) med 10 pst., noe som tilsvarer 5 mill. tonn CO₂-ekvivalenter årlig. I tillegg har Regjeringen valgt å overoppfylle med 1,5 mill. tonn CO₂ årlig gjennom å avstå fra å bruke kvoter som stammer fra skogtilvekst. Det legges også opp til overoppfyllelse svarende til utslipp ved gasskraftverket Mongstad og statsansattes internasjonale flyreiser.

Overoppfyllelsen på 6-7 mill. tonn årlig svarer om lag til statens kjøp av klimakvoter.

For 2009 foreslås det en bevilgning på 715 mill. kroner til kjøp av klimakvoter og en fullmakt til å inngå avtaler om kjøp av utslippskvoter utover foreslått bevilgning for inntil 6 300 mill. kroner, jf. omtale i del II under kap. 1638 Kjøp av klimakvoter. Til kjøp av klimakvoter for statsansattes internasjonale tjenestereiser med fly foreslås det bevilget 8,4 mill. kroner og gitt en fullmakt på inntil 10,5 mill. kroner til å inngå avtaler utover foreslått bevilgning. Det vises også til at Finansdepartementet skal forestå salg av klimakvoter, jf. nærmere omtale i del II under kap. 4638.

Sektorovergripende miljøvirkemidler

Finansdepartementet har det overordnede ansvaret for innretning av avgifter i miljøpolitikken. Avgifter utgjør, sammen med omsettelige utslippskvoter og direkte reguleringer, de mest aktuelle virkemidlene som myndighetene benytter for å redusere miljøproblemer. Riktig utformede avgifter gir incentiver til at utslippsreduksjonene gjennomføres der hvor det er billigst og sikrer at forurensere betaler. Det legges derfor stor vekt på miljø- og energiavgifter.

Arbeidet med omlegging av bilavgiftene i mer miljøvennlig retning videreføres. Med virkning fra 1. januar 2007 ble engangsavgiften for første gangsregistrering av kjøretøy i Norge lagt om ved at CO₂-utslipp som hovedregel erstattet slagvolum som en av avgiftskomponentene. Engangsavgiften beregnes i dag som hovedregel ut fra CO₂-utslipp, motorvolum og egenvekt. Omleggingen har medført at gjennomsnittlig CO₂-utslipp fra nye kjøretøy er redusert fra et nivå over 170 g/km til i underkant av 160 g/km. Det siste året er det imidlertid ikke observert ytterligere nedgang i gjennomsnittlig CO₂-utslipp fra nye kjøretøy. Regjeringen har en målsetting om at gjennomsnittlig CO₂-utslipp i nybilparken i 2012 skal være 120 g/km. På den bakgrunn foreslås ytterligere endringer i CO₂-komponenten for å forsterke motiv til å kjøpe biler med lave utslipp. Endringene er nærmere omtalt i St.prp. nr. 1 (2008-2009) Skatte-, avgifts- og tollvedtak.

6.2 Statistisk sentralbyrå

Statistikk for utslipp til luft er et prioritert område. Prioritering av statistikk for utslipp av klimagasser er særlig knyttet til oppfølging av Kyoto-protokollen. FN-evalueringen av klimagassregnskapene, som ble foretatt våren 2007, viste at det nasjonale systemet for utslippsberegninger fungerer godt, selv om det er behov for videreutvikling og bedre dokumentasjon. I forbindelse med etableringen av sektorvise klimahandlingsplaner vil det bli satset på å forbedre statistikken på flere områder.

Innenfor klimaforskning vil det fremdeles bli lagt vekt på samspillet mellom ulike tiltak og teknologiutvikling, analyser av forhold knyttet til Kyoto-avtalen og framtidig utforming av markedet for utslippskvoter.

For området langtransportert forurensning knytter behovet for statistikk seg blant annet til Gøteborg-protokollen. Dessuten vil utvikling av statistikk over lokale utslipp til luft bli prioritert, med særlig vekt på området svevestøv.

Indikatorer for bærekraftig utvikling vil bli videreutviklet, med særlig vekt på å måle ulike deler av nasjonalformuen. Det satses også på utvikling av bedre metoder for overvåking av biologisk mangfold i samarbeid med faginstitusjoner.

Statistikk for avfall og gjenvinning skal møte rapporteringskrav fra EU, og statistikk om vannressurser og rens tiltak for avløp må tilfredsstillende omfattende internasjonal og nasjonal etterspørsel.

Sentrale, etablerte statistikker over sammenhengen mellom økonomisk utvikling og miljøutvikling, miljøvernkostnader, kommunal miljøforvaltning (KOSTRA) og arealbruk vil bli videreført. Det samme gjelder nyere satsingsområder, som statistikk over støyforurensning og kjemikaliebruk.

Etterspørselen etter miljøstatistikk til internasjonale publikasjoner og indikatorsystemer er økende. Aktuelle eksempler er EUs struktur- og bærekraftsindikatorer, OECDs miljøindikatorpublikasjon og Det europeiske miljøbyråets (EEAs) transport- og miljøindikatorer (TERM).

Finansdepartementet

tilrår:

1. I St.prp. nr. 1 om statsbudsjettet for år 2009 føres opp de summene som er nevnt i et framlagt forslag:

a.	Sum utgifter under kap. 20–51 og 1600–1651	Kr	90 457 460 000
b.	Sum inntekter under kap. 3024–3051, 4600–4638, 5341, 5580, 5605 og 5692	Kr	19 465 050 000

**Forslag
til vedtak om bevilgning for budsjettåret 2009,
kapitlene 20–51 og 1600–1651, 3024–3051, 4600–4638, 5341,
5580, 5605 og 5692**

I
Utgifter:

Kap.	Post	Kroner	Kroner
Regjering			
20	Statsministerens kontor		
	01 Driftsutgifter	76 220 000	76 220 000
21	Statsrådet		
	01 Driftsutgifter	146 600 000	146 600 000
24	Regjeringsadvokaten		
	01 Driftsutgifter	47 500 000	
	21 Spesielle driftsutgifter	13 600 000	61 100 000
	Sum Regjering		283 920 000
Stortinget og underliggende institusjoner			
41	Stortinget		
	01 Driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 70</i>	682 000 000	
	32 Kjøp av leiligheter, <i>kan overføres</i>	10 000 000	
	45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	59 920 000	
	70 Tilskudd til partigruppene	139 300 000	
	72 Tilskudd til Det Norske Nobelinstituttets bibliotek	1 100 000	
	73 Kontingenter, internasjonale delegasjoner	10 150 000	902 470 000
42	Ombudsmannsnemnda for Forsvaret		
	01 Driftsutgifter	5 300 000	5 300 000
43	Stortingets ombudsmann for forvaltningen		
	01 Driftsutgifter	42 300 000	42 300 000
44	Stortingets kontrollutvalg for etterretnings-, overvåkings- og sikkerhetstjeneste		
	01 Driftsutgifter	7 670 000	7 670 000
51	Riksrevisjonen		
	01 Driftsutgifter	420 400 000	420 400 000
	Sum Stortinget og underliggende institusjoner		1 378 140 000

Kap.	Post		Kroner	Kroner
		Finansdepartementet		
		Finansadministrasjon		
1600	Finansdepartementet			
	01	Driftsutgifter	275 400 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	36 000 000	
	70	Tilskuddsmidler fra Finansmarkedsfondet	11 800 000	323 200 000
1602	Kredittilsynet			
	01	Driftsutgifter	247 300 000	247 300 000
1605	Senter for statlig økonomistyring			
	01	Driftsutgifter	285 000 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	15 000 000	300 000 000
1608	Tiltak for å styrke statlig økonomi- og prosjektstyring			
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	20 700 000	20 700 000
		Sum Finansadministrasjon		891 200 000
		Skatte- og avgiftsadministrasjon		
1610	Toll- og avgiftsetaten			
	01	Driftsutgifter	1 219 200 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	94 100 000	1 313 300 000
1618	Skatteetaten			
	01	Driftsutgifter	4 126 800 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	120 400 000	
	22	Større IT-prosjekter, <i>kan overføres</i>	63 500 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	50 000 000	4 360 700 000
		Sum Skatte- og avgiftsadministrasjon		5 674 000 000
		Offisiell statistikk		
1620	Statistisk sentralbyrå			
	01	Driftsutgifter	467 100 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	177 500 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	11 100 000	655 700 000
		Sum Offisiell statistikk		655 700 000
		Andre formål		
1632	Kompensasjon for merverdiavgift			
	61	Tilskudd til kommuner og fylkeskommuner, <i>overslagsbevilgning</i>	13 650 000 000	
	72	Tilskudd til private og ideelle virksomheter, <i>overslagsbevilgning</i>	1 490 000 000	15 140 000 000

Kap.	Post		Kroner	Kroner
1634		Statens innkrevingsssentral		
	01	Driftsutgifter	249 800 000	249 800 000
1637		EU-opplysning		
	70	Tilskudd til frivillige organisasjoner	4 500 000	4 500 000
1638		Kjøp av klimakvoter		
	01	Driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	8 000 000	
	21	Kvotekjøp, generell ordning, <i>kan overføres</i>	715 000 000	
	22	Kvotekjøp, statsansattes flyreiser, <i>kan overføres</i>	8 400 000	731 400 000
		Sum Andre formål		16 125 700 000
		Statsgjeld, renter og avdrag mv.		
1650		Statsgjeld, renter mv.		
	01	Driftsutgifter	30 300 000	
	89	Renter og provisjon mv. på innenlandsk statsgjeld, <i>overslagsbevilgning</i>	20 467 500 000	20 497 800 000
1651		Statsgjeld, avdrag og innløsning		
	98	Avdrag på innenlandsk statsgjeld, <i>overslagsbevilgning</i>	44 951 000 000	44 951 000 000
		Sum Statsgjeld, renter og avdrag mv.		65 448 800 000
		Sum departementets utgifter		90 457 460 000

Inntekter:

Kap.	Post		Kroner	Kroner
		Regjering		
3024		Regjeringsadvokaten		
	01	Erstatning for utgifter i rettssaker	7 100 000	
	03	Oppdrag	500 000	7 600 000
		Sum Regjering		7 600 000
		Stortinget og underliggende institusjoner		
3041		Stortinget		
	01	Salgsinntekter	5 840 000	
	03	Leieinntekter	2 410 000	
	40	Salg av leiligheter	40 000 000	48 250 000
3051		Riksrevisjonen		
	01	Refusjon innland	1 300 000	
	02	Refusjon utland	1 000 000	2 300 000
		Sum Stortinget og underliggende institusjoner		50 550 000
		Finansdepartementet		
4600		Finansdepartementet		
	02	Diverse refusjoner	500 000	
	85	Avkastning fra Finansmarkedsfondet	11 800 000	12 300 000

Kap.	Post	Kroner	Kroner
4602	Kredittilsynet		
	02 Refusjoner	1 800 000	1 800 000
4605	Senter for statlig økonomistyring		
	01 Økonomitjenester	36 900 000	36 900 000
4610	Toll- og avgiftsetaten		
	01 Ekspedisjonsgebyr	6 000 000	
	02 Andre inntekter	2 300 000	
	03 Refunderte pante- og tinglysingsgebyr	2 000 000	
	11 Gebyr på kredittdeklarasjoner	260 000 000	270 300 000
4618	Skatteetaten		
	01 Refunderte utleggs- og tinglysingsgebyr	50 000 000	
	02 Andre inntekter	29 100 000	
	05 Gebyr for utleggsforretninger	23 000 000	
	07 Gebyr for bindende forhåndsuttalelser	2 000 000	104 100 000
4620	Statistisk sentralbyrå		
	01 Salgsinntekter	300 000	
	02 Oppdragsinntekter	177 500 000	
	85 Tvangsmulkt	9 000 000	186 800 000
4634	Statens innkrevingssentral		
	02 Refusjoner	31 500 000	
	85 Misligholdte lån i Statens lånekasse for utdanning	190 000 000	
	86 Bøter, inndragninger	1 210 000 000	
	87 Trafikantsanksjoner	55 000 000	
	88 Forsinkelsesgebyr, Regnskapsregisteret	170 000 000	1 656 500 000
4638	Salg av klimavoter		
	01 Salgsinntekter	2 565 000 000	2 565 000 000
	Sum Finansdepartementet		4 833 700 000
	Ymse inntekter		
5341	Avdrag på utestående fordringer		
	95 Avdrag på lån til Jugoslavia	100 000	
	98 Avdrag på egenbeholdning statsobligasjoner	5 000 000 000	5 000 100 000
	Sum Ymse inntekter		5 000 100 000
	Skatter og avgifter		
5580	Sektoravgifter under Finansdepartementet		
	70 Kredittilsynet, bidrag fra tilsynsenhetene	245 500 000	245 500 000
	Sum Skatter og avgifter		245 500 000
	Renter og utbytte mv.		
5605	Renter av statskassens kontantbeholdning og andre fordringer		
	80 Av statskassens foliokonto i Norges Bank	6 942 800 000	

Kap.	Post	Kroner	Kroner	
	81	Av verdipapirer og bankinnskudd i utenlandsk valuta	1 000 000	
	82	Av innenlandske verdipapirer	1 685 000 000	
	83	Av alminnelige fordringer	80 000 000	
	84	Av driftskreditt til statsbedrifter	582 000 000	9 290 800 000
5692		Utbytte av statens kapital i Den nordiske investeringsbank		
	85	Utbytte	36 800 000	36 800 000
		Sum Renter og utbytte mv.		9 327 600 000
		Sum departementets inntekter		19 465 050 000

Fullmakter til å overskride gitte bevilgninger

II
Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Finansdepartementet i 2009 kan:

1.

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 1600 post 01	kap. 4600 post 02
kap. 1605 post 01	kap. 4605 post 01
kap. 1610 post 01	kap. 4610 post 01
kap. 1618 post 01	kap. 4618 post 02
kap. 1634 post 01	kap. 4634 post 02

2. overskride bevilgningen til oppdragsvirksomhet på kap. 1620 Statistisk sentralbyrå, post 21 Spesielle driftsutgifter, med et beløp som tilsvarende alle merinntektene på kap. 4620 Statistisk sentralbyrå, post 02 Oppdragsinntekter. Ubrukte merinntekter kan regnes med ved utregning av overførbart beløp på posten.

III
Fullmakter til overskridelse

Stortinget samtykker i at:

1. Statsministerens kontor i 2009 kan overskride bevilgningen på kap. 21 Statsrådet, post 01 Driftsutgifter, for å iverksette nødvendige sikkerhetstiltak for Statsministeren og regjeringens øvrige medlemmer.
2. Finansdepartementet i 2009 kan overskride bevilgningen på kap. 1638 Kjøp av klimavoter, post 01 Driftsutgifter, til dekning av honorarer, transaksjonskostnader og utgifter til faglig bistand i forbindelse med salg av klimavoter.

Fullmakter til å pådra staten forpliktelser utover gitte bevilgninger

IV

Kjøp av klimagasskvoter

Stortinget samtykker i at Finansdepartementet i 2009 kan inngå avtaler om kjøp av:

1. klimagasskvoter ved bruk av Kyoto-mekanismene utover gitt bevilgning for inntil 6 300 mill. kroner under kap. 1638 Kjøp av klimakvoter, post 21 Kvotekjøp, generell ordning.
2. klimagasskvoter ved bruk av Kyoto-mekanismene, for statsansattes internasjonale tjenestereiser med fly, for inntil 10,5 mill. kroner utover gitt bevilgning under kap. 1638 Kjøp av klimakvoter, post 22 Kvotekjøp, statsansattes flyreiser.

V

Fullmakt til å inngå avtaler om investeringsprosjekter

Stortinget samtykker i at Finansdepartementet i 2009 kan gjennomføre de investeringsprosjektene som er omtalt i St.prp. nr. 1 (2008-2009) under kap. 1610 Toll- og avgiftsetaten, post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, og kap. 1618 Skatteetaten, post 22 Større IT-prosjekter, innenfor de kostnadsrammer som der er angitt.

VIII

Fullmakt til å korrigere uoppklarte differanser og feilposterings i tidligere års statsregnskap

Stortinget samtykker i at Finansdepartementet i 2009 i enkeltsaker kan korrigere uoppklarte diffe-

VI

Garantifullmakter

Stortinget samtykker i at Finansdepartementet i 2009 kan gi garantier for:

1. grunnkapitalen til Den nordiske investeringsbank innenfor en totalramme for nye tilsagn og gammelt ansvar som ikke må overstige 715 959 651 euro.
2. lån fra Den nordiske investeringsbank vedrørende ordningen med prosjektinvesteringsslån innenfor en totalramme for nye tilsagn og gammelt garantiansvar som ikke må overstige 340 991 000 euro.
3. miljølån gjennom Den nordiske investeringsbank innenfor en totalramme for nye tilsagn og gammelt garantiansvar som ikke må overstige 63 500 000 euro.

VII

Fullmakt til fortsatt bobehandling

Stortinget samtykker i at Finansdepartementet for 2009 kan bestemme at det under ordningen med oppfølging av statens krav i konkursbo pådras forpliktelser utover gitte bevilgninger, men slik at totalrammen for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger 17,4 mill. kroner. Utbetalinger dekkes av bevilgningene under kap. 1610 Toll- og avgiftsetaten, post 01 Driftsutgifter, og kap. 1618 Skatteetaten, post 21 Spesielle driftsutgifter.

Andre fullmakter

ranser i regnskapene og feilposterings i statsregnskapet som gjelder tidligere års regnskaper, ved postering over konto for forskyvninger i balansen i statsregnskapet i det inneværende års regnskap. Fullmakten gjelder inntil 1 mill. kroner.

Vedlegg 1**Ledernes ansettelsesvilkår i heleide statlige foretak****Norges Bank**

Sentralbanksjefens lønn var per 1. januar 2007 fastsatt til 1 482 000 kroner og ble fra 1. oktober 2007 justert til 1 579 000 kroner. I tillegg innberettes fordel av fri bil, fri telefon og forsikringer. For 2007 utgjorde dette 100 538 kroner.

Full alderspensjon utgjør 2/3 av den lønn som til enhver tid er fastsatt for stillingen. Alderspensjon løper fra fratreden, dog ikke fra før fylte 65 år. Opptjeningstiden for full pensjon er 12 år, regnet fra tiltredelse fra stilling som sentralbanksjef. Pensjonen samordnes med andre pensjons- og trygdeytelser som pensjonisten har rett til etter bestemmelsene i lov 6. juli 1957 nr. 26 om samordning av pensjons- og trygdeytelser. Etter ny pensjonsordning for sentralbanksjefen som ble fastsatt i oktober 2004, skal pensjonen utgjøre 2/3 av lønn ved fratreden. Den nye pensjonsordningen settes ikke i kraft før Stortinget eventuelt vedtar nye pensjonsordninger for stortingsrepresentantene og Høyesterett.

Folketrygdfondet

Folketrygdfondet er fra 1. januar 2008 organisert som særlovselskap, jf. lov 29. juni 2007 nr. 44 om Folketrygdfondet. Administrerende direktør var før dette tilsatt på lederlønnskontrakt i Finansdepartementet, og ble fra 1. januar 2008 tilsatt i Folketrygdfondet. Administrerende direktørs lønnsvilkår fastsettes av styret, innenfor retningslinjene for statens eierskap av heleide foretak. Lønn per 1. januar 2008 var 1 288 000 kroner.

Folketrygdfondet er medlem av Statens pensjonskasse, og administrerende direktør har rett på ordinær alderspensjon fra fylte 65 år på 66 pst. av pensjonsgivende lønn inntil 12 G.

Ordinær oppsigelsestid er seks måneder. Administrerende direktør har rett til etterlønn tilsvarende 12 måneders pensjonsgivende lønn regnet fra oppsigelsestidens utløp dersom administrerende direktør sies opp, eller selv sier opp etter avtale med styret. Etterlønnen fastsettes til 18 måneders pensjonsgivende lønn regnet fra oppsigelsestidens utløp dersom oppsigelsestiden utløper etter fylte 62 år. Administrerende direktør har 12 måneders konkurranseforbud.

Offentlige institusjoner kan bestille flere
eksemplarer fra:
Departementenes servicesenter
Post og distribusjon
E-post: publikasjonsbestilling@dss.dep.no
Faks: 22 24 27 86

Opplysninger om abonnement, løssalg og
pris får man hos:
Akademika AS
Avdeling for offentlige publikasjoner
Postboks 84 Blindern, 0314 Oslo
E-post: offpubl@akademika.no
Telefon: 22 18 81 00
Faks: 22 18 81 01
Grønt nummer: 800 80 960

Publikasjonen finnes på Internett:
www.regjeringen.no
Publikasjonen finnes også på:
www.statsbudsjettet.no

Trykk: Lobo Media AS 10/2008

